

ЉУБИША ПЕТРОВИЋ:

ТАЈНИ ПЛАН

**ВЕЛИКОХРВАТСКЕ ИДЕЈЕ И ЊЕНЕ
ЕКСПАНЗИЈЕ**

— Домукенат мрачне мегаломаније једног народића —

СЛОБОДНЕ СРПСКЕ ПЛАНИНЕ

1943 ГОДИНА

ШТАМПАРИЈА АМЕРИКАНСКОГ СРБОБРАНА

3414 Fifth Avenue, Pittsburgh, Pa. ,

“Хрвати су најхрабрији народ на свету, не због тога што се ничега не боје него због тога што се ничега не стиде.”

Јован Дучић.

ПРЕДГОВОР

У ЈУГОСЛАВИЈИ се данас одиграва последњи чин рата. Српски народ, тај најмногобројнији, најхрабрији и најчаснији народ Југославије, уместо да у овом завршном периоду рата очекује богату бербу својих ратних напора доживљује поново најцрње ропство и срамна клеветања. Зашто? упитаће се необавештени читалац.

Када прочита ову књижицу, написану прошле године у слободним српским планинама, читалац ће донекле схватити и разумети трагичну судбину српског народа, као нелогичну последицу његове широкогрудости и поверења према “браћи” Хрватима и његовог несебичног залагања за савезничку ствар. Њему ће бити потпуно јасни сви закулисни планови хрватског вођства, сви злочини и саботаже које су Хрвати починили у бившој Југославији, који доведоше до државне издаје и незапамћених покоља српског живља.

Али ова књижица је и једна утешна појава, јер нам доказује да су и данашњи вођи српског народа најзад увидели ко су и шта су “браћа Хрвати,” као и на какву помоћ и сарадњу српски народ може од њих да очекује. Они су јасно изнели оно, што ниједан режим у бившој Југославији, као и ниједна Влада у изгнанству не само да није покушала да обелодани, већ свим силама покушала да прикрије и лажно претстави, дајући увек нове шансе Хрватима да се не само некажњено извуку, већ да на тој болећивости српских вођа, изгради своје политичке позиције у будућој држави.

Такав рад бивших српских политичара довео је до тога да данас, после свега срамног што Хрвати учинише у овом рату према Савезницима а особито према српском народу, два Хрвата Броз-Тито и др. Субашић, помоћу Великих Савезника поново кроје капу и “усређују” српски народ . . . Али ни “искрене жеље” ових Хрвата ни сва настојања Савезника неће изменити гледиште српског народа, које је он у најтежим моментима борбе стекао према Хрватима, који “или подло пузе, или грозно газе!”

Господин Љубиша Петровић, живећи и борећи се од првога дана у редовима ђенерала МИХАИЛОВИЋА, написао је оно што свако, па и најмање српско дете у старом крају осећа и зна. Појава ове књижице међу

америчким Србима треба да разбије и последњу заблуду о братству, која се још по где-где делимично повлачи.

Ч.

ТАЈНИ ПЛАН

Мото:

**Кад Србима омркне
—Хрватима осване.
Кад Србима осване
Хрватима опет осване.
Докле ће тако?
(Срп. нар. питалица).**

Према поверљивим извештајима из свих важнијих крајева Независне Државе Хрватске, као и по нарочитом процењивању рада и деловања њихових главних политичких и духовних центара, преглед садашњег хрватског политичког стања и настојања изгледа овако:

Сасвим је погрешно мишљење да се Хрватска и Хрвати данас налазе у неком великом нереду, врењу, хаосу и недоумици; да управо не знају шта хоће. Та фраза, која се и раније често понављала у погледу Хрвата, савршено је нетачна. Баш напротив: никад Хрвати за постизавање својих крајњих национално-политичких циљева нису били јединственији, активнији, настрљивији.

При томе, дакако, — као увек код Хрвата — треба разликовати две битне ствари: форму од суштине, површину од дубине, љуску од језгра. Јер ретко се кад који народ умео толико користити са та два природна облика стварности као они. И можда се баш зато та два облика код њих готово никад не поклапају. Суштина хрватског карактера готово увек је супротност од онога што њихова форма или спољашност казује. И обратно. Тако је било увек код њих, а тако је и сада.

Отуда данашње политичко стање у Хрватској, гледано површно, на први поглед, даје оштру слику нереди, безглавости и хаоса. То је та њихова најновија “револуција”, како они, с поносом, истичу. А та “револуција” да је последица њихове садање политичке констелације:

На једној су страни усташе и франковци, на другој мачековци, на трећој комунисти — партизани, на четвртој католички клерикалци и петоколонаши (немачки ориентисани), на петој бивши Југословени и тд. Ове групе међусобно се грде на сва уста и једни другима страшно прете. Судећи по писању њихових новина и летацима, то су крвни непријатељи који се неће никад измирити. Добија се чак утисак, да се хрватска крв потоцима лије.

Међутим, све је то лаж и комедија. То је форма или површина хрватска, иза које се крију сви Хрвати без разлике са свим својим политичким групама и фракцијама. У темељима својим, сви Хрвати су данас, што свесно што несвесно, савршено сложни у томе: да су потребни једни другима и да се међусобно штеде више него икад, да се “држе скупа” — како они веле — јер “великохрватска идеја није никад била у повољнијем положају да брзим корацима побједоносно стигне свом циљу”. Остварење Н.Д.Х. само је прва етапа и тврђава великохрватске експанзије, односно још далеко веће и јаче Независне Државе Хрватске. Та манија великохрватског утицаја и доминације не само у границама бивше Југославије, него и на читавом Балкану, захватила је сва срца и све мозгове хрватске, и они сви сложено фанатички раде на томе. Појединци, или чак мање политичке групе као изнимке, ту ништа не значе. Дакако, то се све за сада, као и до сада, ради потајно дволично, скривено. Али и сада већ неки од њих шапућу, да није далеко време, када ће Хрвати најзад моћи да открију своје карте и кад ће целом свету моћи да објаве своје велике политичке способности и резултате, као и право да, према томе, заузму и прво место у овом куту Европе.

ВЕЛИКА ПОЛИТИЧКА ЗРЕЛОСТ ХРВАТА

За разлику од сличних покрета у прошлости других народа, којима је обично стајала на челу каква крупна личност, идеју великохрватске експанзије води једна МРАЧНА БЕЗИМЕНА сила, која црпе своју снагу у главном из ова три извора:

1. — Аустриско клерикалног средишта на Каптолу у Загребу;
2. — Усташко-Франковачког средишта на марковом тргу у Загребу; и
3. — Средишта Мачекове странке са разних места, па чак и из Лондона.

Између ова три хрватска политичка средишта не само да је било сталних усмених политичких договора и изјава симпатије, него постоје и писмене тајне поруке и споразуми, а све у једном једином циљу; великохрватске идеје и пропаганде.

Поред тога има много момената који јасно утврђују да и између партизана-комуниста и горње три политичке групе, а нарочито са мачековцима постоје сталне везе и међусобна јака симпатија. То се највише одразује у све срдачнијем и свестранијем међусобном помагању.

Из разговора са виђеним и водећим личностима из сва ова четири хрватска политичка средишта, као и са сваким просечним Хрватом, може се чути овај сталан општи закључак њиховог садашњег политичког стања и рада у недавној прошлости.

За последњих 50 година, Хрвати нису могли водити бољу и паметнију политику и зато су досад релативно најбоље прошли од свих својих суседа. Не само да им се за то време није догодило никакво веће зло, него су политички и културно напредовали и ојачали се као никада раније. Та срећа и напредак очекује их још у већој мери у будућности. Јер ма кад и како се овај рат свршио, Хрватима се не може ништа рђава догодити. Они ће шта више изаћи из овог рата већи и јачи но икад.

Доказ за то је овај мудар и ванредно повољан формалан политички распоред Хрвата за време овога рата.

За Немце и Талијане имају усташе и франковце, а добрим делом и хрватски католички клер, коме је, уосталом, главна дужност да за хрватску ствар — због тобожње опасности православне шизме — и надаље, до крајњих граница, искоришћује Ватикан.

За Енглеze и Американце ту су, дакако, Мачековци, односно Хрватска Сељачка Странка, чија је легална великохрватска влада у Лондону. Разуме се без Краља Петра Карађорђевића, јер је то српска династија.

За Русе и комунизам имају — партизане, који одлично служе великохрватској идеји, до душе мало одвећ црвено обојадисаној, али то, у крајњој линији, Хрватима не смета.

А тек на последњем месту је онај мали број Хрвата Југословена, које у главном сматрају као издајнице Хрватства, али које ипак држе у резерви за онај најгори последњи случај: ако не дај Боже победи српско југословенство. У том случају овим југословенским несрећницима остављена је дужност да спасавају Хрвате и хрватску католичку вјеру од Срба и православља. Али то је тек само теоретска претпоставка, јер се у стварности не може никад догодити да Срби дођу у прилику ма и најмање надмоћи и утицаја над Хрватима.

Као што се види из овог политичког плана или распореда, у овом светском судбоносном сукобу, Хрвати сецују на све карте. Ма ко рат добио, они имају увек јак адут у шакама и могу само добити.

Уосталом, њихов губитак је искључен због још једног важног разлога: ванредна довитљивост, односно превртљивост хрватског народа и његових вођа. То се иначе у фином језику зове: еластичност, способност осилирања или окретање кабанице према ветру. С нарочитим поносом Хрвати истичу ту своју драгоцену способност, која је, веле, последица велике политичке зрелости, односно још веће њихове духовне и материјалне “тисућљетне културе”.

ПРЕГЛЕД У САКРИВЕНЕ ХРВАТСКЕ ПОЛИТИЧКЕ КАРТЕ

Необично је занимљиво мало изближе размотрити тај мајсторски хрватски политички распоред на бази те њихове акробатске еластичности, искуства и мудрости. Да почнемо одостраг:

Хрвати — Југословени — издајнице великохрватства

Зашто су Хрвати — Југословени баш сада тако мало на цени у Загребу? Опет је ту разлог велика политичка зрелост хрватског народа и још већа мудрост њихових вођа. Као првокласни политичари, они рачунају само са стварношћу, без икакве сентименталности. Ови Хрвати, Југословени, који су у Загребу после слома Аустрије 1918, ношени на рукама, извршили су потпуно своју мисију, и сада великохрватству више нису потребни.

Они су најприје подвалили Србима у Србији, а онда у Југославији, срећним превођењем побеђених Хрвата у Аустрији у победнике Хрвате у

Југославији. То је био успех од непроцењиве вредности за Хрвате, а у исто време велики неуспех и пораз српске државне и националне мисли према оној хрватској — кликћу од радости данас у Загребу. — Ту су се први пут конкретно и на терену огледала та два табора и непомирљива непријатеља, који су се толико измешали и један другом под кожу увукли, да могу да живе само један на рачун другога. Нарочито се то тиче Великохрватства. И у том потајном и врло сложенем сукобу успркос страховите надмоћи српске, Хрвати су у недавној прошлости однели једну од најсјајнијих својих победа. Управо као Давид над Голијатом.

Срби који су имали свог Краља, своју чисту националну државу своју славом овенчану војску и заставу, и свој јако развијен национални дух, и који су се свега тога одрекли у потајној намери да преко југословенства посрбе Хрвате — резонују даље они — за непуних 20 година свршавају с тиме, да више немају готово ничега свога, чисто српског. Кроз то релативно кратко време, у све што је њихово увукла се хрваštина. Почевши од њиховог Двора па на ниже, све њихове институције и вредности па чак и сама књижевност и уметност нису више српски већ српскохрватски, али не са српским полетом, већ са готово доминантним хрватским, односно великохрватским духом.

У то време свакако је врхунац политичке спретности и надмоћи Хрвата над Србима у сваком погледу — с поносом се данас истиче у Загребу — оснивање Бановине Хрватске, кад је све што је хрватско било издвојено и очишћено од српског, а све што је српско било стављено под директну контролу односно папучу хрватску. То је била агонија, смртни ропец српства и православља. Тако да распад Југославије није више никога изненадио. И тако Хрвати, који су ушли у Југославију по милости српској, као просјаци у гаванску палату, излазе из ње богатији, моћнији и независнији но икад. Уосталом, такав труо дом као што је била Југославија, и њени лени примитивни и ориенталски затровани господари, Срби, — истиче се даље у Загребу — није бољу судбину ни заслужио. То је снага природног закона, који ништи и одбацује све што је труло, неспособно и слабо, а јача и помаже оно што је здраво, способно и напредно.

УСТАШЕ — ФРАНКОВЦИ — ЖРТВЕ, ХРВАТСКОГ ИСКУПЉЕЊА

Други по реду су усташе, односно франковци. То је једно од најболнијих питања за данашње Великохрвате. Јер ови људи учинили су тако велике и непроцењиве услуге хрватској ствари, да им то више нико не може оспорити. Док је хрватски народ под генијалним вођством Стјепана Радића, а онда дра Мачка, унутар граница Југославије водио једну врло сложну, потајну и деструктивну политику, оштећивајући и трујући све што је српско, а подижући и јачајући све што је хрватско, шака усташа и избеглица хрватских успева да другог од највећих хрватских непријатеља — Италијане, савршено искористи само за највеће хрватске интересе. Нимало ни је била лака ствар надмудрити и на политичком пољу до ноге потући стару, препреде ну и на далеко чувену политичку и дипломатску италијанску игру. Ту се још једном потвођује велика политичка способност хрватска. Није узалуд један високи италијански функционер недавно изјавио: “Тешко ономе ко има посла са Хрватима. Они доносе само несрећу”. У доказ тога наводи Аустрију, Југославију и сада, Италију. Тако се бар с поносом прича по Загребу, тумачећи то тако, да Хрвати доносе сваком несрећу, сем себи.

Убиством Краља Александра, усташе и хрватска емиграција осветлала је себи образ за сва времена. То је значило ни више ни мање него једним потезом ножа пресећи главни живац и упориште оног лудачки завитланог Српства које је, заиста, од Карађорђа па на овамо нагло бујало и расло, и озбиљно претило да посрби све оно преостало што није било српско на Словенском Југу. У исто време, с друге стране, то је значило ископати непремостив јаз између Срба и Талијана, који у односу према Хрватима, имају много додирних тачака и битних животних интереса са Србима. Помажући усташе, Мусолини је воду са свог млина отерао на хрватски млин. Себи није помогао а Србе је одгурнуо од себе. У томе и јесте величина тог усташког потеза: натерати своје непријатеље да се покољу за хрватски рачун.

Друга несумњива заслуга усташка и франковачка је у томе што се најзад испунио стогодишњи сан Хрвата — нестало је Срба из Хрватске. Где је сад Анте Старчевић, отац великохрватске идеје, да устане из гроба и пролије “сузе радоснице” над победом својом? То није више хрватска жеља или

фантазија, већ права стварност — уверавају на сва уста у Загребу — јер оно мало преосталих Срба у Хрватској, у колико се нису силом или милом покатоличили, толико је усташено, одбјегло у шуму или однарођено, да ће се изгубити и нестати у мору хрватства и католичанства. То је свакако највећа заслуга усташка и франковачка, због које сваки поштен Хрват не може а да на дну душе своје не осети извесну нежност према њима.

Али с друге, опет стране, у појединостима, прилично се љу те и замерају усташима што су то они, мало на незгодан начин извели. Српска и талијанска пропаганда претерано увеличава број побијених Срба у Хрватској. Она говори о неких 600 или чак, 700 хиљада исчезлих Срба; То је, међутим, више него смешно, кад се са компетентне стране (усташке), на Марковом тргу зна, да се тај број креће тек око неких 250 до 300 хиљада. У осталом то није важно. Главно је овај мало груб и незгодан начин како се то извело. Ту су усташе и франковци заиста забраздили. Али и ту треба бити праведан и констатовати, да главну кривицу ту не сносе Хрвати, усташе, већ италијански фашисти, који су их тако одгојили и на то нагонили.

Овде вреди још забележити мишљење оних паметних и опрезних Хрвата, већином мачековаца, легитимиста, који веле да уопште није требало убијати толики број Срба. Да је у усташа било мало више мозга и оне традиционалне хрватске политичке способности, која рађе иде одоздо и иза леђа они су лако могли на уметан начин да изазову какву побуну српског живља против Н. Д. Х. и онда, с пуним правом и на темељу закона, могли су повешати или осудити на тешку робију коју хиљаду најистакнутијих Срба. Разуме се већином православних попова и осталих интелектуалаца, који одвећ српски осећају. Остала српска маса, усташена и већ са прилично усисаним хрватским духом, добровољно би прешла на хрватску страну. А зна се из искуства, то су онда, већ у другом колону, најбољи и најжешћи Хрвати.

Али кад се догодило то одстрањивање кужног српског елемента из Хрватске — закључују даље ови хрватски легитимисти и демократе — као нека врста операције на хрватском телу, то се никако није смело урадити на онај усташки начин. Напротив, кад си већ човека осудио на смрт, као фин и културан човек, учини све, да му тај прелаз на други свет буде што лакши и

што лепши. У неким се салонима загребачким чак најозбиљније расправљало о томе отприлике у овоме тону:

Не, то збиља није достојно од Хрвата и њихове високе духовне и материјалне културе. Зашто на пример, нису те све Србе довели у Загреб, лепо нахранили и напојили, и онда их сместили у оне големе просторије најмодерније кланице на Балкану, на Сајмишту, где се стока у масама убија електричним путем? Кврц, и нема више Срба. То би бар одговарало високој духовној и материјалној култури хрватској. Али овако, то је заиста љага на иначе светлом и заслужном образу усташком. Али само усташком, да се зна. Јер Хрвати и хрватски народ немају ништа заједничког с тим некултурним поступком!

Ипак у колико би та љага из забуне или необавештености пала на никад не окаљани образ хрватски — већином због српске и талијанске анти-хрватске пропаганде — сва је срећа у томе, што се за то у великом свету још ништа не зна. И сваком поштенем Хрвату је дужност да све учини што може да се о томе у опште што мање говори. То је било и прошло у тешким ратним временима, па баста.

Уосталом за прећутавање и сакривање те хрватске непријатности пред вањским великим светом имају већ до сада највише заслуге хрватски чланови југословенске владе у Лондону и њихова околина. Они не само да су спречили сваки покушај Срба да се о томе ишта пише или говори на лондонској или осталим радио станицама, него је шта више потпретседник владе, др. Јурај Крњевић, који је — узгред буди речено — за време своје емиграције у доба Југославије био главна веза између усташа и мачековаца — баш за време најжешћег убијања Срба у Хрватској, у августу 1941 године, говорио на лондонској радио станици о прогону Хрвата у Југославији од стране Срба. Куд ћеш бриљантнијег успеха за једног политичара и државника — кличу радосно Хрвати свих политичких боја.

Најзад пошто су усташефранковци повезали своју судбину искључиво са осовином, а у овој се већ отресли Италијана и прешли сасвим на немачку страну, па пошто сад већ и у Загребу бива свима јасно да ће, на жалост њихова, Немачка ипак изгубити рат, хрватско јавно мишљење, односно

већина Хрвата нагло окрећу леђа усташима и франковцима. Ту је, дакако, опет по среди велика политичка зрелост, односно еластичност хрватска.

Ништа сад њима не смета што у натраг 20 година нису ништа друго радили него поткопавали Србе у Југославији, да би на њиховој пропасти подигли своју независну државу; што су због тога сви, готово у 90 од сто случајева дочекали усташе и франковце као народне искупитеље и јунаке са широко отвореним срцем и највећим надама; што је тада др. Мачек најозбиљније преговарао са Павелићем и Немцима; што су све државне институције, па чак и оне приватне и комуналне, заједно са свом Мачековом гардом, Заштитом, и Хрватском Сељачком Странком, аутоматски преко ноћи, прешли у усташку организацију; шта је најзад сва њихова интелигенција, са Иваном Мештровићем на челу, почела да кује у звезде Павелића и његове усташе; и што све још Хрвати, у големој својој већини, нису радили да што више и боље уђу у вољу усташима и њиховим протекторима и заштитницима Немцима — па ипак Хрвати сада, кад су немачка кола почела ударати низ брдо, и кад се од Немаца не може ништа више извући, прелазе невероватном лакоћом и заборавом преко свега тога.

—Шта? Хрвати да су кад симпатисали са Немцима? — може се сад чути на све стране у Загребу. Они да су кад сањали о Великој Хрватској и о још већој хрватској будућности на Балкану у овом немачком покрету? Они да су кад били усташе и франковци? Или чак само један трен симпатисали с њима? — То је бестидна лаж српске и талијанске пропаганде. Хрвати су увек били највећи демократи и најискренији симпатизери Британије и Америке. Уосталом, зар Хрвати немају своју легалну владу у Лондону? А што се тиче Русије и комунизма, зар готово сав хрватски народ није отишао у — партизане? А то што се Хрвати боре заједно са Немцима против Руса, и што тамо стичу лаворике, то читав свет зна да они морају, јер су их Немци присилили на то. Хрватског срца и осећања ту нема ни труна. Што пак имају своју политичку управу, своју војску и дипломатију — хвала Богу, зато су независна држава? У даном часу они ће већ све то добровољно ставити на расположење победнику. И тако ће се онда лакше прогурати до зеленог стола, кад се после нечије победе буде дефинитивно кројила судбина света.

Сви они отприлике тако мисле, не водећи много рачуна о логици. А већ каквој етици и моралу, како они мисле, зар има места у политици? Главно је да је у начину таквог мишљења омогућено да они макар у последњи час клисну на ону страну где је дефинитивни победник, без обзира на оно што су пре радили или мислили. Уосталом искуство из прошлог рата, кад су били у истој ситуацији, говори им речитије но ма шта друго, да је то могуће.

Због свега тога сад већ почињу у Загребу грдити усташе и франковце па чак их и мрзити. И то не због “онога” што су учинили са Србима, него зато “што је безглавник” Павелић тако глупаво удесио своју усташку политику, да она никако и ни у ком случају не може клизнути са осовинских шина”; То је таква политичка неспособност да му то садашњи Хрвати не могу никако опростити, упркос иначе његових несумњивих великих заслуга. Та мржња из дана у дан толико расте, да се данас већ у Загребу оре страховите претње усташима, који се одједаред нађоше на чуду и већ сада почињу осећати на својим леђима терет жртве — хрватског искупљења.

Само што је то опет лаж, она форма хрватска, која се готово никад не поклапа са стварношћу, њиховом нутрином и срцем, које у пркос те вике против усташа, нежно дрхти над њима. Зар усташе нису Хрвати? Челик-карактери и “коренике” хрватске? И већ натраг годину и више дана то велико срце хрватско друго ништа и не ради, него се домишља и брине, како ће што већи број усташа и франковаца спасти или бар посакривати, тако да их нико више неће моћи познати. У томе смислу ево како резонују:

Пре свега сви државни чиновници, официри и војници као и приватни намештеници који су од срца радо положили заклетву Павелићу и који су се више него гурали у усташке редове — зар за то може ко рећи да су усташе? Они су морали тако да раде. Јер од чега би иначе живели? Они, дакле, потпуно отпадају од сумње да су икад били усташе или франковци. Напротив, то су данас најљући антиосовинаши и велики симпатизери англо-амерички. Разуме се, за сада још само у души, прикривено.

Затим оне масе хрватске, заједно са свом интелигенцијом и омладином хрватском, што су онако чезнутљиво и јатимице похрлили под усташко окриље, добили су већ одавно миг од тог истог великог срца, хрватског, да се

што брже и неприметније врате натраг у мирно и сигурно крило мачекове странке, чији легитимни претставници у лондонској влади имају у рукама кормило будуће великохрватске Југославије. То се, дакако, односи само на оне Хрвате, који су осећали са усташама и потајно им одобравали, али сами нису ништа непосредно учинили у томе смислу.

Што се пак тиче оних других који су се одвише истицали за усташког режима, компромитовали се или чак били чисти усташе и франковци, тима свимо то исто велико хрватско срце сад више не намигује, већ их штапом нагони да се што пре и у што већем броју изгубе у — партизанима. И добра деца хрватска слушају да је милина. Уопште те партизане и те хрватске комунисте као да је сам Бог послао Великохрватима у невољи. То је та најмутни ја вода у Хрватској, у којој се да сјајно сакрити све — што је данас прљаво и мутно међу Хрватима.. Ако све пропадне — иде реч од уста до уста у Загребу онда треба бити партизан-комуниста, или боље рећи своје великохрватство односно франковлук треба превући само црвеном бојом, и све је опет спашено. То је сад најомиљенија тема и најновија политичка мода у хрватској престоници, чему се сви са слашћу и нежношћу одају. Али о томе ће још бити речи доцније.

И тако од те све “страсне” усташије, на коју је непријатељска пропаганда дигла толику грају — разговара велико хрватско срце само са собом — неће остати него шака несрећника, од којих они најкрупнији треба да се склоне негде у Немачку и да опет чекају своје време. А тек онеме усташком остатку остатака, већином неким пијаницама, пропалицама и примитивнима (ту треба гледати да буде што више муслимана) судиће хрватски народни суд по узору на керештински случај — условном казном. То све, разуме се, под једним условом само: да том историјском и великом суду хрватском не смеју Срби ни примирисати. Јер ту би одмах настале “свињарије” на рачун Хрвата. Ако већ мора бити каква контрола или гаранција да ће тај суд правилно поступати, онда нека се састави какво међународно правно тело, по могућности састављено искључиво од Американаца и Енглеза. То ће опет Хрватима бити гаранција, да се на њих неће вршити никакав притисак ни утицај. Јер култура поштење и правда од увек су били Хрватима, тим највећим демократима, либералцима и легитимистима, у овом забаченом куту Европе — светиња над светињама.

ХРВАТСКИ КЛЕРИКАЛЦИ: ГРАНИТНА СТЕНА У ТЕМЕЉИМА ВЕЛИКОХРВАТСТВА.

Трећи по реду су хрватски клерикалци или удружени виши и нижи хрватски католички клер и њихова околина.

За разлику од осталих цркава и њиховог свештенства, који првенствено воде бригу о својој вери и црквеним стварима, а тек у другом реду се баве световном политиком, хрватска католичка црква и њено свештенство стављало је увијек световну политику у први ред своје активности. То је, разуме се, увек рађено потајно, кришом, дволично, по старој хрватској традицији, приказивајући јавно ствари увек онакве какве оне нису. И то из два разлога: прво да лакше и брже постигну своје циљеве према противницима и непријатељима, а друго да што више и темељитије искористе своје пријатеље и заштитнике.

Захваљујући свом изузетном положају, што су се налазили на прагу Истока и Запада, Рима и Византа, на граници католичанства према православљу и исламу, и баш због тога мажени и тетосени од Ватикана и суседних великих католичких држава, најпре Млетака а онда Аустрије, хрватски клерикалци и хрватска католичка црква дозвољавала је себи више но ма која друга у нормалним приликама. Отуда, мало по мало; она се толико осилила, да је само формално, у све мањој мери, служила и Вати кану и Аустрији, искоришћавајући ова два моћна извора у све већој мери само за своје најнужније политичке хрватске или, боље рећи великохрватске циљеве. Данас је та црква и њено свештенство од врха до дна не само у директној служби усташкој и франковачкој него су то њихове најгорљивије присташе. А како нема више Аустрије, то они своју аустријанштину оживљавају на тај начин што су најпре, за време Југославије, били највећи немачки петоклонаши, а онда се потпуно ставили под немачко окриље насупрот италијанском, према коме данас стоје у оштром потајном непријатељству. Шта више ти хрватски клерикалци мисле да су данас толико јаки, да могу себи дозволити чак и став против самог Ватикана, кога не воле и нису никад волели, јер је талијански, а за кога сада мисле да им више није много потребан. Дакако, то све раде иза леђа, потајно са највећим опрезом. Искоришћавајући и надаље у највећој мери то моћно жариште целог

католичанства, хрватски католици сада ликују од веселја, како су најзад успели и ту да подвале Талијанима — које после Срба највише мрзе — приказујући клање Срба у Хрватској и насилно њихово превођење у католичку веру, као своју велику заслугу за католичанство, у ствари то може бити само интерес лудачко замишљене великохрватске идеје и експанзије, а велика штета и опасан експеримент за католицизам, у чије име то раде ови мрачни мегаломани и побеснели крволоци — хрватски попови.

Јер због овог ужасног покоља, каквог Европа не памти, а нарочито због невероватног садистичког мучења на стотине хиљада Срба, већином деце, жена, стараца и голоруких људи, само зато што су православне вере, ископаће се не само непремостив јаз између те две вере, него ће то данас, у ери гигантског замаха и решавања социјалних проблема, а ослабљеног интереса за верске проблеме, изазвати голему реакцију, која би се могла сва сручити на католичку цркву и њен престиж, ако се од ових Хрватских недела што пре не ограда.

Најзад има позитивних знакова и доказа, да би ови хрватски клерикалци, кад би се рат свршио победом Немаца, били спремни да се отцепе од Рима и католичке вере, па да себе и хрватски народ прогласе присталицама неке нове усташке народне цркве, по узору на национал-социјалистичке покушаје у Немачкој. У томе смислу била су већ на Марковом тргу и Каптолу извесна саветовања и договори.

То искоришћавање Ватикана и римокатоличке цркве од стране Хрвата почиње од пре 300 година: крајем 16 века од почетка сеобе Срба у ове крајеве, као и раније после оснивања аустријске војне Крајине. У то време су Хрвати, са својом властелом и поповима, побегли пред Турцима према северу, у сигурније крајеве. И то кад су Срби — позвани од аустријских власти да населе те пуне крајеве — извршили своју мисију, својом крвљу и мишицама одбранили границу од Турчина, дакле били они а не Хрвати “антимурале кристи-анитатис”, и кад су настале мирније прилике и повољнији услови за живот, Хрвати са својом властелом и поповима, враћају се натраг у те крајеве и, разуме се, заузимају одмах став против Срба, називајући их погрдним именима: “Влахи”, “дотепенци”, “шизматици” итд. Шта се ту све није радило, каква се све насиља и подлости нису изводили

само да се овај снажни, ратнички српски елеменат с једне стране учини робљем (кметовима) хрватске властеле, а с друге стране да се покатоличи или бар поунијати, и тако у следећој генерацији из губи у хрватству. Да није било немачких генерала који су чисто из војничких разлога и виших аустријских интереса, заштићавали Србе и њихове стечене привилегије од тих осционих хрватских нападаја, сигурно је да се ниједна од оних стотина хиљада српских породица не би могла одржати у православљу и српству. Колики је притисак био на тај свет, нарочито од стране хрватског католичког клера, види се по томе што се, у главном, од три велике сеобе Срба у ове крајеве (Лику, ужу Хрватску Банију и северну Далмацију) само народ прве сеобе могао одржати у целости у својој вери и народности. Већ наш народ друге сеобе био је преполовљен насилним унијачењем и католичењем. А они људи треће велике сеобе Срба наишли су на тако организовану навалу и притисак хрватског католичког клера, сад већ јако потпомогнутог од аустријских власти да се нико од њих није могао одржати у својој вери и народности. Ту нису урачуната она мања непрекидна јата емиграције српског народа који је од Турака бежао са Југа према Северу. Према томе више од половине Срба с ову страну Саве и Дунава изгубило се најпре у католичанству, а онда у хрватству; И тако кроз векове не потоци већ читаве реке српске крви одоше у хрватске жиле.

Хрвати су од кад знају за себе навикли да живе на туђи рачун. У мозаику народа, каква је била Аустрија, они су најчишћи продукт оног познатог бастардног аустријског духа и менталитета, који није имао готово ништа, свога, већ само свачијега помало. Отуда кад би се Хрватима одузело оно што су од других присвојили, не би остало готово ништа. Уопште тешко је наћи сличан пример једног народа, који би био тако мало свој, и који, баш зато што је свачији по мало, може са толиким апетитом паразитске способности да на ситно посиса све народе са којима само дође у додир. То је врло важно да се констатује, како би се објаснила она темељна бастардина и паразитска црта у хрватском карактеру у опште.

С једне стране римокатоличка црква, а с друге стране Аустрија, из својих политичких разлога, управо су се надметали ко ће више и издашније помоћи Хрвате у сваком погледу.

И тако овај јужно словенски народић, готово без историје — доказе за то изнећемо другом згодом — за кога се пре 100 година, тако рећи није ни знало, постаде мезимче аустро-клерикалне клике и поче нагло напредовати и ширити се преко далеко својих граница и још скромнијих снага и могућности, а нарочито за последњих 100 година, Хрвати и Хрватска постадоше као неки привилеговани аустро-клерикални народоносни трансформатор са словенском фирмом, у који су се кроз деценије својевољно слевали и таложили сви сувишци и одпатци, као и насилно отргнути делови других народа Аустро-Угарске монархије и суседног Балкана. На том, дакле раскршћу и сабиралишту свега и свачега, у Хрватској, католичка црква и Аустрија хтели су да имају баш такав народносни квасац, замешен од брашна сваке руке, који ће они онда доцније, када сасвим здрене и нарасте, већ лако испећи у црно-жути лебац.

Услови за прелажење у хрватство били су врло повољни. Требало је само примити име и површно језик хрватски, а све оно остало, начин живота, осећање и мишљење т. ј. делове своје културе и цивилизације свака од тих претопљених јединица, улагала је слободно, као свој прилог, у темељ хрватства, које је у то време било готово без садржине, без јединства усменог и писменог језика, без књижевности и уметности и у опште без икакве јаче властите културе и традиције.

Тако, у првом реду, оне масе сувишка немачког народа, које су кроз векове надирале према правцу “Дранг нах Остен-а”, а које су се биле сместиле у Хрватској, претапале су се, у то време, врло лако и брзо у Хрвате. То нису били само немачке занатлије, трговци, чиновници и војници, већ и читава насеља немачких сељака по Славонији, Горском Котару и Хрв. Загорју. Отуда толики број чисто немачких презимена, не само по хрватским градовима него и по њиховим селима. Уосталом, још пре 60 година **НАЈВЕЋА ХРВАТСКА МЕСТА ЗАГРЕБ, ВАРАЖДИН И ОСИЈЕК, БИЛИ СУ ЧИСТИ НЕМАЧКИ ГРАДОВИ.**

То исто, само у мањој мери, вреди пропорционално и за све оне остале народе и народиће, чији делови су се својевољно изгубили у хрватству. То су Словенци, Мађари, Чеси са Словацима, Талијани, Пољаци, Јевреји и други.

Кад се овоме додају оне масе српског народа, који је више од два столећа насилно католичен, а онда похрваћен, корен хрватског састава и карактера, изражен у бројкама, изгледао би од прилике овако: 25% Немаца, 30% Срба, и 15% осталих аустријских народа заједно (Словенаца, Мађара, Чеха, Талијана, Пољака, Јевреја и т. д.) Према томе на чист, аутохтони хрватски елеменат или староседеоце отпало би једва неких 30%. Ако би се овде урачунали и они Срби, католици, који су за српског краља Михаила, а уз помоћ папе Александра III, основали самосталну српску католичку цркву у Бару 1067, која је обухватила све земље од Саве и Цетине до Бојане и Дрима, онда овај проценат аутохтоних Хрвата не би износио ни 15%.

Јасно излази одатле: да су једино могли бити Немци они који су у пуној мери дали хрватском менталитету и карактеру онај аустро-немачки тон и печат. Не само зато што су приступили први и у већем броју Хрватима, већ и зато што су били по култури и цивилизацији јачи од свих осталих народа, који су као саставни делови улазили у хрватство. Ту чак није могао бог-зна шта да учини ни онај јак прилив српске и словеначке крви у братске жиле. То је све било премало да се надјача премоћ немачког елемента, подупртог још јаким осталим народним елементима шарене АустроУгарске монархије. У доказ ове тврдње, довољно је завирити у макоји било попис хрватских презимена или њихов именик, па да човека заблесне невероватно шаренило народносних презимена, од којих је велика већина нехрватска.

Отуда су Хрвати само са формалне стране Словени. Тим се они користе, разуме се, онда кад су у невољи. У ствари они су ничији и свачији, једно неуспело укрштавање најразноврснијих народа, од којих су у већини случајева наследили само негативне особине. Оно нешто средње, почето па недочето, на чудо свима и свакоме. Или боље рећи: неко много лошије изражење немства под словенском фирмом, или обични немачки “ерзац” са словенском етикетом и језиком.

Отуда она запрепашћујућа сличност Хрвата са Немцима у свим темељним карактеристикама и поривима. ХРВАТИ СЕ УВЕК ЗБИЈАЈУ У ГОМИЛУ КАО И НЕМЦИ И УВЕК ИХ НЕКО ПРОСЕЧАН, КОГА ЊИХОВА ГОМИЛА ИЗБАЦИ, МОРА ДА ВОДИ. Код Немаца је то час Виљем II час Хитлер; код Хрвата час Старчевић, час Радић или Мачек, то је она “тевтонска

мистика”, како веле Французи за Немце, а таква иста, само још много мрачнија сила или мистика водила је увек Хрвате; данас више но икад. Баш као Немци и Хрвати себе сматрају вишим и бољим од других народа. И то зато јер им је од Бога дано неко “култур-трегерство”, или виши позив да господаре другим народима. Немци, разуме се, целим светом, а Хрвати само целим Балканом. И Хрвати управо као и Немци пате, колективно и неизлечиво, од те маније. А да се та манија код Хрвата већ претвара у неку врсту колективног лудила или бесомучне хистерије, доказ је, што данас има велики број Хрвата, од најнижег примитивца до највишег интелектуалца, с којима се може мирно и озбиљно разговарати о свему и свачему, међутим довољно је да му се само спомене име “Србин”, па да они тога часа дођу толико изван себе од узбуђења и мржње, да више нису кадри ишта мирно саслушати, а камоли логично расправљати. Тај неки мистични отров у њима толико ускипи да многима од њих удари лака пена на уста. Сваком разумном човеку тада је јасно, да су ти људи кадри онима које мрзе учинити нешто што нормалан човек не би никада ни у сну помислио.

НАЈЗАД ИСТИНИ ЗА ВОЉУ ТРЕБА РЕЋИ, ДА ХРВАТИ, КОЈИ НИКАД НИКОГА НИСУ ИСТИНСКИ ВОЛЕЛИ, ИПАК ЈЕДИНО ПРЕМА НЕМЦИМА ОСЕЋАЈУ НЕШТО ШТО СЕ НЕ БИ МОГЛО НАЗВАТИ ЉУБАВЉУ, АЛИ ЈЕ НЕСУМЊИВО НЕКА ВРСТА СИМПАТИЈЕ ОДНОСНО СЕРВИЛНОСТИ, ИЛИ БОЉЕ РЕЋИ: НЕКА СПЕЦИЈАЛНА ХРВАТСКА СМЕСА ПОДИЛАЖЕЊА, ПОШТОВАЊА И СТРАХА.

Зато она теза о Хрватима као потомцима Гота, није толико незанимљива колико је карактеристична. Темељно стремљење Хрвата тежи вазда онамо, где му је заправо место. Јер ако би којом несрећом једног дана морало нестати Хрвата — на почетку овог рата било је и о томе говора у Загребу — онда би њихова жеља била, да их нестане у Немачком мору, никако не у словенском, јер би то значило победу Срба и српског утицаја.

Међутим како је та Немачка опасност сваким даном све мања, Срби како ће кроз најкраће време бити дефинитивно сарањени — са радошћу константују они данас — то за Хрвате који су срећна комбинација само добрих немачких и најбољих словенских особина, настаје срећно време великог замаха и експанзије у сваком погледу, златно доба дефинитивне

слободе, мира, напретка и благостања за дуги низ година. То све, дакако у новој, знатно проширеној Независној Великохрватској Држави. Али ако то не буде могућно, онда бар у будућој великохрватској Југославији, што је у ствари једно те исто.

При томе ниједан поштен Хрват не сме сметнути с ума — чује се сталан рефрен и опомена загребачких клерикалаца са Каптола — да за све то Хрвати и Хрватска имају у првом реду да захвале својој римокатоличкој цркви, односно својим поповима. Јер никад се хрватски народ не би могао винути до данашње своје славе и величине да ните било сталног политичког рада и неуморног агитовања удруженог вишег и нижег хрватског клера. И то не кроз деценије, већ кроз цела два до три последња века. Зато треба хрватске клерикалце сматрати као гранитну стену у темељима великохрватства.

Велики рад те чисто политичке организације хрватске т. зв. Католичке акције, која је основана још за време Аустрије, а која је онда продужила свој рад у најширем оквиру у Југославији, разуме се опет прикривено, под земљом, сматрају данас у Загребу као нешто највеличанственије што су Хрвати икад створили на политичком пољу. То је опет доказ високе дисциплине и ванредног организаторског духа хрватског народа.

Вреди с тога укратко изнети најважније чињенице у том погледу, извађене већином из службених статистика. Тако је само за време Југославије, последњих година, излазило на територији Бановине Хрватске, Босне и Херцеговине и Војводине око 1200 јавних публикација: књига листова, дневника, часописа, календара, брошура и којекаквих листића. Од тога броја више од 900 било је клерикалних. Упућеном човеку готово памет да стане кад сагледа: какви се ту све поводи и прилике нису искоришћавали, само да се нешто може штампати, односно организовати и пропагирати тобоже у вези или интересу католичке цркве, њеног свештенства или пастве, а у ствари најчишће велико-хрватске пропаганде. Из толико стотина њихових и осталих штампарија, и то већином оних ситних, најмањих, чак и по најнезнатнијим местима, излазило је свакодневно на хиљаде најразноврснијих публикација, већином ситних књижица, листића и часописа из области људскога духа и деловања почев од религије, филозофије, књижевности и уметности, па преко свих наука, економије, индустрије,

трговине, заната и најразноврснијих занимања до радништва, сељаштва, социјалних и здравствених питања, породице, брака, деце, каритавних установа, мисионарства итд. Требало би цела једна књига да се испишу само наслови тих публикација за неколико година.

При томе је врло карактеристично да у тој поплави штампане речи хрватских клерикалаца има релативно најмање оних публикација које се обраћају интелигенцији. Отуда имају само неколико часописа за високу књижевност и уметност, неколико за науку и неколико дневних политичких листова. Али зато број оних њихових публикација које се обраћају средњем сталезу нагло расте, да би достигао свој врхунац у оним који се обраћају најнижијим и најпримитивнијим слојевима народним; а од тих нарочито женама, деци и старцима. То је све учињено са очигледним планом да би та штампа с једне стране, имала што већег и што темељитијег успеха доле, у народу, а с друге стране, да тај рад не би одвише падао у очи онима горе: сумњичавој интелигенцији, непоузданим вишим класама и евентуално онима на власти. Цела та акција креће се дакле у облику звезде репатице: одозго према доле. А на дну те репатице је њихов календар “Даница”, који се сваке године штампа у скоро милион примерака, тако да нема хрватске грађанске ни сељачке куће која нема тога календара. Кад се узме у обзир да Хрвата, католика, има највише три милиона, онда је то више него много.

У свим тим небројеним публикацијама није важно оно религиозно, научно, стручно или техничко, о чему те публикације тобоже говоре, **ВЕЋ ОНАЈ ПОДМУКАО И ПЕРФИДАН НАЧИН КАКО СЕ О СВЕМУ ТОМЕ ПИШЕ** т. ј. она чисто политичка позадина, пропаганда — често пута и између редака — која стоји иза свега тога. У томе су сви хрватски клерикалци, кроз толико времена праксе, дотерали до савршенства. Због тога је сасвим свеједно које од тих књига и листова неко чита. Да ли је то “Даница”, “Просвјета”, “Хрватска Стража”, “Хрватски Глас”. “Католички Лист”, “Обитељ”. “Гласник Срца Исусова”, “Крижар”, “Мисионар”, “Врхбосна”, и како се још све не зову ти њихови безбројни листовиви за слепце, служавке, сељаке, раднике, привреду, занате итд. — свакако је сигурно, да сваки онај који стално чита само једну од тих публикација, за најкраће време постаје као ошамућен, духовно ушкопљен или боље рећи **ОТРОВАН СПЕЦИЈАЛНИМ ПОЛИТИЧКИМ ОТРОВОМ ОВЕ ВЕЛИКО-ХРВАТСКЕ ПОПОВСКЕ**

БАГРЕ. Био то професор универзитета, књижевник, последња служавка, сељак или радник, сви они под непогрешивим утицајем те пропагандистичке штампе почињу најпре осећати се нешто више и одабраније од других, затим их понесе онај невероватан замах збијања у гомилу свих њима сличних, а онда их сасвим однесе она хистерична колективна мржња свега што није хрватско ни католичко. Ту више не помажу никакви разумни раз лози ни нормална уверења, то су сад неизлечиви франковци хрватског прозелитизма и фран ковлука.

Дакако, у првом реду мрзе из дна душе све што је српско и православно. Али тај свој осећај ретко кад испољују отворено, искрено, већ га стално крију, претварајући се на сто рачина, није их залуд бискуп Штросмајер, који је такођер био, камуфлирани Великохрват, прозвао “фуртимашима” т. ј., онима који крију оно што раде. Затим мрзе или боље рећи не подносе Јевреје (већином из зависти), па масоне, и уопште све што је либерално, напредно и човечанско, и ако су им иначе пуна уста уверавања о противном. Једном речи: НЕ ПОДНОСЕ НИЈЕДНЕ ВЕЛИКЕ НИ МАЛЕ ИСТИНЕ КОЈА СЕ НЕМОЖЕ СМЕСТИТИ У ЊИХОВЕ БЕДНЕ, УШКОПЉЕНЕ МОЗГОВЕ.

Но није ту само та њихова велика политичка штампа, него иза свега тога стоји још већа истканија мрежа од хиљада најразноврснијих њихових друштава и организација, које исто тако од врха до дна, врше своју неуморну пропаганду — усменом речи. Опет по истом пла ну: са сакривеним безбројним ситним корењем доле, у најнижим слојевима, а са ситним неугледним листићима и којим цветићем горе, на површини, међу интелигенцијом и господом. Зато таквих удружења и организација има далеко више по селима и мањим местима него по градовима. А обично носе оваква недужна имена: “Орлови”, “Крижари”, “Војска Срца Исусова”, “Католички мужеви”, “Католичке жене”, “Добротворни столчек” и како се још све не називају оне безбројне њихове “конгрегације”? Природно, главни тон и директиву тој усменој пропаганди одоздо даје се са црквених предикаоница сталним и неуморним проповедима, које у великој већини нису ништа друго него чисто великохрватско агитовање и харангирање.

Главне пак куле, жаришта и расадишта те нечувено мрачне и фуртимашке великохрватске Католичке Акције су: њихови самостани (манастири) и

цркве, односно жупни уреди и каптоли, затим болнице и разна лечилишта, односно опатице и фратри, и најзад њихове чисто клерикалне школе: универзитети, гимназије, препарандије, лицеји, сјеменишта, орфанатрофији, конвикти и остале стручне и којекакве школе за децу и младеж почев од колевке. Најзад њихове банковне, трговачке, земљорадничке и друге приватне и социјалне установе и предузећа.

Но не само да на стотине хиљада чланова свих могућих тих организација раде по плану ове великохрватске клерикалне пропаганде, него су то уједно и главна средишта и легла најсазноврсније шпијунаже. Сви они безбројни домаћи петоклонаши и деструктивни елементи, који су кроз више од 20 година, као црвићи, изједали Југославију, изашли су већином из те школе. Ту је глава овој гуји отровници. Јер сва њихова клерикална интелигенција и средњи сталеж, као и 90% послуге, особито женске, у свим градовима и институцијама организовано је у име Бога и вере, као бесплатни најревноснији шпијуни овог великохрватског покрета и идеје. Тај посао почиње, дакако, фуртимашки, најпре у исповедаоници. Па онда се својевољне, жртве, већ према способностима, све даље и дубље заплићу у њихове шпијунске мреже. Тако је ово мрачно великохрватско клерикално друштво знало све до најмањих ситница шта се догађало у српским, јеврејским, масонским и југословенским кућама и породицама, а на тај начин стојала су под њиховом контролом и сва остала хрватска друштва, покрети и породице. ШТА ВИШЕ У ПОЈЕДИНИМ ИСТАКНУТИЈИМ СЛУЧАЈЕВИМА ДОЛАЗИЛЕ БИ ОПАТИЦЕ, ФРАТРИ ИЛИ ЧАК САМИ ЖУПНИЦИ СА КАПЕЛАНИМА У СРПСКЕ, ЈЕВРЕЈСКЕ ИЛИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ СТАНОВЕ, ЗА ОТСУСТВА ЊИХОВИХ ГОСПОДАРА, ПА ЛИЧНО СВЕ РАЗГЛЕДАЛИ, КОНТРОЛИСАЛИ ИТАКО ДО САВРШЕНСТВА ДОПУЊАВАЛИ ПРИМИТИВНЕ ИЛИ НЕВЕШТЕ ИЗВЕШТАЈЕ СЛУЖИНЧАДИ. ДРУГИМ РЕЧИМА: НЕМА НИ НАЈМАЊЕГ КУТИЋА У ЦЕЛОКУПНОМ ДУХОВНО И МАТЕРИЈАЛНОМ ЖИВОТУ ХРВАТА, У КОЈИ СЕ НИСУ УМЕШАЛИ ОПАСНИ ПРСТИ ОВИХ ЊИХОВИХ СТРАШНИХ ВЕЛИКОХРВАТСКИХ ФУРТИМАША.

Сада долази на ред питање, ко то све плаћа? Јер је свако ме јасно да се ту не ради о којој стотини хиљада динара, већ о тешким милионима, а можда чак о којој милијарди динара. Али мајсторлук ових великохрватских пионира

и агитатора и јест у томе што сав тај велки и необично сложен посао сам себе издржава, а то носи још и приход. Како је то могућно? У темељима својим врло једноставно: све је сведено на најширу базу просјачења и непрекидног даровања у име Бога, вере и патриотизма. Хрватски попови изградили су тај систем мучења народа до невероватности.

Пре свега нема ни једне службе божје ни црквеног обреда а камоли скупштине или друштвеног састанка, а да се том приликом вепницима и присташама под нос не потури “шкрабица” или кантина, везана на дугом штапу, у коју пада и “богоугодно” звечка, истина, само ситна пара, али пада, непрекидно пада. И то већином од сиротиње, оне безбројне масе чланова најнижих друштвених слојева, од којих чак ни онај генијални меркантилни изум, као што је филм, није кадар да истисне толику пару. При томе да се не спомињу она остала јата опатица и фратара који, куд год крећу својим послом, неуморно просе, на све могуће начине па чак и од кућа. Разуме се не за себе већ за цркву, невољнике сиротињу итд.

Затим сви чланови безбројних њихових друштава и организација плаћају уписнину и чланарину, као претплате на безбројне њихове листове и часописе. То је такође ситна пара, али која пада својевољно и густо као јесења киша која никад не престаје. Поред тога, у међави тих публикација на видним местима или корицама, стално се траже добровољни прилози за свемогуће и немогуће сврхе. При томе се, дакако, удара у танку жицу милосрђа, патриотизма или искупљења на другом свету. Ту опет не пада крупна пара, али је приложника много, као листа у гори, како говоре читаве странице штампаних имена приложника, па чак оних који су дали само и 1 динар? Уопште, цео тај систем даривања односно просјачења изграђен је по оној најсавршенијој трговачкој методи: што јефтинији артикал са што већом продајом. А данас већ и последњи трговац зна, да су то најбољи послови, који у пркос своје формалне неугледности и ситнине могу да донесу не милионе него милијарде. И тако ова цела “фуртимашка” великохрватска пропаганда не само да ништа не стаје, него још носи лепу пару. Другим речима: бројне масе муштерија још плаћају да би се на њима вршила пропаганда и да би се упрегли у невероватна и мрачна кола ове још невероватније и мрачније хрватске мегаломоније. И тако —релативно према земљи и народу — они темељни тешки капитали и велика богатства у

покретним и непокретним имањима с којим располаже хрватска католичка црква и њено свештенство не само да остају недирнути, него још лагано и сигурно расту.

Све у свему, ова превара, подвала или демагогија, то је она која даје укус целом том хрватском послу и настојању. То је онај ерзац цемент који најразноврсније елементе и делове хрватства како тако спаја и везује.. То је та подземна мрачна сила која — у виду вере, Бога и “хрватских праваца” — испуњује толико очајну празнину хрватства, и бар на око даје јој неки смисао и идеју. То је та темељна и једина кохезија у том тужном скупу германско-словенског срепљивања и копиластва, односно бастардије.

Најзад позната је ствар да словеначки попови и клерикалци воде главну реч у својој земљи и да имају потпуно у рукама свој народ. И њима су важнији земаљски и политички послови од верских и црквених. Али они то раде отвореније и честитије. Они не терају тако лудачку и бесомучну мржњу против свега што је српско. Они имају своје народно преставништво, своје политичко вођство, на челу са својим народним вођама, свештеницима као што су били Крек и Корошец. Они, дакле, примају положај и власт, као и одговорност која произлази одатле.

Код хрватских попова и клерикалаца сасвим је обрнут случај. Они имају више и темељитије хрватски народ и све његове главне снаге и изворе у својим рукама, него њихова браћа у Христу, Словенци, па ипак се они скривају за туђа леђа, и беже од сваке одговорности за оно што раде. Они су у хрватским масама толико сигурни за себе и своју ствар да чак себи могу да дозволе и то да ону формалну страну власти, почаст, славу, политичко преставништво и вођство хрватског народа мирно препусте којој великој политичкој странци, **КАО ШТО ЈЕ САД СЛУЧАЈ СА ХРВАТСКОМ СЕЉАЧКОМ СТРАНКОМ, КОЈА ЈЕ ОД ВРХА ДО ДНА ТАКО ТЕМЕЉНО ОБРАЂЕНА И ПРОТКАНА ЊИХОВИМ ВЕЛИКОХРВАТСКИМ ДУХОМ И ОСЕЋАЈЕМ, ДА ЈЕ ВИШЕ НИКО НЕ МОЖЕ ИСЧУПАТИ ИЗ ЊИХОВИХ РУКУ.** Свакако су ови чудесни Великохрвати под свештеничком мантијом или без ње, тако невероватно мрачно и заплетено удесили ствар, да они, иако све воде и свим управљају, ипак увек остају по страни, скривени, невидљиви.

У том чуду од фуртимашке политике било је чак и таквих парадоксалних случајева, да су ови подземни великохрвати успевали да искоришћавају и саме словеначке клерикалце против њим самих. Тако за блажених времена несрећне Југославије, кад је словеначки прелат, Корошец био потпредседник министарства, министар просвете и министар народног здравља, па министар полиције и жељезница, хрватски попови, фратри, опатице и њихови људи путовали су бесплатно државним жељезницама и бродовима више него сви полицајци и жељезничари заједно. Разуме се по свом чисто франковачком и петоколонашком послу: ПОТКОПАВАЊУ ДРЖАВЕ И ИЗАЗИВАЊУ МРЖЊЕ ПРОТИВ ШИЗМАТИКА, СРБА, ПО ХРВАТСКИМ И СРПСКИМ КРАЈЕВИМА, ПА И ПО МЕЂУМУРЈУ И ПО ГРАНИЧНИМ СЛОВЕНАЧКИМ МЕСТИМА ПРОТИВ СВОЈЕ ИСТОВЕРНЕ БРАЋЕ — СЛОВЕНАЦА. У исто време, по свом старом обичају, хрватска штампа грмела је, одоздо и између редака, о страховитом прогону Хрвата у Југославији и о великој опасности која прети Хрватима и њиховој вери од стране православних Срба па чак и католика Словенаца.

Најзад истини за вољу треба да се види и констатује, да ли је тај поступак Хрвата и њиховог свештенства био бар донекле оправдан. Односно није ли то можда природна реакција неког великог притиска и насиља са стране Срба и православља? МЕЂУТИМ, У ТОМЕ И ЈЕСТЕ САВ ЦИНИЗАМ И ПОКВАРЕНОСТ ОВЕ БАСТАРДИЈЕ, ШТО НИ ПРАВОСЛАВЉЕ А КАМО ЛИ СРПСТВО НИЈЕ НИКАДА, НИ У НАЈМАЊОЈ МЕРИ, УГРОЖАВАЛО ХРВАТСТВО И ЊИХОВУ ВЕРУ. ТО ТАКО ДАЛЕКО ИДЕ, ДА МОЖЕМО СА СИГУРНОШЋУ РЕЋИ, ДА УНАТРАГ ДВА ДО ТРИ ВЕКА НИЈЕ СА КАТОЛИЧКЕ ВЕРЕ НА ПРАВОСЛАВНУ, У ОВИМ КРАЈЕВИМА, ПРЕШЛО НИ 500 ДУША. И то су били већи ном они који су тако мењали веру због брака или због каквог другог интереса а никако из политичких или религиозних разлога. Готово сви ти, и ако су прешли на православље, остали би и даље Хрвати. То су они т. зв. православни Хрвати, преко којих су хрватски старчевићанци и франковци хтели да све православце прогласе Хрватима. Али је то остала само њихова пуста жеља. Отуда за последњих 50 година није посрбљено ни толико Хрвата колико има прста на једној руци. Напротив, Хрвати и њихова вера стално су, кроз векове на све могуће и немогуће начине, толико посисали српске крви да су већ данас надули од ње,

ПА ЈЕ НЕМИЛОСРДНО ПРОСИПАЈУ ГДЕ ГОД САМО МОГУ. А при томе се одераше вичући: да њима прети опасност од Срба и да Срби њих поклаше.

То је у осталом сасвим логично и у стилу карактера ове хрватске бастардије или “гнојнице свачијих (народносних) упљувака”, у коју кад упадне српска здрава и расна крв, онда се, по закону природне реакције, редовито преврне, поквари и страховито засмрди. И тако на хрватском народном телу стално избијају они одвратни чирови, као што су Анте Старчевић, Милан Огризовић, Тадија Смичиклас, Јанко Шимрак и безброј осталих, мањих и ситнијих. Свакако од тих чирева којекакве регентске стране крви нису далеко ни браћа Радићи, ни Жожуа Франк, ни А. Г. Матош, ни Вјекослав Клајић, ни Иван Мештровић па ни др. Влатко Мачек.

Најзад је у стилу и то што данас стоји на челу тог великохрватског фуртимашког клера др. Илојз Степинац, бивши “југословенски” добровољац и велики “пријатељ” Срба, који је једино блаженопочившем Краљу Александру имао да зазвали што се од непознатог капеланчића у селу Красницама, дигао до високог положаја.

“Али кај он море — бистрички богец”. Савршено га бране у Загребу, нарочито од одговорности због покоља и насилног католичења толиког броја Срба за време његовог бискуповања — кад је потпуно у рукама старих свемоћних фуртимаша — аустро-клерикалне франковачке клике бискупа — Шарића, Штадлера, СалицСевиса, Сребреница, Гарица и осталих.

МАЧЕКОВЦИ ИЛИ ХРВАТСКА СЕЉАЧКА СТРАНКА

На реду је највећа политичка групација Хрвата. Хрватска Сељачка Странка, или како их јединствено зову: ранији “радићевци” а сада “мачековци”. Та политичка гомила, корито или матица хрватства и по свом поштењу и по свом саставу, као и по свом раду и настојању, није ништа друго него нека лоша копија или хрватско опонашање оног једног од темељних инстиката тевтонске мистике у карактеру немачког народа: вазда збијање у гомилу, час за напад, час за одбрану. Та гомила избацује онда некога просјечног између себе, који ће слепо фанатички изводити оно шта та гомила хоће. На несрећу њихову и туђу, та гомила увек хоће једно те исто, нешто немогуће, недохватљиво. Заиста је више него жалосно за судбину

таквих народа, које је природа обдарила једним врло осетљивим недостатком чисто духовне природе: слабом интуицијом и видовидотошћу у пропорцији са осталим њиховим способностима.

Отуда би се Немци и њихова судбина могли, у грубој форми, упоредити са оним “ванискуственим рибама”, штукама са којима су прављени научни опити. У велику посуду, која је преграђена прозирном стакленом преградом, стављене су на једну страну гладне штуче, а на другу ситне рибице. Штуче одмах почињу да лупају главама о преграду све док не угину. Тек у петој или шестој генерацији, потомци ових штука долазе до неке врсте потсвесног искуства и мењају тактику. Више не лупају главама о стаклену преграду појединачно, већ у групама. И, природно, после сваког таког скупног удараца, кога задају саме себи, ове штуче се повлаче и поново и дуго збијају у гомилу да прикупе снаге, за нови, још јачи ударац себи у главу. И тако непрестано, али до даљег искуственог дозревања не стижу више никако. Изгледа да је и у немачком мозгу и духу један такав “ванискуствени” недостатак, само, дакако, у људском, много сложнијем и финијем облику.

Отуда и Хрвати, управо као и Немци, после слома Централних сила 1918, односно после распада Аустро-Угарске монархије, која их је створила оваквим какви су данас, и за коју су се они у великој већини душом и срцем борили — остају, истина, ошамућени од тог ударца, али се одмах повлаче и збијају у још гушћу и чвршћу гомилу најпре за одбрану а онда за напад, не отступајући ни за длаку од своје аустро-фуртимашке великохрватске идеје.

Доказа за то има на одмет; стари изговор Хрвата да су “морали” радити оно што су радили у Аустрији, исто је тако лажан и неодржив, као и сада што стално тврде, да им је силом наметнута Независна Држава Хрватска и франковачкоусташки режим у њој, као и то да су морали поклати толики број Срба, јер да су их на то присилили Немци и Талијани. Зна се, међутим, врло добро да хрватске народне масе, **ВАСПИТАНЕ ВЕЋ РАНИЈЕ, КРОЗ ДЕЦЕНИЈЕ, У АУСТРИСКОМ И АНТИПРАВОСЛАВНОМ ДУХУ НИЈЕ БИЛО НИМАЛО ТЕШКО ДОВЕСТИ ДО ЗАИСТА ИСКРЕНОГ ОДУШЕВЉЕЊА ЗА РАТ ПРОТИВ СРБИЈЕ 1914 ГОДИНЕ.** Иначе, зар би ко могао натерати Хрвате на ону вулканску провалу беса и мржње против свега што је српско и православно? Није то било давно има још подоста живих

људи који су имали прилике да виде оно дивљачко весеље и ликовање, ПА ОDMAХ ЗАТИМ ПАЉЕЊЕ И УНИШТАВАЊЕ СРПСКИХ ДУЋАНА И ДОМОВА, КАО И НАПАДАЊЕ И ПРОГАЊАЊЕ СРБА У ЗАГРЕБУ И ОСТАЛИМ ГРАДОВИМА ХРВАТСКЕ, КАД ЈЕ ОБЈАВЉЕН РАТ 1914. ЗАР ЈЕ И ТО БИЛО ПРОТИВ ОСЕЋАЊА И ВОЉЕ ХРВАТског НАРОДА? ПА ОНО МАХНИТАЊЕ ХРВАТских ВОЈНИКА У АУСТРИЈским ПУКОВИМА И БАТАЉОНИМА, ОКИЋЕНИ ХРВАТском ЗАСТАВОМ И ПОД ЛИТИЈАМА СА СЛИКОМ МАЈКЕ БОЖЈЕ “КРАЉИЦЕ ХРВАТА”? ПА ОНАЈ СМЕХ И РУГАЊЕ ВЛАШКОМ КРАЉУ ПЕТРУ, “ОПАНЧАРУ” И “ЦИГАНИМА”, СРБИМА. ПА ОНО ОДУШЕВЉЕНО ЈУРИШАЊЕ НА СРПСКЕ ПОЛОЖАЈЕ, НАРОЧИТО НА ЦРНИ ВРХ, ГДЕ ЈЕ НА ДЕСЕТИНЕ ХИЉАДА ХРВАТА ПАЛО У ЧИСТОЈ БОРБИ ПРОТИВ СРПства, КАО И ХВАЛИСАЊЕ И ЈУНАЧЕЊЕ ХРВАТских РАЊЕНИКА, КОЛИКО ЈЕ КОЈИ НАНЕО ЗЛА СРБИМА? А ТЕК ШТА ДА СЕ КАЖЕ О ОНИМ ХРВАТским ПУКОВИМА (НАРОЧИТО 16-ти ИЗ БЈЕЛОВАРА И 28 ДОМОБРАНски ИЗ ЗАГРЕБА), ЧИЈИ СУ ВОЈНИЦИ ГОРЕ НЕГО МАЂАРИ И НЕМЦИ НА НАЈБЕСТИЈАЛНИЈИ НАЧИН КЛАЛИ СРПСКЕ ЖЕНЕ, ДЕЦУ И СТАРЦЕ ПО МАЧВИ И СРЕМУ? ТУ ЈЕ ПАЛО ОКО 30,000 НЕВИНИХ СРПСКИХ ЖРТАВА ОД ХРВАТСКЕ РУКЕ. ЈОШ У ВЕЋОЈ МЕРИ РАДИЛИ СУ ТО ЗА ПРОШЛОГ РАТА И ХРВАТИ ИЗ БОСНЕ, УДРУЖЕНИ СА МУСЛИМАНИМА, ПОД ИМЕНОМ “ШУЦКОРИ”, КОЈИ СУ ИСТО ТАКО НА ЗВЕРСКИ НАЧИН ПОБИЛИ ДО 70,000 ДУША СРПског НЕДУЖНОГ СВЕТА ИЗ ИСТОЧНЕ БОСНЕ И НА ДРИНИ. ЗАР СЕ СВЕ ТО МОГЛО РАДИТИ ПО НАРЕЂЕЊУ И ПОД “МОРАШ”? — ТА АУСТРИЈСКЕ ВЛАСТИ СУ СЕ МОРАЛЕ БРИНУТИ И ОТИМАТИ ОД ТОЛИКЕ ПРОВАЛЕ МРЖЊЕ ПРОТИВ СРБА ОД СТРАНЕ ХРВАТА. ТАДА СУ БАР СРБИ У АУСТРИЈИ БИЛИ ГРАЂАНИ ДРУГОГА РЕДА И НИСУ МОГЛИ НИ ПО ЧЕМУ УГРОЖАВАТИ ХРВАТЕ. Али у томе и јесте темељна црта пандурске душе и карактера Хрвата, који би били већ тада открили своје карте до краја што се тиче Срба, па би били поклали исто толики број Срба као сада у Н.Д.Х. али им Аустрија није то дозвољавала. Двојна монархија је била културна држаа, која је нешто држала до свог међународног угледа. Свакако Српска интелигенција и политичари после 1918 нису могли учинити фаталнију грешку према свом народу него што су то клање Срба од стране “шуцкора” прећуткавали и заташкавали, оно чисто

Хрватско клање у Мачви и Срему сасвим пребацивали на Мађаре и Немце. Ето, како се свако сакривање истине горко свети. И то све због оног глупачког обзира “да се браћа Хрвати не увреде”.

НАЈЗАД КАД СУ, ПОСЛЕДЊЕГ РАТА СВИ АУСТРИЈСКИ ПУКОВИ СВАКОГ МЕСЕЦА ЛИФЕРОВАЛИ НА ФРОНТ ПО ЈЕДАН “МАРШ БАТАЉОН” МЕСЕЧНО, ХРВАТСКИ ДОМОБРАНЦИ СА СВОЈОМ (ЛИПОШЧКАШКОМ) “ВРАЖЈОМ ДИВИЗИЈОМ” НА ЧЕЛУ; КОЈА ЈЕ ЧУДА СТВАРАЛА ЗА РАЧУН АУСТРИЈЕ; А НАРОЧИТО 26 И 28 ДОМОБРАНСКИ ПУК ПОД КОМАНДОМ АУСТИЈСКОГ ПОТПУКОВНИКА А ДАНАС УСТАШКОГ ЂЕНЕРАЛА СТАНЦЕРА, СЛАЛИ СУ АУСТРИЈСКОЈ ВОЈСЦИ НА ФРОНТ НЕ ЈЕДАН ВЕЋ ДВА “МАРШБАТАЉОНА” МЕСЕЧНО. ДА ЛИ ЈЕ ТО БИЛО ПОД “МОРАШ”? Па онда кад се српска војска повукла из Србије 1914, оно лудо весеље, бакљаде и махнитање целог Загреба. Отприлике онако исто као и сада за овог рата, кад су Хрвати и Загреб, ПОСЛЕ СЛОМА ЈУГОСЛАВИЈЕ, СА СЛАВЉЕМ ДОЧЕКАЛИ И Ц В Е Ћ Е М ЗАСИПАЛИ НЕМАЧКЕ ВОЈНИКЕ И ОФИЦИРЕ, СВОЈЕ ОСЛОБОДИОЦЕ. А ХРВАТСКЕ ГОСПОЋИЦЕ И МЛАДЕ ГОСПОЂЕ БАЦАЛЕ ИМ СЕ У ЗАГРЉАЈ, ХИСТЕРИЧНО ИХ ЉУБИЛЕ И НУДИЛЕ ИМ СЕ НА УЖИВАЊЕ. СВЕ ТО, КАО И ЈОШ МНОГО, МНОГО КОЈЕ ЧЕГА, ЗАР ЈЕ ТО БИЛО СИЛОМ И ПО НАРЕЂЕЊУ?

Ту је довољно да се лист окрене на другу страну па да се види, шта су ти исти Хрвати радили у Југославији кроз више од 20 година? Како су се понашали према Краљу, држави, војсци или боље рећи: према Србима, народу и појединцима? А већ да се и не говори о неком “братству”, јединству и југословенству. Ту им више није било срце на месту, и видели смо их тада на делу. У све, ама баш у све што се односило на Србе и Југославију улевали су безграничну злобу, пакост и деструкцију. Више него петоклонашки искоришћавана је свака па и најнезнатнија згода. Тако кад се најзад скрхала Југославија, више од 90% Хрвата било је изван себе од задовољства и среће и сви похрлише усташима у загрљај, да целом свету покажу — а дакако најпре Србима — шта они могу и како се држава води. Као онај циганин из приче који, кад је постао цар, најпре је убио свог оца, Хрвати најпре убише свог — брата.

Од аустријске пандурије и бастардије зар се могло, очекивати што друго и боље? Али то је оно што Срби, нарочито они из Србије и Црне Горе, нису могли никад поверовати да поквареност једног народа може да иде тако далеко. У целој својој историји, српски народ се кроз векове носио с “алом и враном,” издржао страховите ударце и искушења и најзад, надчовечанским напором и високом свешћу о свом позиву и вредности, одржао се у овом куту Европе. Људски, отворено, прса у прса, носио се кроз векове са Турцима, Арнаутима, Бугарима, Мађарима и Немцима, и у тој својој прошлости доживео свакојака чуда и покоре од непријатеља. Али ово шта је сад доживео од “браће” Хрвата, не може се упоредити ни са чим што се икад десило. Испитајте судбину и прошлост најразноврснијих цивилизованих народа, од најмањег па до највећег, и нећете наћи такав случај. Да би се један читав народ, макар колико био затрован најнижим инстинктима, као обичан разбојник увукао у кућу другог народа и, издајући му се за рођака или брата, пошто га је 20 година најподлије искоришћавао, варао и клеветао, да га једног дана — ухватив га на спавању — на најбестијалнији начин закоље и до голе коже опљачка. И не само то, него у исто време да на сва уста онда још виче: како је заклани онај разбојник и зликовац који је њега, праведника и поштењака, заклао и опљачкао.

ДАЉЕ СЕ ЗАИСТА НЕ МОЖЕ, СВЕ ИМА СВОЈЕ ГРАНИЦЕ, И ОВАЈ УЖАСАН ЧИН ОД СТРАНЕ ХРВАТА НАЈЗАД ЈЕ ЗА СВА ВРЕМЕНА ОТВОРИО ОЧИ НЕ САМО СРБИМА, ВЕЋ И СВЕМ ОСТАЛОМ ЧЕСТИТОМ СВЕТУ.

Отуда је данас логично и јасно као на длану и све оно остало што су Хрвати у прошлости радили, а што је многим било несхватљиво или нејасно. Да не идемо даље у натраг него само до завршетка прошлог светског рата кад су се Хрвати налазили у сличној ситуацији као и данас. ОНДА СУ СЕ КАО НАЈБОЉИ АУСТРИЈСКИ СОЛДАТИ И ПАНДУРИ БОРИЛИ ПРОТИВ СРБИЈЕ И САВЕЗНИКА, ДАНАС ТО ИСТО РАДЕ КАО ЉУБИМЦИ НЕМАЧКЕ. АЛИ ТО ИХ НИМАЛО НЕ СМЕТА ДА ДАНАС СВЕ ОТВОРЕНИЈЕ ГОВОРЕ О СВОЈИМ СИМПАТИЈАМА ЗА БРИТАНЦЕ И АМЕРИКАНЦЕ С ЈЕДНЕ СТРАНЕ, КАО И ЗА СОВЈЕТСКУ РУСИЈУ С ДРУГЕ СТРАНЕ. Баш као и под крај прошлог рата, што су све отвореније говорили о неким својим симпатијама за Србију и Србе, а онда се грчевито

ухватили Југославије и југословенства. И док сваки нормалан човек види у томе контрадикцију и нелогичност, Хрвати се немогу довољно да начуде, како им се ту у опште може шта приговорити? То је најнормалнија појава код њих. Према томе зар има ту нечега необичног: што су Хрвати од љутих Аустријанаца одједаред, преко ноћи, постали Југословени? И те какви Југословени. Ови у земљи управо онакви какви су били и они Хрвати из Југословенског Одбора изван земље, у емиграцији, са Супилом, Трумбићем и Мештровићем на челу. Ови потајни у Паризу, а они први у Загребу понашали су се на длаку једнако: невероватно бахато, или боље рећи — “хохштаплерски”. Хохштаплерство је у опште немачки производ и, природно, ко може да буде већи “хохштаплер” од Хрвата, немачких ерзацоваца? У то време никоме од њих није ни на ум падало, а камоли да би ко од њих јавно рекао или написао: да заправо Срби, српска држава и српска војска Хрвате спасава и задужује, што их прима као равноправну браћу у заједничку државу. Како? Под аустро-клерикалним утицајем и пропагандом навикли од свог постанка да Србе сматрају много нижим од себе, а у границама Аустро-Угарске монархије навикли кроз деценија да не само насилно католиче и похрваћују Србе, него да с њима поступају као господари са слугама, да их стално гоне и запостављају, па чак од згоде до згоде да их слободно пљачкају, пале им домове и некажњиво убијају — шта? — и сад наједном ти “проклетци Влахи” да би какву услугу чинили Хрватима. Или их чак спасавали. Баш напротив: Хрвати чине милост и услугу Србима, што су се уопште толико понизили, па хоће некакву слогу и заједницу са тим дивљацима. Према томе Хрвати су они који су спасли Србе 1918, а не обратно.

Ма колико да је то невероватно и парадоксално, на жалост је истина. Уосталом, тако је увек код њих. И тако схватање и такав “хохштаплерски” тон прожимао је и тада око 1918, све Хрвате без разлике. Оно нешто њихове интелигенције ориентисано заиста исправно, југословенски, било је шака песка у пустињи.

Ту је довољно да се сетимо дра. Трумбића, као претседника Југословенског Одбора. Овај вероломац, перфидно лажући да је Југословен, понаша се као какви махараца, односно претставник Хрвата и Хрватске, неке велике невероватне богате и недостиживо културне замље и народа, пред чијим

претставником сви Срби треба да метанишу и љубе му папучу од среће и благодарности. Његова више него болесна амбиција, удружена са хрватским притворством и лажи, ишла је тако далеко, да је он покушавао да са српским Краљем разговара, као раван са равним, а Пашића да третира као неког свог подређеног министра. И ТО ЈЕ ОН РАДИО У ИСТО ВРЕМЕ, КАД ЈЕ КЛЕМАНСО ЗА МИРОВНИХ ПРЕГОВОРА ТРАЖИО ОД СРПСКЕ ВЛАДЕ ОБЈАШЊЕЊЕ: КАКО ТО ДА ХРВАТИ, КОЈИ СУ СЕ СВЕСРДНО БОРИЛИ СА АУСТРИЈОМ ПРОТИВ СРБИЈЕ, САД НАЈЕДНОМ ТРЕБА ДА УЖИВАЈУ СВЕ БЛАГОДАТИ ПОБЕДНИКА, ДА НЕ БУДУ ОКУПИРАНИ И ДА НЕ ПЛАЋАЈУ РЕПАРАЦИЈЕ? И ОВАЈ ИСТИ ТРУМБИЋ, ЗАЈЕДНО СА СРПСКОМ ВЛАДОМ, ИМАО ЈЕ МУКЕ ДОКАЗУЈУЋИ САВЕЗНИЦИМА ЗА ЗЕЛЕНИМ СТОЛОМ, ДА СУ ХРВАТИ И СРБИ ЈЕДАН НАРОД И ДА СУ ХРВАТИ МОРАЛИ ПОД СИЛУ РАТОВАТИ ПРОТИВ СРБИЈЕ. Само десетак година доцније овај исти “велики Хрват” Трумбић, пошто се, уз помоћ Срба домогао највиших части у земљи и пошто је примио масну пензију из Београда, отишао је у Мачековце, и о томе да су Срби и Хрвати један народ није више хтео ни да чује. Напротив сву своју диалектику употребио је на то да докаже противно.

Други Хрват и угледан члан Југословенског Одбора Иван Мештровић, тадашњи присталица српско-хрватског брасства и јединства, пошто је Трумбићу помагао да се хрватски мућкови подметну у југословенско гњездо, од Краља Александра и државе дигао је богату награду у тешкој звечећој монети за своје уметничке лиферације. И тај “брат” и “велики Југословен” данас са својом уметношћу пева химне Павлићу и Кватернику, јавно одобравајући све што су усташе учинили са Србима, који нису друго ни заслужили, кад су могли једног обичног зликовца, Гаврила Принципа, прогласити народним јунаком. А већ да не износимо имена оног великог броја Хрвата, политичара и разних интелектуалаца, који су за време Југославије као “издајце хрватског народа” одлазили у Београд да се домогну министарских столица и осталих високих положаја, па онда, обogaћени корупцијом коју су свесно терали или са високим платама, да се враћају натраг у крило матице Хрвата — Радићеве или Мачекове странке, која би их због те успешне “подвале Србима” брисала из списка “издајца” хрватског народа и стављала их у ред заслужних људи или народних

мученика. Велики број тих “мудрих” Хрвата, интелектуалаца, играју важну улогу и данас, у усташкој Н. Д. Х. или чекају своје време, заједно са дром Мачеком, да поново заскоче и дефинитивно упропасте све преостале Србе у новој — великохрватској Југославији.

У исто време крајем 1918 године, у Загребу се оснива Народно Вијеће Срба, Хрвата и Словенаца, и загрепчани се у масама претапају у Југословене. Таквих одушевљених манифестација, Загреб заиста није видео до тада. Само ту треба да се зна, шта су ови хрватски “пургери” и њихова интелигенција разумели под појам “Југославија” и “југословенски”, и чему су се надали од тога. Отприлике то је имало да буде оно увек исто што Хрвати хоће: да су они свагде, први, да им је увек добро и да други раде за њих. При томе да могу стално кукати: како им је зло, како су свагде запостављени и како баш они, које они искоришћавају, чине њима, Хрватима највеће насиље и пљачкају хрватски народ.

Отуда су по тој логици, ови новопечени хрватски Југословени у Загребу почели најозбиљније сањати о Загребу као престоници Југославије. Да ли ће пак Хрвати признати срп. Краља за свога — то ће се још видети.. Готово да није било човека у Хрватској, дакако Хрвата, који није отприлике тако мислио. Свакако српски грб и српска застава не могу се примити, већ напротив у нову комбинацију југословенског грба и заставе, треба што више унети хрватских елемената. Сву просвету, политику, дипломацију, економију и војску земље има да преплави хрватска тисућљетна култура и “у свету чувена” хрватска политичка памет и зрелост. (Упориште за све што иде њима у корист, они имају увек унапред на својој страни цео свет, Бога и ђавола, ако хоћете). Чак су почетком 1919 године у Загребу прављене скице за униформе југословенске војске, и то је тада штампано у новинама. Само за чудо, те скице далеко су више личиле аустријским униформама него српским. И тако су ницале хрватске наде и планови, у бескрај, све на рачун Југославије, односно Србије и Срба.

Да би пак и Срби имали ту нешто да кажу, а камо ли да одлуче, то овим црно-жутим хрватским Југословенима није ишло никако у главу.

“Влах је Влах, и он нема никај за говорити. Њега треба само по гупцу вудрети”. — То је њихов увек исти и непоколебив став према Србима.

А кад је најзад дошао први ударац: да ће ипак Београд а не Загреб бити престонница Југославије, па затим други: да ће униформа југословенске војске остати српска, а поготово кад је изашло да се хрватске (аустријске) војне формације замењују Српским, за Хрвате страшним и омрзнутим, о којима су хрватска господа, као аустријски експоненти, у њиховој души успели да створе необориво убеђење као о последњем, најнижем народу на свету. У тој невољи ошамућени хрватски сељаци или како им њихова господа веле “залупани мужи”, готово са радошћу би примили и најцрње ропство мађарско и турско, па чак и циганско, ако хоћете, само не српско, а већ на какву мисао о слози и једнакости и да се не говори, о братству и јединству са Србима, односно о некаквом југословенству, ове страшне и мучне хрватске масе, до сржи затроване аустријским духом нису никад ни долазиле.

И сад у том сасвим несретном и болесном али великом очајању хрватских сељачких маса, долази Стјепан Радић, као труба јерихонска, са паролама: “Вјера у Бога и сељачка слога” и “Република целом свету дика”. И настаје чудо. Од задобивеног ударца до тада готово апатичне те хрватске масе наједаред се почињу будити и оживљавати. Први поклич дира их у живац и тако им је разумљив — сви у гомилу. А други им иде право у срце, до дна душе, јер је свима јасно да то значи: не признајемо влашког Краља ни влашке државе. Радићев покрет шири се на све стране као куга. Оно што ниједан народ бивше Аустро—Угарске монархије, па чак ни Немци ни Мађари, нису урадили, то раде Хрвати: покушавају да у Југославији ускрсну покојну Аустрију. Уосталом то је сасвим природно и логично, кад се зна да су једино Хрвати били успео покушај Аустрије да се створи аустријска нација. Отуда све што је било аустријско кује се у звезде и буде се слатке успомене на недавну прошлост. Бивши аустријски официри, Хрвати, који нису хтели да уђу у југословенску војску сматрају се патриотима првога реда и народним мученицима. То су иначе били окорели Аустријанци, петоколонаши и франковци, који су међу собом говорили више немачки него хрватски и који су доцније били главни ступови у организацијама Сељачке и Грађанске Страже Радићеве, односно Мачекове странке. Из тог кадра формиран је најзад и главни усташки ђенералштаб.

Већ после првих избора за Народну Скупштину видело се да је хрватски сељак, живо подупрт од хрватског католичког свештенства, отишао сав, листом, у Хрватску Сељачку Странку. За других и даљих избора отишло је на ту страну и преостало хрватско грађанство те најзад и већина интелигенције. Радић је ликовео и грмео на сва уста директно против Краља, монархије и Београда, а онда против Југославије, односно Срба и Србије. Тако да је он за релативно кратко време успео да од себе и своје странке створи неку фиктивну аустро-хрватску власт, за разлику од оне праве државе, југословенске. За све то време, природно, овој мрачној аустријској пандурији, а сад на једном, на језику, великим републиканцима, демократима и либералистима који су иначе своје село и сељаке држали на узди најреакционарним терором, батинама, сјечом винограда и паљењем кућа и вајата, није ни на ум падало да своје изабране посланике пошље у Народну Скупштину и Београд. Срби односно Србијанци, нормално расуђујући, МИСЛИЛИ СУ ДА ЈЕ ТО ПОЛИТИКА И ПОЛИТИЧКО УЦЕЊИВАЊЕ ОД СТРАНЕ ХРВАТА. У СТВАРИ ТО ЈЕ БИО РЕЛИГИОЗНО-ФАНАТИЧКИ ПОКРЕТ ХРВАТског ПАТОЛОШКОГ КОЛЕКТИВА, КОГА СУ ХРВАТСКА ГОСПОДА ПОЛИТИЧКИ ИСКОРИШЋАВАЛИ. Тој мрачној средњевековној провали овог крда бастарди је и дегенерика требало је све друго ставити у супрот само не блага нормална средства: демократску политику на подлози братских обзира и равноправности. Бесомучнику се не приступа са фластерима и аспиринама већ са лудачком кошуљом или конопцем.

Видећи колико је Краљу и држави, односно Србима стало да Хрвати уђу у парламенат, ова “парламентарна апстиненција” Хрвата у рукама Радићевим постаје главни и најјачи адут против Београда и Срба, који су у исто време прогласили најцрњим реакционарима и диктаторима. Тачно увек по истој хрватској методи: своје зло и неваљалство само пребацуј на другога.

С друге пак стране после слома Аустрије, ово зацаривање аустријске трулежи у Хрватској и Загребу, брзо се прочуло и изван границе Југославије. И из свих крајева бивше Двојне монархије похитао је у Југославију сав онај људски гад и олош, који се баш због своје аустријанштине и иначе толико компромитовао да се није могао одржати ни у својој новооснованој националној држави. Ту је било Мађара, Немаца, Чеха, Пољака, а највише

Јевреја. Позната је ствар да су у Загребу после ослобођења били дуго уноси послови: прелазак у Југославију (примање у југословенско држављанство и издавања дозвола боравка на темељу лажних докумената) најсумњивијим аустријским држављанима. На жалост овом тровању државне и друштвене организације при самом рађању једне младе државе, кумовали су многи покварењаци и шићарције, из Београда, не водећи много рачуна о томе, да ће тиме сами себе кад-так посећи. Јер најзад је нестало те јадне државе, и не само да је упропашћен цео српски народ и његова имовина, него и њихови прљава стечени капитали одоше до ђавола. Одбегоше их тако оба царства.

Али тако увек бива, кад неко ниче тамо где га не сеју. Српски народ по својој судбини, карактеру и крви морао се приволети — небеском царству, како то дивно наглашује наш народни гениј у народ-ној песми. Морао је, јер за друго није одређен. Није свако за се. Јер сасвим други људи, од другог соја и другог кова но што је српски, хоће се у опште за могућност опредељења земаљском царству, а ушто се у осталом, као и све друго, не улази само тако, као — грлом у јагоде.

Нема сумње да је овај јак прилив покварењака и спекуланата из целе бивше Аустрије у Загреб и Хрватску силно ојачао хрватску бастардију, која се као какво гнездо најопаснијих бакцила у државном телу почиње врло брзо да претвара у праву рак-рану. Одмах ћемо видети на који начин и где је то избило.

Јер док је Стјепан Радић, у име своје странке, односно у име хрватског сељака, саботирао и поткопавао политички живот целе земље и државе, хрватски привредници или, боље рећи, оно неколико њихових привредних хохштаплера и ратних шверцера, са Прпићем и Хафнером на челу, са којима су се измешали белосветски шпекуланти, већином Јевреји из Беча и Пеште, гангстерски се спремише и алапљиво наклопише да на превару извуку и прождру све користи и профите из целе Југославије, а од ове највише из српских земаља и крајева. На жалост, то им полази за руком преко сваког очекивања. А ево како су то извели: Загреб до слома Аустрије у привредном погледу није значио готово ништа. Било је нешто мало народног капитала, већином из Америке, од исељеника, у Првој Хрватској Штедионици; од дрвене индустрије у хрватским рукама биле су тек мање стругаре. Још је ту и

тамо била њихова која пивара и по која градска електрична централа. Сав остали капитал, крупна дрвена индустрија, и ако је било што од већих предузећа и трговина на велико, све је то било у рукама странаца, Немаца и Мађара, већином Јевреја. Ето, какви су “силни” капиталисти, финансијери, индустријалци и “в е л и к и” стручњаци у тим гранама били Хрвати пре уласка у Југославију. И шта ове гоље и ратни шверцери учинише тада? Удружише се са бечким и пештанским Јеврејима, и то већином са онима који нису имали никаквог свог капитала, но направише араммане са пропалим аустријским и мађарским фабрикама и то, разуме се, са оним најстаријим и најлошијим, јер су биле јефтине, па све то почеше, на врат на нос, пресељавати у Хрватску. У то време фабрике и најразноврснија предузећа ницали су у Загребу, Карловцу, Сиску, Броду и другде, као гљиве после кише. Уз то, дабоме нагрнуше у Југославију нови таласи свих могућих техничких стручњака, радника, инжињера, директора, самих странаца, већином Немаца или боље рећи, у идућем колену ватрених Хрвата. “кореника”, сигурних — будућих петоколонаша. И на темељу тог пресељавања и будућег рада тих фабрика ови хрватски “привредници”, прогласише се бе преко хрватске штампе, која је била сва у њиховим рукама, правим индустријалцима, банкарима и финансијерима, и у опште привредним магнатима првога реда. Онда се Загребу у том погледу придружила и Љубљана. Само што Словенци нису грдили већ подилазили Србима и Београду, кукајући до неба на сиромаштво, своје земље и народа, и ако је словеначки сељак вазда живео боље и господскије од србијанског варошанина.

Овде треба узети у обзир још и то, да су Загреб и Хрватска за време прошлог рата остали потпуно поштеђени од ратних невоља; на њиховој територији нису се водиле никакве борбе нити је Загреб био кад бомбардован. Они су дакле сачували у целости своју привреду. То исто вреди за Љубљану и Словенце. Кад се још томе дода, да ни Хрватска ни Словенија, захваљујући Србији, нису требале сносити никакве последице побеђених ни плаћати какве репарације, иако је хрватска солдатеска жарила и палила по Србији, него на против преко свог тако сачуваног привредног живота и пословања њима су стајале у изгледу велике користи и добици, поред осталог, баш и од оних репарација које су Немци и Бугари, једним делом и

за њих, морали плаћати Србији. Њима је дакле Југославија, са економског гледишта, дошла као главни згодитак на лутрији или небеска мана с неба. Али то није све.

Зна се да је предратна Србија имала своју лепу извозну и увозну трговину, затим богате руднике, па малу индустрију и банкарство које се тек рађало. Кроз два рата, један за другим, од 1912 до 1918, цео тај привредни живот био је упропашћен, нарочито за време аустро-бугарске окупације. Имовина појединаца, као и целог народа, пала је на најниже гране. После пробоја солунског фронта и ослобођења, Срби из емиграција враћају се у опустошену земљу, проређени, осиромашени и исцрпљени до краја. Целом народу и земљи није било ни до чега толико стало колико до мира и опоравка. И баш то уморно и рековалесцентно стање Србије и српства дочекаше јеврејскохрватски привредни гангстери из Загреба као запета пушка иза бусије и навалише као шакали да темељито оперушају и посисају своје ослободиоце, који су то ослобођење платили са милион и по жртава, и да дефинитивно заробе и упропасте цео економски живот српског народа и српских земаља. Свакако, поред политичког питања младе Југославије, овако нездраво и наопако постављено економско питање од мах у почетку живота једне државе, било је судбоносно и није се могло друкчије завршити него брзом бедном пропашћу, а у њој најгорим страдањем баш српског народа и српских крајева.

Али да се вратимо тужним успоменама “братства” и “јединства” са Хрватима крајем 1918 и почетком 1919 године, или боље рећи: политичком самоубилачком акту Краљевине Србије и Срба, који су пристали да она гнојница аустрофуртимашких упљувака, у облику хрватске израслине уђе у здраво тело српског народа и државе. Тако се зачала бедна Југославија.

Није онда чудо што су одмах потом почели да избијају свакојаки чирови по том телу, док га коначно нису и расточили.

Међутим, у то време, Србија и српски народ имали су у великом свету велики углед и готово безграничан кредит. Ништа није било природније него да се тај морални и материјални кредит искористи сада, кад је земљи и народу хитно требало помоћи да се придигну и поправе. Требало се само

директно обратити, што се новца и робе тиче великим светским пијацама у Паризу и Лондону. Тако би се сигурно и урадило да није било “миле браће” Хрвата. Али баш због те “браће”, полазећи са сасвим криве претпоставке у овом случају да је Југославија исто толико хрватска и словеначка колико и српска, па према томе ако се Хрвати и Словенци помогну и придигну помоћу Срба, да је то у главном свеједно, јер је у интересу државне целине и заједнице, и зато, у то време, нико у Београду и не мисли да се обраћа светским пијацама, док новца и робе, по уверењу Загреба и Љубљане, има у земљи или ће их кроз најкраће време створити.

У осталом зар држави и влади није дужност да помаже и придиже домаћу привреду? Другим речима: није се ишло директно на изворе, правим газдама, већ се ступило у преговоре са оним загребачким привредним шегртима, односно индустријско-финансијалним незналицама, гољама и хошштаплерима, који су још поврх тога, затровани аустрофуртимашким франковлуком из дна душе мрзили и ниподаштавали све што је српско и југословенско. И шта се догађа. Ови загребачки “тешки” индустријски “магнати” и “стручњаци”, са лажно насмешеним лицем и невероватном дрскошћу слеглоше се јатимице у Београд, по свим министарствима, да народу и земљи понуде под хрватском фирмом, своје “велике” услуге: “голема” богатства и “недостижива” стручна знања и искуства, као последице хиљадугодишње културе и државотворне мудрости Хрвата. Какве ли горке ироније.

А Срби, поред осталог, уморни и материјално исцрпљени, а и да се покажу као људи и браћа према Хрватима, нису много водили бригу о томе од куда и како ће им долазити та помоћ. Хвала Богу — резоновали су они — да у земљи има толико приватних предузећа и стручњака. Кад се материјално помогну и придигну Загреб и Љубљана; помоћи ће се онда и Београд. Али они у Загребу били су далеко од тога да тако мисле. Шта више, они не би били оно што јесу да у исто време нису почели да трују и корумпирају у Београду све што је било приступачно миту и неваљалству. То је онај “чанак сочива” — поред наивне добре воље и глупачке предусретљивости оних на власти — за које су српске шићарције и зеленаши продали и изручили готово целокупни економски и привредни живот Србије и српског народа, а онда целе Југославије загребачким привредним гангстерима. А гангстери као

гангстери тај српски “чанак сочива” прозваше брже боље “београдском чаршијом”, односно поквареним Београдом и Србијанцима, на које преко своје штампе, и сваком згодом узеше пребацивати све своје далеко веће и невероватније лоповлуке и пљачке. Уопште у животној и политичкој игри са Србима, Хрвати раде као оне типичне варалице на коцки. Док добивају онда строго пазе и грабе све што им пада. Али чим почну губити брже боље помешају своје карте са српским. То је та велика коцкарска мудрост њихова. Јер ма како се после ствар расправила, они су увек на добитку.

А сад да видимо мало изближе то “пословање”. По њиховом сопственом признању, разуме се, само међу њима самима, у четири ока, то је било златно доба хрватског напретка и наглог богаћења на свим линијама. Никад пре нису се Загреб ни Хрватска тако нагло придизали и пливали у благостању и изобиљу као баш оних првих десетак година после “преврата”, јер преко њихових уста није никад прешла реч “Уједињење” или Боже сачувај “ослобођење”.

А ево како су радили. За последње, инвестиције и прометни капитал оних расходованих или пропалих фабрика и предузећа из бивше Аустрије у Хрватску, давала је новац најпре Прва Хрватска Штедионица. То је опет била специјална пљачка и превара свог сопственог народа од стране ових истих хрватских привредника. Ми се у то не би мешали, да југословенска држава, односно Београд и Срби, нису опет морали спасавати и како тако затрпавати и ту хрватску моралну рупу и шкандал. А и добар део српског народног капитала је ту био јер су филијале Прве Хрватске Штедионице у Београду а нарочито она у Скопљу, радиле више и боље (са уштедама српских улагача) него централа у Загребу. За нас је важна овде само чињеница, да ни оно мало народног капитала с којим је Хрватска улазила у Југославију није било довољно за велике послове и планове у које се упустио привредни Загреб. То од прилике изгледа као кад неко са 50,000 динара хоће да гради палату. На жалост нашу, овим загребачким привредним мађионичарима пошло је за руком да су за те паре, кроз најкраће време, заиста саградили палату па и читав дворцац, и још поред тога намлатили тешке милионе. Сваком разумном човеку је јасно на који начин је то могућно. Југославији је тада пре свега требало пара, само пара. Нарочито је то важило за Србију и српске крајеве. Не само појединци него и мноштво најразноврснијих предузећа (трговине и

новчани заводи до најситнијих паланачких штедионица) хитно су тражили зајмове па макар и скупе. Загребачке привредне гоље одмах су се ту снашле. Имали су у рукама већ поруџбине, у новцу и роби, за потребе целог једног народа и државе. И, природно, као праве претрглије или т. зв. “штромани”, они нису с тим отишли на светска тржишта, јер их тамо није нико знао, већ опет (куд ће суза но на око) у Беч и Пешту. И тамо, код себи равних “финансијера”, који су можда имали неку своју цркавицу, учинише милионске поруџбине и послове, у новцу и роби, за чист српски рачун. А тек овима, већином бечким и пештанским Јеврејима, успева да ухвате везу са светским финансијским изворима и да, уз врло повољне услове за себе, ангажују страни капитал за Југославију. И тако из руке у руку, све скупљи, тај страни новац, најзад стиже на располагање загребачким “финансијерима”, који га онда пласирају у Југославији уз кајишарске камате. У то време у Југославији била је законом дозвољена каматна стопа од 28 до 30%. Кад се томе додају сви они банкарски трошкови и подвале са зарачунавањем свакојаким трошкова, онда се та каматна стопа стварно пење на 50 до 60% јер су “господа” одмах створила картеле, укупна добит на свему томе била је преко 100%.

Ту се само по себи разуме да су овој туђинској аустрофранковачкој привредној клики били нарочито на зубу српски крајеви и српски народ, кога су са нарочитим задовољством закидали и варали где год су могли. Према осталим крајевима Југославије, нарочито према ужој Хрватској, а особито словеначки привредници према својој Словенији још су имали неког обзира. Шта више, видећи природна богатства с ону страну Дрине, Саве и Дунава, као и бистрину и вредноћу српског сељака и српског човека у опште, овај хрватски концерн, колико из мржње толико из страха, формално је створио невидљиву царинску границу и примењивао невидљиви царински рат према тим крајевима и народу, опет оног аустро-српског царинског рата из 1906 године. Једноставно нису хтели куповати ни правити послове са земаљским и народним производима тих крајева; — Само да се тај народ и земља не би придигли и осамосталили. Отуда су на пр. шљиву у Босни и Словенији, а свиње у Срему и Војводини, својевољно плаћали скупље, и ако су могли то да добију несразмерно јефтиније у Србији. Због тога су народни производи у Србији и Јужној Србији били стално на невероватно ниској цени. Упркос

законима и државној управи, они су успевали да Србе у њиховој сопственој земљи економски изолирају и гурну према солунској пијаци, где су били далеко неповољнији услови пласирања робе, односно могућности зараде. Дабоме, све то они не би могли извести без помоћи оних српских неваљалаца који су опет за “чанак сочива” све дубље и безнадније били у канцама ових белосветских и великохрватских паразита на српском телу.

С друге пак стране ко је имао очи да види шта се радило у то време у Загребу, морао је да се крсти левом руком од чуда. У тој тако рећи чистој аустријској паланци, која је концем 1918 године имала тек нешто преко 70,000 становника, где су сви важнији послови, а нарочито сва вреднија имања били у рукама странаца, Немаца и Мађара, сад одједаред, за Југославије, почињу да ничу палате, банке, фабрике, трговине и приватне куће као из земље. Читава пуста поља и кукурузишта око Загреба (Сајмиште, Пешченица, Трешњевка, Трње) постају кроз неколико година густа насеља, од којих оно на Сајмишту најотменији загребачки квартал. То исто вреди и за друга хрватска места, односно још ситније њихове паланке: Карловац, Сисак, Славонски Брод, Осијек, Сплит, Сушак итд. Пљушти пара из целе Југославије у Загреб и Хрватску, а и у Љубљану и Словенију и сви тамо живе невероватно добро и господски као никад пре.

Ево доказа да то нису произвољне тврдње. Неким трезвенијим српским привредницима почеше се очи отварати, и они су за свој рачун провели малу привредну анкету. То је било почетком 1926 год. Послали су у све крајеве Југославије, сем Словеније, своје људе да испитају одакле стиже роба, односно индустријски производи, у дућане и трговине тих крајева. И добили су ову статистику: у Хрватској и Славонији са Међумурјем 98% артикала по дућанима и трговинама је из Хрватске и Словеније. У Босни, Херцеговини, Далмацији и Војводини 95% артикала долази из Хрватске и Словеније, а у Србији, Црној Гори и Јужној Србији 90% артикала долази опет из Хрватске и Словеније.

Уосталом то нагло богаћење и просперитет Загреба и Хрватске могао се видети сваком згодом и свугде. Нарочито цветају тада грађевинарство и штампарство. Новинарство, које је раније било бедно и незнатно, нагло се сад развија и постаје неки фактор, разуме се, сав у служби економског и

политичког велико-хрватства. Исто тако хрватски спорт, који до тада готово није постојао, нагло захвата велике размере и васпитава масе млађег хрватског света у најжешћем франковачком духу. Хрватске сељаке из сиромашних крајева, као и хрватске раднике и занатлије храни и све обилатије помаже индустрија и с њом спољна трговина, која се на врат на нос подиже и шири. Уопште у граду и на селу, људи су били добро одевени и угојени, па чак и обесни. Свакојака забавишта, барови и ноћни локали ницали су на све стра не и били стално крцати, почео је да се тера луксуз на велико. Ту су се нарочито истицали загребачки новопечени богаташи. Отуда су по Тушканцу и осталој сликовитој и сунчаној околици Загреба ницале виле и палате са највећим комфором и невероватним луксузом. За перзијске ћилиме (Персертепихе) и најређе антикно покућство плаћале су се луде цене. Никад Загреб није видео толико луксузних аутомобила као тада. Ти одвратни загребачки богаташи, са похрваћеним Јеврејима на челу, натјецали су се ко ће имати скупља кола, раскошније куће и љепше љубавнице. А њихове жене нису знале шта од обести да потрпају на себе: који и какав “пелец” (крзно), које бриљанте и драго камење, и какве тоалете? Ништа за њих није било доста фино и доста скупо. И колико су се више богатали у толико је то њихово понашање било арогантније и без образније. Е, то им, опет, Хрвати нису могли опростити никако. Јер што су ти исти загребачки Јевреји по свом аустрофранковачком васпитању, мрзели и презирали Србе, то је било — по хрватском суду — сасвим у реду. Али да се ови “дотепенци жидовски” или “Пинакл-Јуди”, који све што су стекли и постали богати имају да захвале једино Хрватима, сад наједаред усуђују да Хрвате стављају у ред са Србима, то је — нечувена увреда. И зато ће њима кад тад судити — хрватски народ. Одавна се та претња чула у Загребу.

Али пошто је готово цео привредни живот Загреба и Хрвата био у рукама тих похрваћених Јевреја, а пошто су ти Јевреји учинили Хрватима драгоцених услуга баш у борби против Срба и чине услуге још и даље, то Хрватима није преостајало друго, него да подвију реп па да чекају своје време. Ови ђаволи од баштардије као да су слутили да ће једног дана сва богатства загребачких Јевреја, стечених већином на Српском зноју и жуљевима, пасти у њихове руке. Јер све што је српско, па макар отишло у десете руке, чије коначно може да буде, него — хрватско. Као бршљан што

не може да замисли свој живот без здраве букве, јеле или храста, у који се толико усисао, да га већ сматра другим нижим и подређеним делом самога себе.

Најзад не можемо а да овај летимичан преглед хрватског привредног пословања у Југославији не завршимо оним букетом најобичније големе крађе и пљачке народне имовине, као и материјалног упропашћавања цитираних југословенских покрајина. **ТО ЈЕ ОНА ГОМИЛА УМЕТНО ИЗАЗВАНОГ ПРОПАДАЊА И КРАХОВА НИЗА БАНАКА И ПРИВРЕДНИХ ПРЕДУЗЕЋА, У КОЈИМА СУ ГЛАВНУ РЕЧ ВОДИЛИ ХРВАТИ.** То су “Славенска Банка”, “Јадранска Банка”, “Балканска Банка”, “Хрватска Ескомптна Банка”, “Хрватско Господарско Друштво”, Банка и Штедионица за Приморје”, “Село Банка”, и многи други мањи новчани заводи. Ту се не ради о милионима, већ о милијардама динара, које су покрала или упропастила Хрватска господа. Како се у тим предузећима радило најбоље се могло видети на претресима против “Нашичке д. д.” у Осијеку. Скандал је ту пуцао толики да се ствар морала заташкати. Свакако у низу тих лоповлука и још веће крађе народне имовине, односи рекорд Прва Хрватска Штедионица, која је имала преко 2 милијарде динара народне уштеде, и то не само хрватске, већ и добром делу и српске. Ту тврђаву и понос хрватских финансија и привреде за нешто више од 12 година толико су изгризли хрватски пацови, да је та банка неминовно морала доживети крах свих оних ранијих пропалих хрватских банака. Али то би био толики не само наш домаћи, него и међународни скандал, који је озбиљно претио банкротом целој Југославији. Да се то не догоди, држава је опет морала да спасава ове хрватске лопуже, разуме се, на рачун народа и заједнице, у којој су опет Срби, као највећи и најјачи саставни део, морали плаћати највише. При томе је карактеристично, да никада нико од ових хрватских генгстера није озбиљно позван на одговорност, а камо ли да би био осуђен. Зашто? Јер то није дозвољавао “хрватски народ”, односно Хрватска Сељачка Странка са Радићем или Мачеком на челу, јер је вођство и ужа околина директно учествовала у тој великој пљачки, а хрватски народ индиректно вукао велике користи од тога. **ОСИМ ТОГА, СА ПОЛИТИЧКОГ ГЛЕДИШТА, ТАКВО САБОТИРАЊЕ И ЕКОНОМСКО УПРОПАШЋАВАЊЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, ОДНОСНО СРБИЈЕ И СРБА, ЗАР НИЈЕ ЈЕДНО ОД ТЕМЕЉНИХ ТАЧАКА**

ПРОГРАМА ХРВАТСКЕ ПОЛИТИКЕ У ОПШТЕ, КАКО СМО ВИДЕЛИ РАНИЈЕ? Другим речима: хрватски привредни гангстери и хрватски политички гангстери чине једну јединствену организацију, нераздруживо тело под фирмом “хрватски народ”. И сад нека се ко усуди да дирне у ту санктосанктност. Уопште та фраза о “хрватском народу”, у кога се несме дирати и који није никад одговоран ни за што, увек је покрила хрватске прљавштине.

С друге пак стране за илустрацију српског морала и карактера, упркос српских покварењака и шићарција, чији круг је баш ова хрватска баштардија увек настојала да што више прошири, оно, поред осталих примера случаја “чачанске Штедионице” у Србији. Кад је та банка, са неупоредиво мањим капиталом, пропала на исти начин, као што су пропале горње хрватске банке, свим члановима управе тог завода заплена је сва имовина, директор те штедионице, неки Николић, ухватио је многогодишњу робију.

Али поквареност сржи хрватског елемента не би била на свом врхунцу да баш тада, за највећег просперитета и богаћења на рачун целе Југославије, Хрвати нису проглашавали своје крајеве “пасивним”. Јер они не производе довољно — жита. Као да је тешко купити јефтино жито, кад си пун пара и сваке друге благодати. То није ништа друго значило него: ви, Срби, и ваши српски крајеви, које ми тако темељито пљач камо, ајдете сада да нас прогоњене и осиромашене Хрвате, помогните још из својих приватних средстава, у колико вам је још што преостало. А они људи или покварени политичари на власти у Београду давали су и то Хрватима, који од добра и обести нису знали шта да почну. Док је српски сељак пропадао све ниже и дубље у дуговима, оскудици и свакојакој заосталости. У ИСТО ВРЕМЕ, СВИ ХРВАТИ СЛОЖНО СУ ТРУБИЛИ НА СВА УСТА ЦЕЛОМ СВЕТУ, НАРОЧИТО ПРЕКО СВОЈЕ ШТАМПАЕ, ДА СУ СРБИ ОНИ КОЈИ “УГЊЕТАВАЈУ” ХРВАТЕ И ДА СРБИ И БЕОГРАД НАЈБЕЗОБЗИРНИЈЕ ИСКОРИШЋАВАЈУ ХРВАТЕ И ХРВАТСКУ. У ПОДЛОСТИ И ПОКВАРЕНОСТИ ЗАР СЕ МОЖЕ ДАЉЕ?

Видели смо, међутим, како су Срби економисти и искоришћавали Хрвате и Загреб, а што се тиче политичке доминације Срба над Хрватима, довољно је упозорити само на то, да сигурно у целом свету није било државе, осим

једине Југославије, која би у свом либерализму и демократском духу ишла тако далеко, па у својим границама подносила стварање и организовање једне стопостотне странке, као што је Хрватска Селјачка Странка. Јер та странка, на уста свог шефа Радића, и сувише је јасно, од свог почетка дала целом свету на знање: **ДА НЕ ПРИЗНАЈЕ НИ КРАЉА НИ МОНАРХИЈЕ НИ ЈЕДИНСТВА СА СРБИМА.** Дакле ни једно од темељних основа на којима је била сазидана Југославија. **А ЗА ТАКО ЗВАНЕ “СРПСКЕ ДИКТАТУРЕ” (ОД 6 ЈАНУАРА 1929) ВИШЕ ЈЕ ПОГИНУЛО ЖАНДАРМА И ПОЛИЦАЈАЦА ОД ХРВАТСКЕ РУКЕ, НО ШТО ЈЕ БИЛО ОПТУЖЕНО ХРВАТА ЗА РУШЕЊЕ ДРЖАВЕ, ДА СЕ ТУ И НЕ РАЧУНАЈУ ОНЕ МНОГЕ НЕВИНЕ ЖРТВЕ ЉУДИ КОЈИ СУ ПОГИНУЛИ ИЛИ БИЛИ РАЊЕНИ ОД ЕКСПЛОЗИЈЕ ПОДМЕТНУТИХ ХРВАТСКИХ БОМ БА, ПО ЖЕЉЕЗНИЧКИМ СТАНИЦАМА, ВОЗОВИМА, ПА ЧАК И ПО БЕОГРАДУ. ПРЕМА ТОМЕ, КО ЈЕ ОВДЕ РЕАКЦИОНАР, ПЉАЧКАШ И ТЕРОРИСТА ЈАСНО ЈЕ СВАКОМ РАЗУМНОМ ЧОВЕКУ.**

Али да се вратимо Стјепану Радићу и његовој политичкој мудрости у борби Хрвата за “хрватске правице”. Видели смо како изгледају те њихове “правице” на економском и политичком пољу. Постигнуће тих правича или боље рећи, испуњење тих хрватских жеља да се изразити у ових неколико речи: ова аустро-хрватска баштардија не жели ништа више ни мање, него да српски народ уступи Хрватима све своје тековине прошлог рата и да се још добровољно потчини Хрватима, односно да својевољно ступи у сужањство Хрвата. Али ни то још није све. Јер при томе би Срби, по тим истим хрватским земљама, морали да и даље снесу одиум и одговорност као “угњетавачи”, и “пљач каша” Хрвата. Е, па шта ћете више? Али упркос нелогичности и немогућности свега тога, то су фактично били и остали циљеви Радићеве па после Мачекове политике, односно циљеви целог хрватског народа. Они се, додуше, у томе погледу нису никад тако јасно изражавали, али је све водило томе, јер све чињенице и доцнији догађаји са оснивањем Н.Д.Х. на крају, то сувише јасно потврђују.

Нарочито је Радић у свом неуморном причању и писању био мајстор да, између речи и редака, својим Хорватима, са аустријски ошамућеним мозгом, стално подвлачи и наглашује те њихове жеље и циљеве. И ова баштардија га је разумевала, а сав остали нормалан свет није га никако схваћао, а камоли

могао докучити шта то заправо Хрвати хоће. Уосталом ово изигравање још већих будала и глупака но што у ствари јесу, једно је од темељних карактеристика најхрватскијих Хрвата — хрватских загороца и кајкаваца. Тај несумњиво дегенерисан и душевно јако заостао народ, утањиле крви, јер много прије (због винородног краја), није се никако мешао са суседима, нити се волео куд исељавати, а кога је кроз векове заиста угњетавала и искоришћавала, с једне стране, њихове властела, већином туђег порекла, а с друге стране до невероватности га заглибљивало његово католичко свештенство, опет у служби тих феудалаца, не би се могао одржати, да се није у њему развила јако баш та глупачка подмукла и за то необично опасна препреденост. Отуда у Загребу, код хрватске господе, поред оног генералног израза “залупани муж” за духовну зрелост њихова сељака, још и оној “префригани муж” за подмуклу препреденост тог истог њиховог сељака. Можда су баш због тога ови хрватски сељаци толико, до невероватности тврдоглави и процесијанти за причу. Та настрана особеност хрватског сељака, Загорца, створила је онда специјално изабљивачки њихов властеоски, односно интелектуелни тип хрватског “фишкала” или адвоката, чији не само цинизам и поквареност, већ и ограниченост и недушевност, односно хохштаплерство, чине рекорд своје врсте. — А тај фишкални дух, опет, провејава готово сву хрватску интелигенцију. У својој демагогији, да угоди народу, није узалуд Стјепан Радић те хрватске “шљиваре” (властелу) и “фишкале” стално називао поквареном господом.

Нас та карактеристика тог хрватског загорског сељака не би толико занимала, да та црта њиховог карактера није пренешена, у далеко сложнијем и разрађенијем облику, првенствено у њихов политички а одатле онда у цео друштвени живот. На ту удицу дубоко скривену у плановима и психологији ових подмуклих организација и дегенерика, посекли су се већ многи мудри и нормални. Отуда и Срби због своје неопрезности, односно предрасуда о Хрватима, час их прецењујући, час подцењујући, нарочито за последњих 20 година, стално су налетали на ту оштрицу, која им је најзад посекала жилу куцавицу и толико се српске крви просуло да прети јака опасност српском народном телу. **НАДАЈМО СЕ ДА ЋЕ ОВО СТРАШНО ИСКУСТВО НАЈЗАД ДОВЕСТИ ПАМЕТИ СВЕ СРПСКЕ ГЛАВЕ, СРЦА И МОЗГОВЕ. И ТАДА ЋЕ ЗА УВЕК БИТИ КРАЈ ТОЈ БЕДНОЈ ХРВАТСКОЈ МУДРОСТИ.**

Свакако Стјепан Радић у тој својој бастардији претставља изразит тип тог “префриганог мужа”. За њега се никако не може рећи да је поред тога био још и “залупани муж” или глуп, као што је случај са Мачеком, како ћемо видети доцније. Напротив он се само правио глупим или лудим, како му је већ то требало. На ту карту стално је играо и много изиграо. Зато му се његови сељаци, односно сви Хрвати, и окупили око њега. Он је стално гудио њихову стару песму “убог муж” готова лаж тј. лажи, варај, па при том што више граби. На жалост у тој подмуклој хрватској игри били су идеалан партнер баш Срби, који су стално губили, љутили се или ишчуђавали; Хрватско уживање дакле било је двоструко. Јер такве дивне жртве још досад нису имали. И данас у Н.Д.Х., кад Павелићева усташија пропада а партизанима очито сунце не свањива, Хрвати се опет гомилају у једно спасавајуће корито и матицу хрватску — Мачекову странку, и ту из дна душе искрено прежељкују макар и — великохрватску Југославију, у којој ће и овога пута још боље и савесније посисати и до краја прождрети другу жртву — “браћу Србе”.

Али да видимо како је остали велики свет реагирао на ту велику хрватску политику. Код куће, у Југославији, све од 1923 године, Стјепан Радић, са својим изразитим антидржавним програмом, није могао ништа постићи, осим што су се Хрвати у све гушћим редовима збијали око њега. Поред тога му је хапшење од стране југословенских власти доносило ореол мучеништва. Али ту су се први пут на терену сукобиле не само хрватска национална, већ и хрватска државна идеја са оном српском. По данашњем суду свих утицајних Великохрвата, ту су Срби, за време Југославије, направили своју прву и највећу грешку, на срећу Хрвата. Место да су одмах у почетку то хрватско заметање државе у држави угушили у клици, макар и законским мерама, као што су то Хрвати били навикли да примају од Немаца и Мађара у прошлости, а због чега им Немци још данас толико импонују, Срби су се колебали. Нису знали шта да раде. Мало би стегли па одмах пупустили. Ни на крај памети није никад било Хрватима, да су то Срби радили из обзира демократских, либералистичких или чак братских. Напротив, одмах ту, на почетку заједничког живота, Хрвати су Србе оценили као неспособне да искују нову државу. Односно као слабиће и ниже од себе, у шта у осталом нису никад

били уверени, али су то свесрдно желели и стално на сва уста говорили, како би у то најпре уверили Србе, а онда још кога око себе.

Свакако, у то време Радићевог отвореног става према Краљу и држави односно према Србима и Србији, како рекосмо, није могао да постане ништа, захваљујући Краљу Александру, који је несумњиво био носилац и претставник оног високог и племенитог српског националног духа, који избија из наше народне песме и који су још више изградили и уздигли Његош, Карађорђе, Вук Караџић, Цвијић, Пашић и многи други. Поред осталог и зато, што Краљ Александар, као и већина Срба, није узео озбиљно у овој својој мрачној дрскости и безумности, тај став Хрвата. Као нормални људи и политичари, либерално и демократски васпитани, Срби просто нису веровали да ова хрватска бастардија заиста и она хоће оно што је ипак из Радићевог брбљања и харангирања произлазило: отступ и капитулација свега српског за рачун хрватски. И зато су тај став узели као безобзиран, уцењивачки трик Хрвата, да би од Срба у Југославији исисали што више користи. Има у животу таквих појединаца кога у невољи, гладног и босог, добронамеран човек прими у своју кућу, одене га, нахрани и људски помогне, а који баш због тога из дна душе мрзи тог свог добротинитеља. И не само то, него тај бестидник једног дана подноси свом добротинитељу такве рачуне и оштетне захтеве, да би овај злосрећник морао да прода све своје и да исели из своје рођене куће, па још не би могао да намира овог покварењака, бившег гољу и гладника. Природно, такве типове сместа избацују из куће и затварају им врата за увек.

Тако је и Краљ Александар у то време затворио врата Радићу, коме сад, као правом хрватско—загорском процесујанту, није преостало друго, него да у овом “свом спору” апелује на виши суд, односно да путује у Лондон, Беч и Москву, да се потужи на неправду и насиље српско. Овај “префригани муж,” или паланачка хрватска мудрица, рачунао је ни више ни мање него да ће са својим лажима и дрскошћу подвалити онима у Лондону, Бечу и Москви, који ће онда, сложено или сваки појединачно, присилити Србе да изврше политичко самоубиство у корист Хрвата. Али, разумљиво, као свака кућа од карата или мехур од сапунице на великим светским ветрометрима претворише се за час у — ништа. Јер кад у Београду нису прво знали шта Хрвати хоће, још мање су то могли докучити они у Лондону. Поготово кад

Радић није могао нигде отворено да изнесе фактичне хрватске захтеве и жеље. Чак и бољшевицима, који су овакве напола ошамућене и покварене типове свагда искоришћавали, Радић се чинио политички толико немогућ и фантастичан, да му нису обра тили никакве пажње. И овај “генијални” политичар морао је да се покисла перја и пропао на свим странама, враћа кришом у Загреб и сакрива се у озидану рупу Сељачког Дома. Са мало силе и памети, ту је још једном била згода да се Радић и његова странка онемогуће, а патолошки мрачној динамици ове усташко-франковачке бастардије да се једном за увек стане за врат.

Данас се у Загребу отворено говори у круговима Мачековаца, да се немогу довољно начудити том српском поступку, који они опет тумаче као слабост, односно неспособност српску. Јер притешњени са свих страна, Хрвати тада у ства ри, нису ни за длаку отступали од својих намера и свог програма, осим што су дали формалну изјаву да признају династију и монархију, односно Видовдански Устав. И за ту празну формалност, Срби су рехабилитовали Хрвате и њихову политику пред целим светом и још су широм отворили врата своје куће да по њој Хрвати вршљају како хоће. Тако је и било. Интереси српских партија односно српско партизанство, ту је опет нанело велике штете српским државним и националним интересима. У томе је свакако најдаље отишао фатални Светозар Прибићевић са својом самосталном странком, чија је политика (почев од задарске резолуције па до хистеричног његовог републиканства у избеглиштву) Србима у опште, а Србима пречанима напосе, доносило само несрећу, крв и пропаст.

Пошто су се на тако лак и јевтин начин извукли из ћорсокака у који су сами себе довели, Хрвати су се тада у Београду најпре притајили да проуче ситуацију. А онда кад су ушли у владу и Стјепан Радић постао министар просвете, постајали су све безобразнији, у срцу Србије и српству развијали подмуклу и деструктивну политику, а при томе грабили и вукли што год су могли за себе и хрватске крајеве. Никад им није било доста. А што је најкарактеристичније, хрватско јавно мишљење и њихова штампа, која је била сва радићевска и даље је ударала по Београду, Србима и влади као да су Хрвати у најжешћој опозицији. Чак је сам Радић јавно изјављивао, да они (Хрвати) нису у влади већ “при влади”. С тим је целом свету хтео да каже две одвратне лажи: прво, да Срби тако страховито тероришу и искоришћавају

Хрвате, да они “јадни” у Београду и Југославији стоје везаних руку и без икаквих права; а друго, да за све оно што они раде у Београду и у влади, сносе одговорност само Срби. Као што се види: што је дикла навикла, то тера даље. А другчије не може ни да буде код некога ко те из дна душе мрзи и који једва чека да те где закачи и оштети, када га пустиш у кућу да ради шта хоће.

Али та невероватна хрватска дрскост и надувеност у то време у Београду морала је најзад негде да избије на још очитији начин. Односно та хохштаплерска њихова препоштеност према Србима морала је негде да се пребаци, до крајности претера. На несрећу Српску, то се догодило у самој згради Народне Скупштине јуна месеца 1928 године ...

Ради објашњења тога догађаја, овде се морамо осврнути на типичну тактику свих демагога и политичара осредњих способности кад се нађу на водећем положају. У својој околини, они не подносе никога ни себи равног по памети, а камо ли кога јачег и отреситијег од себе. Тако је и “префригани муж” Радић купио све око себе, све саме људе испод просечности. А на најосетљивија места око себе најрадије је стављао најограниченије људе који ће колико из благодарности, толико и због немогућности да што друго преузму, слепо служили њему и његовој странци. Тако настаје онај венац политичких људи око Радића. Ј. Предавец Павле Радић, Кошутих, Крњевић, Басаричек, Шубашић, Шутеј, Тотх, Бичанић, Андрес и многи други. Поред најбоље воље ни за једног од ових људи не може се рећи да су бар просечне главе и памети. А као потпретседника странке и евентуалног свог будућег наследника Радић је опет свесно изабрао Влатка Мачека, који је по својој бистрини и памети по мишљењу свих горњих у четири ока, стоји далеко испод њих. Уосталом да је, Радић заиста тако радио најбољи је доказ то, што је културне, просветне ствари и у опште идеолошку страну свог “покрета” и странке поверио једном ретко ограниченом идеолошком типу, Рудолфу Херцогу, нешколованом новинарчићу и пискаралу, који због свог незнања и неспособности није могао да се одржи ни у једној редакцији листа дуже од месец дана. Да би иронија била потпуна, тај у првом колону похрваћени Мађар, удружен са исто тако у првом колону похрваћеним Немцем, Рудолфом Матзем, надримужићарем поставља темеље, — аутохтоног хрватства.

Међутим у том свету хрватске-радићевске интелигенције по својој духовној тупости и заосталости, несумњиво односи првенство — Иван Пернар. У доказ тога довољно је да се баци поглед на тај мастодонски тип, тупа, ниска чела, празних очију и орангутанских руку и ногу на нескладној телесини. Кома то није довољно, ено живих школских другова тог истог Пернара, коме је, као младом матуранту, један од професора, наредио да изађе пред катерду и да три пута из гласа понови: “Ја Иван Пернар, највећи сам бедак и вол у овом разреду”. И овај “надобудни” младић и будући понос хрватског народа, мирно је то, без протеста, извршио.

Ето, тај духовни богаљ, за време, најоштрије опструкционе борбе у Народној Скупштини, када је један од српских посланика говорио о српским жртвама и српској крви проливаној за ослобођење Срба и Хрвата, дигао се одједаред и продерао из свег гласа:

“Па кај кошта та ваша српска крв? Да је платимо”.

У тој вери и напетости, то је било изречено на такав презрив и омаловажујући начин као да се радило и циганској или пасјој крви, коју чак и он Иван Пернар, може са неколико гроша да исплати. То је било више неко инат, брука и срамота. То је било светогрђе, скрвављење свега што је једном народу узвишено и свето, јавно пљување Србима и српству у лице. И што је још горе, он је то изговорио у име тих свих глодара који су се загризли у српско тело и који су заиста тако мислили и осећали.

Ништа природније и логичније, него да се у том часу нашао један увређени Србин, коме је најзад пукло пред очима, у свој својој одвратности и опасности, шта та “браћа” хоће, па по свом темпераменту и огњевитом карактеру, као бивши четник и национални борац који је својим очима гледао како и зашто се српска крв пролева, вади револвер и, без премишљања о месту где се то збива, пуца на те орангутанске хрватске авети, који су надрли да обешчасте посвећене српске гробове и мученичку српску крв.

У ствари ти метци Пунише Рачића у Народној Скупштини нису били ништа друго него непосредан, спонтан сигнал Србима и српству на одбрану против ове подмукле и све веће опасности хрватске. Истина, сад већ под тежим условима, али то се опет пружала згода Ср бима да се отресу свега

тога и учине дефинитиван разлаз са Хрватима. Са мало самопрегора и смелости, то је ваљало све Хрвате сабити у њихове природне границе, а све Србе из Хрватске иселити, па учинити ампутацију тј. препустити Хрвате њиховој судбини. Нека једном за свој рачун раде што им је драго. Од тог часа Србија и Срби нагло би се опорављали, ускоро се сасвим препородили и никад им не би стигли они страни ударци, један гори од другога, од којих им најтежи зададоше “браћа Хрвати”.

Али, на несрећу српску, то се није учинило, и Срби опет наседоше Хрватима. И то, ако ћемо право, из чистих формалних разлога: због места и начина како се тај догађај одиграо. И ни због чега другог. Јер на дну душе сваки Србин је осећао, да је Пуниша Рачић имао право и да је морао реаргирати на све оно. Само не на оном месту и не тако жестоко. Па ипак у пркос тог бољег уверења, Срби, за вољу Хрвата, суде Рачића као обичног зликовца и тако допуштају Хрватима да све своје лажи, злодела и подлости покрију опет српском одговорношћу, односно српском бруком, и срамотом. И ако у том целом догађају нема бруке ни срамоте, већ елементарног позива и опомене целом народу на самоодбрану.

Код таквог стања ствари, само се по себи разуме, падају у воду све лажи и клевете хрватске, као да је Пуниша Рачић био послан од овог или од оног српског политичара или странке, или чак од самог Двора. Да се то заиста хтело са српске стране, зар није било у изобиљу других путева, места и начина, чак и сасвим легалних, па да се Радићу и његовој странци дође главе? Уосталом ови хрватски глодари добро су знали где је истина а где лаж и клевета, али, као увек, нису могли ни хтели одрећи се тог главног свог оружја према сваком а највише према Србима.

И тако Хрвати у далеко повољнијој позицији и са још бољим изгледима у коначни свој успех, рушења Југославије и уништај Срба, ударише у још жешћу и подмуклију борбу, односно у још већу лаж, комедију — (шта су само радили са мртвим Радићем). — мржњу и клеветање Срба. С том разликом само што на челу тог аустро-франковачког крда није више стојао Радић, који је ипак понекад мислио и одлучивао својом главом, већ његов одабрани наследник — Влатко Мачек.

Овде не можемо да не учинимо малу дигресију, која стоји у тесној вези са хрватском интелигенцијом, односно са њиховом просветом или културом, коју они, и ако није стара ни 100 година и што у опште није култура, проглашују хиљадугодишњом. То је у Загребу њихово “свеучилиште” или универзитет. Копија Пештанског универзитета, која је опет лоша копија Бечког универзитета, ова “висока” хрватска школа, слика је и прилика ове мрачне хрватске баштардије, коју је Аустрија створила од свих својих отпадака на Југу, да буде квасац или расадиште зла и покварености првенствено против Срба и православља, односно против свега оног здравог, расног и оригиналног што је са Балкана струјало према северу и западу. А то је у првом реду српска народна песма са својим снажним и изворним духом и високим моралом. Као васпитна школа народних маса, то је универзитет над универзитетима према овој заправо јавној кући, у моралном и материјалном погледу, као што је загребачко “свеучилиште”. Само кроз 20 година Куеновог режима, на ту школу за професоре могли су доћи, у већини случајева, само корумпирани типови: којекакви протекционаши и назналице, синови неколико загребачких фамилија, које су за тај свој повлашћени положај захваљивале, поред осталог, неморалу својих мајки, жена, сестара или кћери. Није онда ни чудо што је, за време Југославије, баш тај кадар универзитетских професора у Загребу, заклањајући се за универзитетску аутономију, би ло легло и жариште најокорелијих аустро-франковаца, фуртимаша и петоколонаша. А омладина, коју су ти покварењаци и каријеристе васпитавали, каква је могла бити? Најбољи одговор на то питање јесте понашање и став те исте омладине кад је, на рушевинама Југославије, проглашена Н.Д.Х. Велика већина оних “надобудних” младића, од мачековаца па до Југославена, постаде преко ноћи љути усташе. Њихова “свеучилишна бојница” појурила је тада, као чопор курјака у српска места и крајеве, нарочито у Босни, и тамо су се сви будући Хрватски “високи интелектуалци” и “културно” васпитани младићи такмичили о бештијалуку и клању српске деце, жена, старца и голоруких људи. Али каква школа такви ђаци.

Нарочито правни факултет тога “свеучилишта” од увек је предњачио у неваљалству, шарлатанству и надринауци. Професори тако стварно не држе предавања, већ на часовима прочитају што туђе из те струке или причања са

ђацима о свем и свачем, а најмање о свом предмету. Ти професори у великој већини, још до данас нису били кадри да напишу обичне уџбенике за своју школу. Место књига, тамо се ђаци служе “скриптама” тј. белешкама професорских предавања, шарпирографираним на табаци ма, а у ствари делима тих професора, чега се они стиде. Јер из тих “скрипата” избија толика несолидност професорског знања, осим тога језик којим су писана та “скрипта” тако је накарадан и неписмен, да би то била права брука за сваког од тих професора, кад би се ти табаци штампали под њиховим пуним именима.

Као цвет или круна свега тога најбоље се види у хрватској правничкој терминологији, коју су кроз деценије стварали хрватски правници: професори, судије и адвокати, све сами ђаци тог њиховог “свеучилишта”. Сигурно је да је у целом свету тешко наћи такве накараде и смушењаштва од језика и мисли изражених у њему, као што су они хрватски судски списи и правничке расправе. Нема сумње да би не само цираде и смушењаштва од језика по својој лепоти и јасноћи, бацио далеко у засенак ову хрватску “високо знанствену” терминологију.

А сад још да само изнесемо, како се полажу испити, како се стиче докторат на правном факултету тог хрватског “културног храма”. Како смо видели, ђацима не преостаје друге, него да се насрчу знања и мудрости једино из тих шарлатанских “скрипта”. У колико се не служе правном лектиром на страним језицима; а то велика већина не ради из лености и зато што незна стране језике. И тако ови будући “доктори” и “правници” не могу ништа солидно ни честито да науче о свом будућем звању. Али да би остао вук сит и коза цела, онда су деца и професори немим споразумом измислили т. зв. екверпете или из сваког предмета неку збирку од неколико стотина питања и одговора, које деца јединствено набубају напамет и на т. зв.; “ригорозима” или строгим испитима одговарају као папагаји а да при томе стварно немају ни појма о тој струци, а камо ли преко тога студија изоштре дух и створе какав виши круг знања и самосталног гледања на ствари и живот. Нема ту ни штампане дисертације ни одбране ни дискусије пред професорима, где сваки ђак посредно и непосредно има прилике да бар донекле покаже шта зна и шта је исковао од себе, као што се ради на београдском и осталим универзитетима светским. И тако се у Загребу

стварају неке интелектуалне лутке, савршени шарлатани, надри интелектуалци. Отуда у Загребу и Хрватској, као и у Пешти и Мађарској, толико доктора права. То је та “академска наобразба” хрватске фишкарске интелигенције, коју загребачко “свеучилиште” сваке године избацује као фабрика јевтине, просто намирисане сапуне. Али нека о њима мисли и говори ко шта хоће, они ипак имају — државне дипломе. ИЛИ БОЉЕ РЕЋИ: ЗАКОНОМ ЗАШТИЋЕНИ ДОКУМЕНАТ, ДА СУ ОНО ШТО НИСУ. Е, па шта ћемо још више? А кад таквих има много и сваким даном све више, па су још поврх тога издајници најчишће “кроботске” баштардије, онда није тешко погодити, како ће се провести онај кога нађе срећа да има посла с њима.

Ето, такав докторат “фискалства” и на такав начин стекао је и Влатко Мачек у првом колу похрваћени Словенац, рођен и васпитан у хрватском загорју, коме је штокавштина увек била страни језик и који се није ни трудио да научи. Тај човек који се поноси тиме што никада није прочитао ни једне честите књиге, који је настојао а и данас још настоји, да одбаци од себе све што је градско, школовано и господско, можда би био интересантан и чак оригиналан, кад не би био изразит претставник загорског сељачког типа “залупаног мужа”, помешаног са типом “префриганог мужа”. Другим речима, он не бежи од поквареног градског живота и наopakих господских школа, које само затупљују или убијају оригиналан народни дух и здрав лични осећај у људима, као што би то унирио од природе бистар и самоникао какав брђанин или сељак, као што су на пр. снажни и оригинални карактери из “Горског Вијенца”. Напротив, ВЛАТКО МАЧЕК ТО ЧИНИ ИЗ ЛИЧНЕ ОГРАНИЧЕНОСТИ, НЕ ЗНАЊА И ДЕМАГОГИЈЕ. КАО НАЈОБИЧНИЈИ ПРЕСТАВНИК НАЈЦРЊЕ РЕАКЦИЈЕ ЗАОСТАЛОСТИ И СЕЉАЧКЕ ПОД МУКЛОСТИ. НИШТА ТАЈ ЧОВЕК НЕМА СВОГ ЛИЧНОГ. ИЗВАН УЖЕ ХРВАТСКЕ, ОН НИЈЕ НИКАД ПУТОВАО, НИТИ ЈЕ КАД ШТА НАПИСАО ШТО БИ ИМАЛО И НАЈМАЊЕ ВРЕДНОСТИ, А ИЗ ЧЕГА НЕ БИ ИЗБИЈАЛА НЕВЕРОВА ТНА НЕПИСМЕНОСТ, НЕЗНАЊЕ И ДУХОВНА ЗАОСТАЛОСТ. Исто тако немају ничега у себи његови политички или пригодни говори, којих је релативно мало и на које се он увек тешка срца одлучивао, јер му је то велика мука, као свакоме ономе који нема и не зна шта да каже.

Уосталом, њега је баш због тих његових особина Радић и изабрао за свог наследника. Мрачне хрватске сељачке масе, удружене са њиховом поквареном господом, зато га и обожавају. Отуда између њега и његових сељака стварно постоји неки немушти језик. Он треба међу њима само да се појави онакав какав јесте, празна, готово блесава лица, тупих водњикастих очију, на дну којих једва светлуца нека ведре подмуклост, и оних његових типично “музичких”, спорих, погружених и тресавих кретња — и његове гомиле га, без речи, разумију. Јер сваки од тих његових сељака види у њему самога себе и оно што он мисли и осећа. То што та хрватска “муџија” мисли и осећа јесте страшно, дозлабога затуцано, реакционално и подмукло, а поврх свега бештијално грабљиво и злобно.

И, ето, тај хрватски “госпар претседник” или “кумек над кумеком”, који је преко свог словенског порекла по осећању и навикама заправо чисти аустријски штајерац, који је огрезао у католицизму од затуцаности, па према томе на православље и друге вере гледа очима каквог инквизиторског писара из средњег века и који је најзад као крајњи кајкавац стотину километара далеко не само од штокавштине, као изразито српског наречја, него свега оног великог и узвишеног што су штокавци створили и дали. Ето, ту мумију од човека судбина је ставила на чело хрватске баштардије и гурнула је да са српском господом, коју он сматра “влашком багажом”, кроји судбину — српском народу.

Или боље рећи: није тај човек водио хрватске масе, већ су оне водиле њега. Отуда она невероватно лака и комотна ње гова улога после Радићеве смрти: једноставно није требало ништа мислити ни предузимати. По закону устрајности и својој мрачној динамици, хрватски баштардни колектив терао је своје колуждање, а Мачек је само климао главом и одобравао. “Ето, то је оно, кај ми Хорвати хоћемо”.

Најзад је и Краљу Александру било јасно да се ту мора штап ломити и макар силом ствар извести на чистац. Нема сумње да је у целом српству то био једини човек, који је имао не само ауторитета, већ био дорастао свом времену и тој ситуацији. Али је несрећа хтела да није имао ни једног јединог човека око себе, ни ћенерала ни политичара, који би био на висини и који би га помогао. Упркос тога, уверени смо, да би он ипак на било који начин бар

онемогућио ако не већ сасвим уклонио мрачне планове хрватског тровања и разарења.

Није сад овде место да се расправи, које све крив за убиство Краља Александра. Доћи ће време кад ће се и са те тајне скинути завеса, и они који можда данас мисле да ће, иако окрвављених руку, остати незапажени, љуто се варају. И баш у круговима мечековаца, поред франковаца, непосредно после убиства Краљева, терале су се читаве пијанке и оргије од весеља што је пала последња брана и најјаче упориште српско. Разуме се, то је рађено потајно, јер је све Хрвате, у исто време, ухватио паничан страх: шта ће сада бити? Тој мрачној баштардији нечисте савести била је најближа помисао: сад ће Срби побеснити и светити се. И зато сви Хрвати ударише у лажну кукњаву и плач над одром Краља кога су убили, да се до неба чуло. И тако опет замазаше очи Србима, који у очајању заборавише на освету.

У том судбоносном часу долазак кнеза Повла за регента (са оне две бедне маријонете: Перовићем и Станковићем) свакако је најнесрећнији догађеј какав Србију и српство није задесио после Косова. Јер да су тада најљући српски душмани — сем Хрвата — дошли на власт у Београду и Југославији, не би тако систематски и катастрофално водили земљу из пораза у пораз, док је нису сахранили. Кнез Павле почео је купити око себе сав олош српски, са Драгишом Цветковићем на челу, па како га је све више привлачио мрачни амбијенат хрватске баштардије, он, јадни српски кнез, са још беднијом својом околином, за најкраће време постаје слепо оруђе у рукама “залупаног мужа” Мачека, И У ИМЕ ЦЕЛОГ СРПСКОГ НАРОДА ПРОТИВ ЊЕГОВЕ ВОЉЕ, ПОТПИСУЈЕ, ОНАЈ СРАМНИ СПОРАЗУМ СА ХРВАТИМА, КОЈИ НИЈЕ НИШТА ДРУГО НЕГО — КАПИТУЛАЦИЈА СВЕГА СРПСКОГ ЗА РАЧУН ХРВАТСКИ. ОВАЈ БЕЗУМНИ КНЕЗ СА СВОЈИМ ПОКВАРЕНИМ ИЛИ СЛЕПИМ ТРАБАНТИМА МЕЊА ИЗ ТЕМЕЉА ДРЖАВНУ ПОЛИТИКУ И ОСЛАЊА СЕ ОД ТАДА САМО НА ХРВАТЕ И МУСЛИМАНЕ ПРОТИВ СРБА. И тако Срби, који нису капитулирали ни под Турцима ни Арнаутима ни Бугарима ни Мађарима ни Немцима, предали су се сад на милост и немилост, туђинском измећару — хрватској баштардији.

После искуства са усташком Н.Д.Х. у Загребу данас, нарочито у круговима Мачековаца, жале за Бановином Хрватском. Пре свега јер је то

било чисто дело Хрватске Сељачке Странке, а онда што су тада Хрвати били у повољнијој позицији и што су имали у рукама далеко више легалне власти и утицај него данас. По њиховом мишљењу даље од Бановине Хрватске није се требало ићи за подуже времена. То је управо био врхунац и крајњи политички циљ за којим Хрвати уопште иду, а што сада у Н.Д.Х тек прижељкују. Јер са оснивањем Бановине Хрватске — по данашњем мишљењу у Загребу — Хрвати су добили сав свој териториј, осим делова Босне и Војводине (а с временом би добили и то) и још поврх тога имали су МНОГО УЧЕШЋА У УПРАВИ И КОНТРОЛУ НАД ЦЕЛОМ СРБИЈОМ И ЦРНОМ ГОРОМ ДРУГИМ РЕЧИМА: СВА ПРЕОСТАЛА ЈУГОСЛАВИЈА ПОСТАЛА БИ ЗА НАЈКРАЋЕ ВРЕМЕ ЊИХОВА КОЛОНИЈА ДА СЕ БАНОВИНА ХРВАТСКА МОГЛА ОДРЖАТИ САМО ДЕСЕТАК ГОДИНА, ХРВАТСКА ВЛАСТ, КУЛТУРА И УТИЦАЈ ТАКО БИ ТЕМЕЉНО ПРЕПЛАВИЛИ СВЕ СРПСКЕ КРАЈЕВЕ И ПРЕУДЕСИЛИ СРПСКЕ НАРОДНЕ МАСЕ ДА БИ ОД ЦЕЛОГ СРПСТВА ОСТАЛА ТЕК НЕКА БЕДНА СЕНКА. СРБИ БИ СЕ СТИДЕЛИ СВОГ ИМЕНА И ВЕРЕ, И СМАТРАЛИ БИ СЕ СРЕЋНИМ ДА МОГУ ПОСТАТИ ХРВАТИ И КАТОЛИЦИ.

Та дивна згода, на жалост је промашена са оснивањем Н. Д. Х., а са пренагљеном примитивистичком политиком усташком одгојена на више деценија, а можда и за читаво једно столеће. Баш у вођству Мачекове Странке никако се не одричу тог свог крајњег циља: да у великохрватској Југославији постепено прогутају и похрвате све што је српско. По њиховом мишљењу у Хрватској, Славонији, Босни, Херцеговини и Далмацији уопште нема више Срба. Војводина је буњевачка тј. Хрватска. Ради се, још само о Црној Гори и Србији. Што се Црне Горе тиче у Загребу верују, да су комунизам и партизанство толико умртвили сваки осећај Црногораца за православље и српство, да ће то бити играчка да се од Црногораца за најкраће време направе најљући Хрвати. То ће заиста бити права Црвена Хрватска. У томе погледу сад се у велико кроје планови у Загребу, како да се што више Црногораца повеже са Хрватима и Загребом. Предвиђају се стипендије за црногорску омладину, КОЈА ЋЕ СЕ ВАСПИТАВАТИ У ЗАГРЕБУ У ХРВАТСКОМ ДУХУ. СПРЕМАЈУ СЕ НАРОЧИТЕ ПОВЛАСТИЦЕ И КОРИСТИ ЗА ЦРНОГОРЦЕ КОЈИ ПРИХВАТЕ ХРВАТСКУ ТЕЗУ. ВЕЋ

ДАНАС, У УСТАШКОЈ ХРВАТСКОЈ, ЦРНОГОРЦИ КАО ШТО СУ ШТЕДИМЛИЈА, СЕКУЛА ДРЉЕВИЋ, ЈОВАН ПЛАМЕНАЦ И ЊИМА СЛИЧНИ, УЖИВАЈУ ВЕЛИКИ УГЛЕД. ОТВОРЕНА СУ ИМ СВА ВРАТА, А У БУДУЋНОСТИ, КАД МАЧЕКОВЦИ ДОЂУ НА ВЛАСТ, те привилегије и протекције има још да се појачају. У најгорем случају оставиће се Црногорцима унијатска или чак православна вера, коју је већ у осталом, Павелић прогласио хрватском.

Што се Јужне Србије тиче (у Загребу не воле тај назив, већ веле “Маћедонија”) на жалост хрватску, ту нема другог излаза, него да се та област препусти за сада Бугарима. (Хрвати се у опште понашају као да су Србе узели под аренду на вечна времена. Или боље рећи, као да су се унапред претплатили на све српске несреће и пропусте па према томе да нико сем њих нема права на све што је српско, јер то ће по њиховом уверењу, за најкраће време и онако сигурно да пропадне и само њима да припадне. Отуда данас, нарочито мачековци, деле Србе на “праве” и “криве”. Прави су Срби они који допуштају да од њих хрвати раде шта хоће, а криви су они који се томе опиру. УОПШТЕ СВАКОГ СРБИНА НАЗИВАЈУ ИЗДАЈИЦОМ И ТУЋИН СКИМ ПЛАЋЕНИКОМ КОЈИ СЕ УСУЂУЈЕ ДА ВОДИ МАКАР И НАЈМАЊУ СРПСКУ ПОЛИТИКУ, КОЈА НЕ ВОДИ У — ВЕЛИКОХРВАТСТВО. Та зашто су друго Срби и створени, него да буду ђубре за хрватске њиве или другим речима: да буду робље ове невероватне мрачне и помахнитале баштардије. И ТАКО НА КРАЈУ КРАЈЕВА, ПРЕОСТАЈЕ ОНДА ЈОШ САМО СРБИЈА, КОЈУ ЋЕ ХРВАТИ СНАГОМ СВОЈЕ ХИЉАДУГОДИШЊЕ КУЛТУРЕ, ПОЛИТИЧКОМ ВЛАШЋУ И МУДРОШЋУ ТОЛИКО НАГРИСТИ И ПРИТЕШЊАВАТИ. ДА БИ СРБИ — ПО ДАНАШЊЕМ РАЧУНУ ХРВАТА — ЗА ТРИ ДО ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИЈЕ МОГЛИ БИТИ ЗБИЈЕНИ У НАЈУЖЕ ГРАНИЦЕ ШУМАДИЈЕ И СВЕДЕНИ НА СУДБИНУ ЛУЖИЧКИХ СРБА У НЕМАЧКОЈ. ЕТО, ТО ИМ ЈЕ ЗАПРАВО ПОЛИТИЧКИ ИДЕАЛ И КРАЈЊИ ЦИЉ, ШТО СЕ СРБА ТИЧЕ.

Али да се вратимо на фатални српско-хрватски споразум од 26 августа 1939. По нормалном схватању споразум је измирење, заборављање или опраштање онога што је било и почетак нове слоге и обазривијег заједничког живота. Тако су бар Срби ствар схваћали. Међутим, за Хрвате то је био јуришни сигнал за нове, још жешће, нападаје на све што је српско.

Целокупна хрватска штампа, са њиховим јавним мишљењем, у томе је водила коло. Да то заиста није био никакав споразум већ чисто подјармљивање Срба најбоље се види по томе, што је већ прве недеље после оснивања Бановине Хрватске. САМО У ЗАГРЕБУ МУЧКИ УБИЈЕНО ПРЕКО СТОТИНУ СРБА. СИТНИХ ЉУДИ. А ДА НИЈЕ НИКАД ОЗБИЉНО ПОВЕДЕНА ИСТРАГА. И АКО ЈЕ БИЛА ЈАВНА ТАЈНА ДА ИХ ЈЕ ПОБИЛА МАЧЕКОВА ГРАЂАНСКА ЗАШТИТА САМО ЗАТО ШТО СУ БИЛИ СРБИ И ПРАВОСЛАВНИ. Дан се по јутру познаје. Па онда оно ОТПУШТАЊЕ ИЗ СЛУЖБЕ СРБА У МАСАМА И ПРОТЕРИВАЊА ПРЕКО ГРАНИЦЕ БАНОВИНЕ ХРВАТСКЕ. А да се већ не спомиње оно дрско и препотентно понашање готово свих Хрвата према Србима у Хрватској, па чак и у самом Београду и Србији, као да су неки виши људи и окупатори. На свим положајима грабили су за себе или односили у своју Хрватску све што су могли и није им се смело ништа рећи. За све хрватске дефетисте петоколонаше и франковце тада су била широм отворена врата у свим државним установама, почев од војске па наниже. Та багра удесила је онда И ОНАЈ СТИДНИ НОВИ МОБИЛИЗАЦИОНИ ПЛАН ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ВОЈСКЕ И СВЕ ВАЖНИЈЕ ВОЈНИЧКЕ ТАЈНЕ ПРЕДАЛА НЕПРИЈАТЕЉУ, ТАКО ДА НИ ЈЕ БИЛО НИКАКВО ЧУДО, ШТО СЕ ТА ВОЈСКА И ТА ДРЖАВА У РОКУ ОД ПАР ДАНА ФОРМАЛНО РАСПАЛА КАО ТРУЛЕ ЈАБУКЕ.

Уосталом то је била сасвим логична и природна последица хрватског става и разорног рада кроз више од 20 година. То се најбоље огледа у њиховој штампи, која кроз то време није ништа друго ни радила него, како је кад могла, час отворено час прикривено, хушкала мржњу против Срба у онако већ затроване хрватске гомиле и хрватско јавно мишљење. У томе су се нарочито истицали Мачекови листови “Сељачки Дом” и Хрватски Дневник”, затим “Клерикална Хрватска Стража” и сва остала ситна католичка штампа, па лист похрваћених загребачких Јевреја “Обзор” и уз њега “Јутарњи Лист” и “Вечер”, те нај зад, разуме се франковачки “Хрватски Народ”. То је само загребачка штампа а сва њихова провинцијска штампа, са разним изузецима, следила је у још већој мери.

Још за Радићева времена у “Сељачком Дому” и “Хрватском Валу”, листови који су били намењени искључиво хрватским сељачким масама, о

Србији и Србима није се никад другачије ни писало, него онако како су те мрачне и реакционарне гомиле осећале: аустро-фуртимашки и франковачки. Али кад се Крњевић са допуштањем југословенске власти, вратио у Загреб из иностранства, постао генерални секретар Х.С.С. и преузео редакцију “Сељачког Дома”, сваки редак тог листа, а нарочито оно што је писао Крњевић одисало је таквом фанатичном мржњом и ниподаштавањем свега што је српско и православно, да се у том могу с њиме мерити само франковачки “Хрватски Народ” и “Клерикална Хрватска Стража”. Тако ствар стоји кад се прочитају странице тога листа онако како су штампане у то време после цензуре. Али ми смо у поседу и оних отисака тога листа, што је Крњевић писао о Краљу и о Србији, Србима и православлу за тај свој лист а шта је цензура брисала ИЗ ТИХ БРИСАНИХ ПОГЛАВЉА И ЧЛАНАКА КРЊИЋЕВИХ ИЗБИЈА ТАКВО СРБОЖДЕРСТВО, КАО ДА ЈЕ ТО ПИСАО НАЈКРВОЛОЧНИЈИ УСТАША ИЛИ ФРАНКОВАЦ. Још данас су живи сведоци, пред којима је бивши Бан Бановине Хрватске, Шубашић, не наређивао већ молио и заклињао тадање цензуре, да бришу та страшна места у Крњевићевим чланцима (а Крњевић се после свађао због тога с њима), јер су се Шубашић и Мачек бојали, да ће Кнез Намесник по том писању најзад провидети куда Хрвати смерају, и да ће им пре времена бити покварен посао.

Уопште тај бивши бан, Иван Шубашић, хрватски паланачки адвокатић, чија је најужа околина (као чиновничка језгра Х.С.С.) била изразито усташка и петоклонашка (Шипуш, Ивица Фрковић, др. Крбек, Косак, Плећник, Ламер, као и Ђуро Велчић, лични секретар Мачеков и мноштво других), који је случајно био неки јадни југословенски добровољац (као и надбискуп Степинац), а чија је духовна бистрина и интелигенција отприлике онаква као и у Мачека, био је одређен од стране Хрватске Сељачке Странке да према Србима, а нарочито према Кнезу игра улогу “великог пријатеља” Срба, а у ствари је био слепо оруђе у Мачековим рукама тј. врло опасан фуртимаш и Велико Хрват. Врло је вероватно да ће бити оно дошаптавање у Загребу после његовог бекства из Загреба доласком Немаца, а према коме му је Мачек рекао: “ЈА БУМ ОСТАЛ ОВДЕ ДА СМОТАМ НЕМЦЕ, А ТИ ШУБА ХОДИ ТАМ С ВЛАХИМА КАК СИ ПРЕ ХОДИЛ, ПА ИХ СМОТАЈ У ЛОНДОНУ А НАРОЧИТО ОНОГ “БАЛАВЦА” (МИСЛИ НА КРАЉА ПЕТРА) ЗА НАШУ СТВАР”. По свему што тај присни пријатељ надбискупа

Степинца ради у Лондону и у Америци, јасно је као дан да ради по томе плану. ЕТО, ТАКВИМ ЈЕ ЉУДИМА СРПСКИ НАРОД У ПРОПАСТИ СВОЈОЈ, НА РУШЕВИНАМА ЈУГОСЛАВИЈЕ, МОРАО ДА ДАЈЕ МОГУЋНОСТ ДА СА ОНИХ НЕКОЛИКО ПРЕОСТАЛИХ ВОЈНИЧКИХ АВИОНА, КАО ЧЛАНОВИ ЊЕГОВЕ ВЛАДЕ, ПУТУЈУ У ЛОНДОН И ТАМО ДА МУ ДАЉЕ КОПАЈУ ГРОБ.

Што се пак тиче “Хрватског Дневника”, главног органа Х.С. С., тај лист није нимало заостајао у харангирању против Срба за “Сељачким Домом”. Нарочито после “споразума”, главни уредник тог листа, Илија Јаковљевић, чувени покварењак, бивши питомац босанских Језуита и директни клерикални повереник делагиран у Мачекову странку да је надзире и одржава у напоколебивом фуртимашко франковачком, духу, готово свакодневно је избацивао своје политичке уводнике и чланке, које су кипеле од мржње, изругивања и претњи за све што је Српско и православно. Он је то радио у споразуму и са пуним овлашћењем Мачековим и Кошутићевим, који је био политички шеф тога листа. Уопште редакција “Хрватског Дневника” била је од свог почетка легло усташко-франковачких и петоколонашких експонената и пискарала, који су преко ноћи постали повинари. Један такав неписмењак и десна рука Јаковљевићева био је Илија Јукић, бивши Мачеков жбир у Министарству иностраних послова. Тога хохштаплера, понашањем паланачког путујућег агента, Мачек је онда, за инат српској дипломатији, поставио у Београду за министра и прогурнуо га чак до Лондона, да буде на руци Крњевићу, Шубашићу, Шутеју за подметање клипова под ноге Србима, односно за пропаганду и остварење — великохрватске Југославије.

На том мрачном послу лажи, клеветарија нарочито на православно цркву, само зато што је Српска, предњачили су од увек сви хрватски клерикални листови и публикације са “Хрватском Стражом”, а после “Хрватским Гласом” на челу, које је листове уређивао и водио потомак поунијаћених Срба из Жумберка, Јанко Шимрак, према оној: потурица гори од Турчина, језуита, фуртимаш и франковац, као преставник змијског гнезда велико хрватског католичког свештенства, све своје снаге и голема средства која су му стајала на распложењу трошио је стално и неуморно, кроз деценије, да што више отрова саспе и што више распали мржњу код и онако затрованих католичких хрватских маса против Срба и њихове вере. Разуме се, то се све

радило на подмукли начин. Кад се још томе дода оно отворено и фанатично писање и агитовање у “Хрватском Народу” и осталим франковачким публикацијама које је издавала “МАТИЦА ХРВАТСКА”, ОНДА ЈЕ ОНАЈ РАЗБОЈНИЧКИ ПОЗИВ ХРВАТСКОМ НАРОДУ НА ПОКОЉ СРБА ОД СТРАНЕ БИВШЕГ УРЕДНИКА ТОГА ЛИСТА, ПОТОЊЕГ УСТАШКОГ ДОГЛАВНИКА, МИЛЕ БУДАКА, САСВИМ ЛОГИЧНА И ПРИРОДНА ПОСЛЕДИЦА ТЕЖЊЕ И ОСЕЋАЊА МРАЧНОГ КОЛЕКТИВА ХРВАТСКЕ БАШТАРДИЈЕ КРОЗ ВИШЕ ДЕЦЕНИЈА УНАТРАГ.

У том погледу по извештајима из свих крајева Хрватске и из свих њихових друштвених слојева, несумњиво је утврђено: да су на најбестијалнији начин уништени животи на стотине хиљада мирних и голоруких Срба: људи, жена, деце и старца, да је велика већина ове баштардије хрватске ликовала од веселја и задовољства. Читава Хрватска села, варошице и крајеви, после тог “славног хрватског дела” стрчавали су се као на пировање на окрвављена српска места **ДА ПЉАЧКАЈУ СРПСКУ ИМОВИНУ. ИМАМО У РУКАМА ДОКАЗЕ ДА СУ ЧАК ИЗ ПОЈЕДИНИХ СУСЕДНИХ ХРВАТСКИХ ГРАДОВА ПОЗИВАНА НА СЕЛА И ВАРОШИЦЕ ХРВАТСКА ГОСПОДА ДА СУДЕЛУЈУ У ТИМ МАРОДЕРСКИМ ПИРОВАЊИМА. И ХРВАТСКИ “ИНТЕЛЕКТУАЛЦИ”, НЕ САМО МАЧЕКОВЦИ ВЕЋ И БИВШИ ЈУГОСЛОВЕНИ, ИШЛИ СУ ДА СЕ НАЛОЧУ И НАЖДЕРУ НА РАЧУН ИМОВИНЕ ПОКЛАНИХ СРБА.** Иако је било неких међу хрватима који су одбијали позиве на такво пировање, то су они радили више из страха од последица тога злодела, као и због одговорности таквог чина у опште, а најмање због жаљења Срба и саосећања с њима. Има нешто страшно и невероватно у патолошком карактеру те баштардије: да се код ње може чак наћи и по која мрва душе и срца за понеког и понешто. **АЛИ НИКАД НИ НАЈМАЊИ ТРУНАК СРЦА И ОСЕЋАЈА ЗА СРБЕ. ОТУДА СЕ ГОТОВО НА ПРСТЕ МОГУ ИЗБРОЈИТИ ОНИ ХРВАТИ, КОЈИ СУ ТАЈ ПОКОЉ СРБА СХВАТИЛИ И ОСЕТИЛИ КАО СВОЈУ НАЦИОНАЛНУ И ЛИЧНУ НЕСРЕЋУ И ТРАГИКУ.**

Кад тако ствари стоје, кад се ради о дефинитивном лому између Срба и Хрвата, заправо бити или не бити једних или других, онда је разумљив с једне стране, онај паничан страх Хрвата пред будућношћу, јер су се у превелик потхват, уплели, а с друге стране, очајничко упињање да се, ако не

сасвим униште Срби а оно да их учине мање опасним. Они добро знају да је у том погледу за њих досад све толико више него повољно. И у исто време осећају, да се ситуација почиње окретати наопако по њих. И зато смишљају све мрачније и пакленије планове и средства да то чега се боје што даље одгоде и што више смање.

Тако данас у Загребу сматрају: да хрватска односно великохрватска ствар стоји у Лон дону одлично а међу партизанима да не може боље бити. Једино их силно смета и плаши окупљање свих Срба око — Драже Михаиловића. То им је данас највећа, готово једина брига. Све би на свету дали само да нема те најновије куле тј. садашњег и још више будућег темељног српског упоришта и основице, јер за свој рачун они сасвим правилно расуђују: после 25 година, то је први пут да су се Срби почели издвајати од Хрвата да њихов живот и судбина од сада зависи само од њих самих, без икаквог утицаја и уплетања хрватског. А то је зло, ако не катастрофално за Хрвате. Јер Срби, на крају крајева, могу да живе без Хрвата, али је велико питање могу ли Хрвати живети без Срба. У Загребу се нимало не обмањују у том погледу. Њима је јасно да све своје успехе и нагло напредовање на свим линијама унатраг 30 година имају да захвале баш том мешању са Србима, односно заједничком животу са Србима.

Баш као покварена и грамзива жена, која се удала за честита и имућна човека, кога је 20 година варала, украдала и на сва уста клеветала, док му најзад на спавању није забола нож у леђа. И сад, кад је овај човек изнео једва живу главу, приздравео и освестио се, па неће више да чује за ту своју бившу аспиду, она би све на свету дала само да може опет некако да га обрлати и одобровољи, па да почне ону своју стару песму изнова. Али и сама више не верује у то. Зар ће тај несрећник да буде толико слеп и глуп? А она куд је онда пристала? Где ће да нађе ма кога ко би са њом таквом хтео да живи?

Тако и сад ова отворена хрватска баштардија са нежношћу и чежњом сећа се блажених времена за покојне Југославије и у њој несрећних Срба, на чији рачун, част и одговорност је живела а са страхом и очајем гледа у будућност. Још би се нечем могли надати и мирније спавати, да бар нема тог Драже Михаиловића који је српски народ окупио око себе, и који неће ни да чује да би у своју војску примио равноправну хрватску делегацију из Загреба, у име

некаквог братства или југословенства, а у ствари да буду великохрватски емисари шпијуни, па да опет затрују српску средину “хрватским проблемом”, који ће још више него пре укочити сав живот и рад Срба у садашњости и у будућности. Али овако сигурно ништа не знају, шта то Срби снују и куда смерају. Како се у опште ти “проклети Влахи” усуђују да нешто за свој рачун, без Хрвата, отпочну унапред? То их силно смета. Нема више краве музаре ни леба без мотике. И зато се Дража Михаиловића много плаше, па га из дна душе мрзе и желе му свако зло.

Због тога су до недавна на сва уста говорили, како је то Српска легенда. Драже Михаиловића у опште нема, нити га је кад било. Пропали Срби хватају се као дављеник за тај мехур на води. Али кад је Дражин углед све више растао и кад су најзад на својој кожи осетили његову силу, онда су преко своје штампе и усмено проглашавали да је Дража осамљен, да српски народ неће ни да чује за њега, а уз њега да је само неколико стотина српских бандита, четника, који заједно с њиме живе по планинама од насиља и пљачке. И таквим хрватским лажима и интригама није било краја. У томе је, уосталом ова баштардија одувек била велика.

Онда једно време, у Загребу су полагали велике наде у — партизане. Кад је Дража толико слаб и незнатан, јасно је да ће га за најкраће време уништити партизани, та највећа великохрватска нада, ако све остало пропадне. Отуда они пљускови лажи по Загребу и Хрватској: час да су партизани заробили Дражу Михаиловића а његове четнике разбили или побили, час да су се његови четници предали а њега да су партизани обесили, час опет да је он сам са четницима прешао партизанима. Онда опет да му је наређено из Москве, преко радио, и чак му стављен рок, да се за својим четницима стави под команду друга Тита, Врховног команданта партизана или **ИНАЧЕ ДА ЋЕ РУСИЈА УЧИНТИ СРПСКИ НАРОД ТЈ. ОНО ШТО НЕ СТИГНЕ ДА ПОБИЈЕ ПРЕСЕЛИЋЕ У СИБИРИЈУ, А ХРВАТЕ КОЈИ СУ ТОЛИКИ ПРИЈАТЕЉИ И СИМПАТИЧАРИ ПАРТИЗАНА И БОЉШЕВИКА, НАСЕЛИЋЕ ПО СРПСКИМ КРАЈЕВИМА.**

Кад ни то за дуго није палило, у Загребу се почело дошаптавати, како је Лондонска влада (заправо Крњевић и његово друштво) сменили Дражу Михаиловића за казну што јој се непокораво. Он није више ни ђенерал ни

Министар, већ обични хајдук, одметник, који ће свршити на конопцу. И мора таквих још глупости и одвратнијих лажи не престају да се шире по Загребу и Хрватској. Њихова намера је и сувише јасна. Карактеристично је при томе да су неуморни ширитељи таквих вести баш Мачековци, и то већином њихова интелигенција и полу-интелигенција.

Упркос свега тога кад се дознало да су савезници поставили Дражу Михаиловића за врховног команданта Балканских војних снага, бескрајна завист и мржња, помешана са још већим страхом, захватила је хрватску баштардију. Сад се обмањују надом, да ће Лондонска влада, којом да управља Мачек, чим се врати у земљу, предати оставку, и Дража Михаиловић ће аутоматски испасти из владе. Војним снагама које је Дража окупио око себе да ће се поставити нови команданти, Хрвати и Словенци, а од Срба само они бивши Југословенски официри, који не желе засебно српско окупљање и који не мрзе Хрвате.

Али пошто осећају да такве наде стоје на лабавим ногама, у исто време снују уроте како да дођу главе Дражи Михаиловићу. То би био исти случај као и са Краљем Александром. Тако би једним потезом били помршени сви планови српски, а Хрвати не би више требали толико да страхују за своју будућност. Ништа конкретно није се могло дознати о личностима које би требале тај атентат да изврше. Али се зна да ту главну реч воде клерикалци а усташе их свесрдно помажу новцем и осталим средствима. Више је него сигурно да су мачековци обавештени о тој акцији, али се држе по страни, да би после, ако се ствар открије, могли да перу руке као Пилат пред Христом.

По извештајима које смо примили из Загреба и Хрватске, многе се паре троше на то, да се добију што тачније вести о Дражи Михаиловићу, његовој околини и територију који он држи. Што се тиче самог атентата ова баштардија у првом реду рачуна на Црногорце, федералисте, а онда на остале Србе, бивше партизане. Уопште ови великохрвати мисле, да ће за паре међу Србима наћи некога ко ће им ту услугу да учини. Има још много комбинација и претпоставки у том смислу, али ми их овде изостављамо, јер нам је стало до стварности т.ј само до оних фактичних извештаја, који се потврђују са више страна.

Због свега тога треба добро упозорити околину Драже Михаиловића да пази на његов живот. ТО ЈЕ ДАНАС НАЈВЕЋИ И НАЈДРАГОЦЕНИЈИ КАПИТАЛ СРПСКИ У МОРАЛНОМ И МАТЕРИЈАЛНОМ ПОГЛЕДУ. Мере предострожности морају, дакле, да буду ригорозне до савршенства. Уосталом, онај ко је добронамеран, тај ће се добровољно подврћи свим мерама опрезности, макар колико то било досадно, јер зна о чему се ради. А онај коме те мере сметају, боље је да не приступа ближе.

НАЈЗАД, ЈАВНА ЈЕ ТАЈНА У ЗАГРЕБУ ДА КЛЕРИКАЛЦИ ПРЕКО ВАТИКАНА А МАЧЕКОВЦИ ПРЕКО УСТАШКЕ ДИ ПЛОМАЦИЈЕ ДРЖЕ СТАЛНУ ВЕЗУ СА ЛОНДОНОМ, ОДНОСНО КАКО ОВДЕ ВЕЛЕ, ДА ШТО ВИШЕ ХРВАТСКОГ ОДНОСНО ВЕЛИКОХРВАТСКОГ ЕЛЕМЕНТА УНЕСУ У САДАШЊЕ И БУДУЋЕ ЈУГОСЛОВЕНСТВО. При томе врло спретно искоришћавају моментну политичку ситуацију. Тако данас званична хрватска штампа и пропаганда уби се доказујући да партизани у Хрватској већином Срби, а нарочито врховна партизанска команда, да је стварно у српским рукама, што никако није истина. То се ради у првом реду због Немаца, а онда успут да код Британаца и Американаца компромитују Србе као комунисте и уопште руске људе. Док у исто време партизанска команда са Титом на челу, која је сва у хрватским рукама, и што је главно, у темељима својим задојена великохрватским духом, стал но јавља у Москву да су Хрвати, због свог осећања и карактера, сјајан материјал за партизане и да је сав народ ступио у њихове редове, са треће пак стране мачековци шаљу у Лондон најдетаљније извештаје како је заправо партизанство у хрватској најчишћи хрватски национални покрет, који у ствари нема ништа заједничког ни са комунизмом ни са бољшевизмом, а Срби, напротив, да одоше сви у четнике који сарађују са окупаторима, да би могли да кољу и пљачкају Хрвате. Јасно је какав политички капитал мисле с тиме да избију. Најзад са четврте стране, мачековци издају летке, у којима се Хрватима препоручује да излазе у сусрет Србима где могу, јер да су им Срби браћа. У исто време на сва уста говоре, нарочито кад се нађу са Србима, да је Мачек усмено наредио у свим својим правцима да помажу Србе. Изгледа да им је то најновија легитимација. Јако сумњамо да су такве летке заиста делили по хрватским селима. А ако су их и делили, тамо их неће нико узети озбиљно, јер све оно

што смо изнели о хрватском колективу уопште, а што је савршено противно српском осећању, не да се избрисати једним лажним летком.

Него при томе ваља видети ову прерушену и најновију браћу и пријатеље Срба, како се понашају кад показују те летке или кад причају о њима. У најмању руку као да су с тим јевтиним тактичним гестом оживели из мртвих све оне стотине хиљада Срба које су поклали па их сад милостиво враћају. А Срби нека сад одбију, ако могу, ту њихову силну великодушност и добру вољу.

ПАРТИЗАНИ-ЦРВЕНЕ УСТАШЕ

ИЗ СВЕГА ШТО СМО ДО САД ИЗНЕЛИ ВИДИ СЕ КАО СУНЦЕ ЈАСНО, КОЛИКО ЈЕ ЗА СРБЕ БИО НЕСРЕЋАН ОНАЈ ЧАС КАДА СУ СЕ РЕШИЛИ ДА СВОЈУ СУДБИНУ ВЕЖУ СА ХРВАТИМА. То је значило ни више ни мање, него све своје чисте и здраве изворе помешати са Хрватском каљугом и гнојницом, последице нису изостајале. Оне су биле горе и страшније, но што их је ико могао замислити. То су сви Срби осетили на својој властитој кожи. Али упркос томе, српски народ би лакше преболио ту љуту рану, релативно брже претурио преко своје главе ту катастрофу, да се истовремено није појавило једно друго зло, нова једна несрећа и опасност по Србе — партизанство. Лепо наш народ вели: никад једно зло не долази само, већ вазда удружено са другим невољама и ударцима. И, ето, такав један безограничено подмукао ударац задали су партизани Српском народу. И ТО БАШ У ОНОМ ЧАСУ, КАД ЈЕ СРПСКА КРВ ЦУРИЛА ПОТОЦИМА ИЗ ЗАДОБИВЕНИХ РАНА ОД ИСТО ТАКО ПОДМУКЛЕ И БЕСТИЈАЛНЕ РУКЕ “БРАЋЕ ХРВАТА” — УСТАША. Удружили се људождери и пљачкаши са разбојницима и стрвинарима. И српска Голгота се удвостручила. А кад се још томе дода: да је и један приличан део Срба отишао милом или силом, у партизане и учествовао с вољом или без воље, у даљњем клању или уништавању свог сопственог народа, онда се може рећи да се српска Голгота утростручила. И тако смо истерали први рекорд у несрећама и пропадању.

Али, пре свега, да видимо, како су настали и ко су ти партизани? Данас је нама свима јасно да то нису ни комунисти ни бољшевици, већ неки изрод или

измет те идеје и тог система. Јер и комунизам и бољшевизам, поред својих крупних негативних страна, дали су снажне и позитивне резултате. Партизанство, међутим нигде, ни у ком облику, није досад дало никаквих позитивних резултата. **БАР ШТО СЕ ТИЧЕ ИНТЕРЕСА СРПСКОГ НАРОДА.** Једина позитивна страна тог покрета је борба против осовине и окупатора. Али та борба условљена је пропашћу и истребљењем српског народа, па према томе не може бити позитивна за нас, па чак, у крајној линији, ни за савезнике. Јер у историји света нема примера да би се један народ жртвовао за други у толикој мери да при томе сам нестане. Нити би то један народ могао захтевати од другог. Према томе су партизани гори и опаснији за Србе и од самих усташа или у најмању руку они су —црвене усташе, који траже наше уништење, још и помоћу нас самих.

Да видимо мало изближе како се замотала та напаст и беда од покрета. За несрећу нашу први и главни квасац партизанства дали су Срби, националисти који у великој већини нису имали ничега заједничког са комунизмом, и којима није било ни на крај памети да од себе створе неке партизане. Ту треба добро разликовати две фазе, односно две стране српског обележја у планини.

Одмах после слома Југославије, кад су се хрватске усташе као дивље звери бациле на миран и недужан српски народ у Хрватској и Босни, све што је могло од нашег живља у тим крајевима побегло је у шуму да спасе голи живот. Ту није било никакве политичке тенденције. **НИ ЈЕДНОМ ХРВАТУ, МЕЂУТИМ, У ТО ВРЕМЕ НИЈЕ ПАДАЛО НИ НА УМ ДА БЕЖИ ОД СВОЈЕ КУЋЕ.** Чак и они Хрвати, Југословени, који су се “компромитовали” због везе са Србима, надали су се да ће им за то што су Хрвати и католици бити ипак опроштено, и да ће још можда направити каријеру или се усрећити у Н. Д. Х., као што је многим од њих пошло за руком. И тако ти наши несрећни Срби, већином сељаци, силом отерани од куће и са ужасом који су преживели, постају преко ноћи бескућници и морају да живе хајдучким животом. Препуштени сами себи, без своје интелигенције и икаквог вођства, неуки, невешти и без ичије помоћи, они су били идеалан плен за свакога онога који им први приђе и прозбори лепу реч.

С друге стране, у Србији и Црној Гори, склањање у планину потекло је најпре од српске интелигенције, већином бивших официра у југословенској војсци, који се нијесу могли помирити са новим стањем у земљи. Тој групи наших националиста, под вођством Драже Михаиловића, онда је листом приступио наш народ, нарочито у планинским крајевима, подесним за герилско ратовање. И тек кад је Немачка ступила у рат са Русијом и кад су настали прогони комуниста и њихових симпатизера, онда је Југословенска комунистичка партија, по наређењу из Москве, ступила у отворену борбу са окупаторима и њиховим трупима, најпре саботажом а онда одлажењем у планину и формирање партизанских војних одреда.

Овде је потребно изнети неке врло важне моменте о саставу и духу те Југословенске комунистичке партије. Оставићемо по страни оне премноге и сложене разлоге, зашто је толики број српске омладине најпре симпатисао а онда сасвим отишао у комунисте. Црна Гора ту чини засебно поглавље. У главном ту су били крупни греси свих југословенских режима, који омладини нису обраћали никакву пажњу. А онда то је била реакција на све већу поквареност и грамзивост српских шићарџија и политиканата по Београду и унутрашњости земље, чије је царство цветало нарочито за регенства. Поред тога у Црној Гори за ширење комунизма играо је приличну улогу и један чисто сентиментални моменат: традиционална љубав и веза са руским народом, без обзира на режиме који владају њиме.

И сад сви ти Срби, комунисти — реч је о оним идеалистима интелектуалцима, који су водили ствар из уверења — по жестоком карактеру своје здраве, позитивне и конструктивне расе, примили су све комунистичке догме, заједно са бољшевичком диалектиком, као неприкосновену светињу. Отуда за њих српство и сваки национални осећај а поготово православна вера нису значили ништа. За њих су то биле отрцане буржујске лажи, обичне предрасуде или крпа, на што је најбоље пљувати. Шта више у претераности својој, многи од њих су из дна душе мрзили и чак гонили све што је српско и православно. И тако без вере и народности, они са лакоћом, са свим аутоматски, примају југословенство у свој програм као нешто сасвим формално, безначајно, шта им само омогућује шире поље рада, нимало не водећи рачуна о томе, да у то макар и црвено југословенство унесу што више свог српског елемента.

Међутим, код њихових хрватских другова комуниста ствар стоји сасвим другачије. По свом млитавом карактеру, односно некарактеру, ова негативна и деструктивна баштардија нигде не приступа свом душом и срцем, већ само једним делом себе. Дакле формално, мање, више из снобизма, због моде, страха или препада, јер другчије и не може. — Зато кад један Хрват вели или чак мисли да је комуниста, **ТО ЈЕ ИСТИНА ТЕК САМО ЈЕДНИМ МАЛИМ ДЕЛОМ**. Он у опште није никад потпуно свој, јер је увек ничији и свачији. Односно увек је једно те исто: аустро-фуртимашки упљувак у словенском месу т. ј. нарочито опасан и разоран бакцил за све што је српско, и у опште здраво и расно. И тако је ова баштардија под југослов. фирмом, због наивности и примитивства српских комуниста, полагано и постепено урадила у великој мери оно исто што је радила у националном југословенству: **КОМУНИСТИЧКОМ ЈУГОСЛОВЕНСТВУ НАТУРИЛА** стопостотни **СВОЈ ХРВАТСКИ ОДНОСНО ВЕЛИКОХРВАТСКИ ДУХ И КАРАКТЕР**. Исти узроци доводе увек до истих последица. И тако данас имамо међу партизанима Срба, на жалост већином интелектуалаца који мрзе српство и православље и настоје да униште свој рођени народ, јер се у већини својој определио национално т. ј. неће да се дели од своје вере и народности, и — Хрвате, комунисте, **КОЈИ СВИ БЕЗ РАЗЛИКЕ ХОЋЕ УНИШТЕЊЕ СРБА И ЊИХОВЕ ВЕРЕ, АЛИ ПРИ ТОМЕ НЕ МРЗЕ ХРВАТСТВО И КАТОЛИЧКУ ВЕРУ, НЕГО ЈОШ СВАКОМ ПРИЛИКОМ НАСТОЈЕ ДА ПОШТЕДЕ ИЛИ ЗАШТИТЕ СВОЈ НАРОД И ИНДИРЕКТНО СВОЈУ ВЕРУ**. Према томе прегли су да дођу главе Србима не само Хрвати, комунисти, већ на жалост и један важан део Срба, комуниста.

Сад је ред да видимо: како су се развијале комунистичке односно партизанске ствари одмах после слома Југославије тј. у Хрватској, Западној Босни, Приморју и Северној Далмацији с једне стране и у Србији, Црној Гори, Источној Босни, Херцеговини и Јужној Далмацији с друге стране.

Три месеца после нестанка Југославије, док још нису настали прогони комуниста после уласка Русије у рат против осовине у шумама и планинама Југославије, како смо видели, **БИЛИ СУ САМО СРБИ КОЈИ НИСУ ИМАЛИ НИКАКВЕ ВЕЗЕ СА КОМУНИЗМОМ**. Нарочито то вреди за српске крајеве Н. Д. Х. Ту је наш народ живео по збеговима и удаљеним српским селима од онога што је могао собом понети, шта му је околно становништво

добровољно давало и што се евентуално отело од оних који нису хтели давати. ЗА ХРВАТСКО КОМУНИСТИЧКО ВОЂСТВО У ЗАГРЕБУ, КАД СЕ ВЕЋ РЕШИЛО ДА СТУПИ У ОТВОРЕНУ БОРБУ ЗАР НИЈЕ БИЛО НАЈПРИРОДНИЈЕ ДА ОДЕ У ХРВАТСКЕ ПЛАНИНЕ И ШУМЕ, У ЗАГОРЈУ И ДРУГДЕ. МЕЂУ СВОЈ НАРОД, ПА ДА НАЈПРЕ ТАМО ОТПОЧНЕ АКЦИЈУ? АЛИ ОНИ ТО НИСУ УЧИНИЛИ већ су најпре отишли у Лику и Босну међу чисте Србе, који су се како тако организовали у шумама и удаљеним засеоцима. У то време није се правила никаква разлика између комуниста и националиста, јер су уласком Русије у рат против осовине комунисти сматрани као пријатељи, који ће се братски и искрено борити против непријатеља и за народну ствар. Како је међу тим хрватским комунистима било и Срба, који су у већини били интелектуалци, С Р П С К И НАРОД У ШУМИ ДОЧЕКАО ЈЕ ОВУ КОМУНИСТИЧКУ ГОСПОДУ ОБЕРУЧКЕ. ТИ СРПСКИ СЕЉАЦИ БИЛИ СУ СРЕЋНИ ШТО ЋЕ ИХ САД ОВИ ЉУДИ УПУЋИВАТИ И ВОДИТИ, ДА ОЧУВАЈУ СВОЈЕ ГЛАВЕ И, РАЗУМЕ СЕ, СВЕ ТЕКОВИНЕ И ОСОБИНЕ СРПСКЕ.

Уосталом за то добро расположење српских народних маса у Хрватској не само према Хрватима, већ и према комунистима, главну одговорност сноси Српска Самостална Странка, коју је, на несрећу народну основао онај злодух српски Светозар Прибићевић. — Предалеко би нас одвело кад бисмо овде изнели сва она понижења, запостављања и поразне ударце, које су баш Срби пречани, захваљујући политици самосталаца, морали гутати од Хрвата, не само за Аустрије, већ и за све време Југославије. Ваљда из благодарности што су били толико предусретљиви и попустљиви према њима, онда су их ти исти Хрвати, на крају крајева, клали као најљуће душмане. Али тако пролази сваки онај који са том подмуклом баштардијом има посла. Ту ништа није помагало што је нпр. онај дегенерик и гњида српска, Савица Косановић, у подилажењу под реп Хрватима на рачун Срба отишао тако далеко да је јавно изјављивао да је православни Хрват. Па чак и неки јадови од српских свештеника, под Савичиним утицајем, са олтара су нашем народу говорили, како су они православни Хрвати. Међутим, кад је крволочна хрватска усташија клала исте свештенике, где су онда били “поштени” Хрвати, да се заузму за те своје више него пријатеље улизице? Али то баш и јесте оно бедно и ситно у карактеру те баштардије, да она има образа и евентуално

поштење само према ономе који је јачи од ње, а према ономе за кога држи да му је раван или сачувај Боже, слабији од ње, тога неуморно гони и сатире до краја.

Међутим да се види како ова Хрватска жгадија није нама баш ништа остављала на миру што је Српско, па макар то било за њих сасвим неопасно, најбољи је пример састав и рад те исте Српске Самосталне Странке, којој се после смрти Прибићевића натурио за фактичног шефа и вођу похрваћени Чех Већеслав Вилдер. Кроз деценије су српски срезови бирали за посланика овог “Памца”, како га зову Хрвати, иначе бившег новинарчића, без икаквих способности, али зато великог сплеткара кога је Супило назвао “лижестражњицом” Прибичевом а за кога је опет сам Прибићевић поспрдно говорио, да га је подигао међу политичаре само зато да би му ко имао придржати капут при облачењу.

Више је него симптоматично у нашем односу према Хрватској баштардији да не само сви ренегати немачки, мађарски и талијански, већ и пољски, чешки па чак и словачки кад се похрвате, као по некој предлекцији, постају редовито загрижени непријатељи и мрзители Срба. Њих стопостотно закупи онај најнижи антисрпски франковачки дух. Примера ту има безброј и готово да нема изузетка. Али пардон, има — Већеслав Вилдер. Док су му незаслужено падале почести и користи од српског народа и Југославије, он се правио великим и непоколебљивим нашим пријатељем. Али кад је ова ренегатска уштва осетила, уочи пропасти Југославије, да више ништа неможе извући од Срба пошто их се сита натрвала хрватским “братством” и “једнакошћу”, онда се од једаред показује у правој својој великохрватској — црвеној боји. Нека друга сабраћа његова туку Србе на националној линији, он ће их од сада тући на интернационалној — комунистичкој и партизанској. А то је како смо већ видели, на крају крајева, једно те исто. И тако Вилдерова штампарија у Загребу, купљена за српске паре (и оне примане из Прага) као и његов недељни часопис “Ријеч” и остале публикације, у име Српске Самосталне Странке, а на рачун српских претплатника. ПОЧИЊУ НА ВЕЛИКО ДА ТЕРАЈУ КОМУНИСТИЧКУ ПРОПАГАНДУ ПРВЕНСТВЕНО МЕЂУ СРБИМА. Шта више тај новопечени бољшевик и будући партизан ствара, још за време Југославије тобож омладинске српске радне колоне, којима је дужност да преко лета физичким радом помогну српска села, а у

ствари то су биле комунистичке летеће бригаде којима је била дужност да заразе комунистичким духом српску сеоску омладину. Отуда је у чистом српском селу, Дрежници, било сакривено читаво стовариште те Вилдерове пропагандистичке литературе, коју су после партизани у сласт побрали и даље средили.

Међутим, овај стари лисац осетивши ОПАСНОСТ ЗА ВРЕМЕНА ЈЕ СТРУГНУО ИЗ ЗАГРЕБА ЗА АНКАРУ, разуме се уз обилату помоћ београдског диспозиционог фонда за “услуге” које је чинио и које ће још да чини Србима. А онда из Анкаре отишао је у Лондон да тамо дува у исте великоховатске дипле као и Крњевић, Шубашић и Шутеј, само за један тон ниже т. ј. црвеније а да се власи не досете. Тако је недавно преко лондонског радија падао на колена и ковао у звезде најновији “х е р о ј с к и” гест Назора, који се под старост одметнуо у партизани и тако од великохрватског барда постао преко ноћи партизански апостол. Цео упућен Загреб злурадо подмигује и смије се тој најновијој Вилдеровој подвали Србима. Јер је јавна тајна тамо, да је Назор са својим добрим делом за покрадене талијанске стихове и разливену досадну прозу дигао не само од хрватског него и српског народа лепу пару (нарочито за школске уџбенике), коју је спретно уложио у многе своје куће у Загребу. И ОВАЈ МИРНОДОБСКИ МИЛИОНЕР, О МЕКОЋИ ЧИЈЕ ДУШЕ БИ ЗНАЛЕ МНОГО ПРИЧАТИ, НАРОЧИТО СИРОМАШНИ СТАНАРИ ЊЕГОВИХ КУЋА, У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ ЖИВ СЕ БИО ИЗЈЕО ОД СТРАХА ЗА ТЕ СВОЈЕ КУЋЕ. НАЈЗАД, НА ПРЕДЛОГ МАТИЦЕ ХРВАТСКЕ, ТЕ УСТАШКО-МАЧЕКОВСКЕ ПОЛИТИКЕ ЕКСПОЗИТУРЕ И ГЛАВНОГ ЛИТЕРАЛНОГ ДРУШТВА ЗА ВЕЛИКОХРВАТСКУ ПРОПАГАНДУ, РЕШИО СЕ ДА ОДЕ У ПАРТИЗАНЕ И ТАКО ДА ЈЕДНИМ УДАРЦЕМ РЕШИ СВОЈ НАЦИОНАЛНИ И СВОЈЛИЧНИ ГОРДИЈЕВ ЧВОР. Ако све туђе куће пропадну, његове ће партизани поштедити. У исто време задахнуће партизанство до грла “узвишеним” великохрватским песничким духом. Па да онда сви Срби, по примеру Вилдеровом, не падну ни на колена већ на трбух пред тим најновијим — интернационалним великаном ...

Код таквог стања ствари, зар је онда чудо што је наш неук и устрашен свет, који је био утекао испод усташког ножа у шуму, оберучке дочекао хрватске комунисте. Тим пре што је међу њима било Срба, интелектуалаца,

који су нашем народу изгледали као неки ослонац и гаранција да им се у народност и веру неће дирати. Али овим комунистима то није било ни на крај памети. ОНИ СУ ОДМАХ СКРОЈИЛИ ПЛАН ДА ТЕ СРПСКЕ МАСЕ ШТО ПРЕ И ШТО ТЕМЕЉИТИЈЕ ПРЕТВОРЕ У КОМУНИСТЕ, А ОНДА, БЕЗ ОБЗИРА НА СРПСКЕ НАРОДНЕ ИНТЕРЕСЕ, ДА ИХ УПОТРЕБЕ ЗА СВОЈЕ НАЈПРЕ КОМУНИСТИЧКЕ А ОНДА ХРВАТСКЕ, ВЕЛИКОХРВАТСКЕ, КАТОЛИЧКЕ, РАЗБОЈНИЧКЕ И КАКВЕ ГОД ХОЋЕТЕ ИНТЕРЕСЕ, ВЕЋ ПРЕМА ТОМЕ КРОЗ КАКВЕ ФАЗЕ И МОМЕНТЕ СУ ПРОЛАЗИЛЕ ПОЈЕДИНЕ ГРУПЕ И ФРАКЦИЈЕ ТИХ ЉУДИ, КОЈИ САМИ СЕБЕ ОКРСТИШЕ ОПШТИМ ИМЕНОМ — ПАРТИЗАНИ.

Нашав се у шуми међу самим Србима и наметнувши им се за вође и команданте, ови партизани најпре нису тобоже дирали ни у верско ни у национално осећање Срба. Милостиво су дозвољавали Србима српске тробојнице и кокарде и нису обесчашћавали православне храмове ни пљували на српске светиње. Тек су свугде додавали своју црвену звезду. И исто време почели су довлачити из Загреба и осталих хрватских места КОМУНИСТИЧКА ПОЈАЧАЊА ОД САМИХ ХРВАТА. Сад су већ били јачи, па су из српске средине почели острањивати све имућније и отреситије људе, кош су национално осећали. ПОТОМ ЈЕ ДОЛАЗИЛА СВА ЖЕШЋА И ОТРОРНИЈА КОМУНИСТИЧКА ПРОПАГАНДА: СРПСКОМ НАРОДУ СУ ГОВОРИЛИ КАКО СУ ГА ЊЕГОВА ГОСПОДА ИЗДАЛА И ПРОДАЛА, СРПСКИХ ЗАСТАВА И КОКАРДИ НЕСТАЈЕ, ДОЛАЗЕ ХРВАТСКИ ГЛУМЦИ ИЗ ЗАГРЕБА, СВЕ САМИ ЉУТИ МАЧЕКОВЦИ И ФРАНКОВЦИ, од православних цркава праве се позоришта и забавишта. Затим долазе бесне и хистеричне хрватске комунисткиње, апостолице слободне љубави. На забавама у српским црквама где на иконостасу висе слике комунистичких првака, ове обичне проститутке иду полуголе у гаћицама, на стражњици са сликом Мајке Божије а пред карлицом са сликом Христовом. Олтар и часна трпеза, светиште православно, претвара се у јавно блудилиште или нужник. ЗАНИМЉИВО ЈЕ ДА ДОСАДА НИСМО МОГЛИ НИГДЕ КОНСТАТОВАТИ, ДА ЈЕ ТО ГДЕ РАЂЕНО И У КАТОЛИЧКИМ ЦРКВАМА.

И од Срба и Српкиња што је било карактером слабије и попустљивије, оде у њихове редове. Јавно се говорило и проповедало да нема Бога ни душе, ни каквих виших осећаја. Све је груба материја и сила, којом само људи управљају. Ни мало није важна ни народност, ни језик ни обичаји. Па што ако онда у опште неће бити Срба? Главно је да има комуниста, па макар то били Кинези. У томе погледу ствар се дотерала дотле, да је била срамота и права опасност бити Србин. На жалост у томе погледу су предњачили и многи Срби, већином интелектуалци, да би се показали што већим комунистима.

У исто време стизала је све јача и неморалнија њихова дисциплина. Зацарио се најцрњи црвени терор са шпијунажом и денунцијама, јавним и мучким убиствима. Од нашег јадног света побеглог у шуму испод усташког ножа, ови његови лажни пријатељи и “ослободиоци” направише чудо и покор од њега: растроваше му душу и тело и прегоше да га дотуку до краја. Природно у свим местима Лике, Баније, Западне Босне и Северне Далмације нису се ствари развијале једнако. Било је разних група према разним приликама и ситуацијама. Тако су на пр. на Кордуну дуго држали под именом партизана групе Српских Осветника, све самих Срба, који су радили на своју руку и у главном водили борбу против усташа и осталих Хрвата који су им се замерали. Али како је све више Хрвата пристизало у партизане с једне стране, а како су Немци заједно са хрватском војском правили притисак и надирали с друге стране, то су баш ти Срби Кордунаши, највише страдали, сва села тамо су попаљена или уништена, а остатак народа се морао прикључити партизанима и утонуту у партизанском блату и каљуги. Беспуће и очајање тих многих наших људи, који су остали без куће и кућишта и игде икога свога, партизани су онда искоришћавали до крајних граница. Нагонили су те несрећнике да уместо њих врше најезивија дела и тако направили од њих неке још црње несрећнике, заправо чудовишта, који су дигли руке и од Бога и од људи, и који више нису пристали никуда, сем у партизане. Партизански команданти су то радили са сатанским планом: како би што више нашег света упропастили и у исто време како би што више слепог оруђа имали у својим рукама. И тако је зла коб хтела да је наш народ баш у Независној Држави Хрватској страдао као никад до сад од два ужасна зла, усташа и партизана, два тешка Хрватска чира, један отровнији од другог.

Међутим, многим отреситијим и честитим нашим људима почело је пуцати пред очима: у какву су то они разбојничку шпиљу и моралну каљугу упали? САД ИМ ЈЕ БИЛО ЈАСНО ДА СУ КОМУНИСТИЧКИ И ПАРТИЗАНСКИ КУРЈАЦИ ЗАПРАВО НАВУКЛИ ЈАГЊЕЋУ КОЖУ НА СЕБЕ, САМО ДА СЕ ЛАКШЕ ПРИКУЧЕ СРПСКОМ НАРОДУ, ПА ДА ГА ОНДА ИСТРЕБЕ И УНИШТЕ ДО КРАЈА. Међу осталим тако је тим нашим људима одмах пало у очи: да Хрвати, партизани, слободно носе хрватске кокарде и тробојнице поред црвене звезде и да слободно могу изјављивати да су Хрвати. А партизанска пропаганда да стално говори о ХРВАТСКОЈ комунистичкој партији, о ХРВАТСКИМ партизанима, о ХРВАТСКОЈ комунистичкој држави или совјетској републици и т. д. У ИСТО ВРЕМЕ СРБИ ПАРТИЗАНИ НЕ СМЕЈУ ВИШЕ ПОРЕД ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ НОСИТИ СРПСКУ КОКАРДУ ИЛИ ТРОБОЈНИЦУ, И НЕ СМЕЈУ СПОМИЊАТИ ДА СУ СРБИ, ЈЕР СЕ ТО НЕРАДО ГЛЕДА У ЊИХОВОЈ КОМАНДИ И ЈЕР ЈЕ МНОГОГА ОД СРБА ПРОГУТАЛА ПОМРЧИНА ЗБОГ ТОГА. ДАБОМЕ, ЊИХОВИМ КОМАНДАНТИМА, ВЕЋИНОМ ХРВАТИМА И ПОХРВАЋЕНИМ ЈЕВРЕЈИМА, НЕ МИРИШЕ НИКАКО СРПСКО ИМЕ И АКО СУ КОМУНИСТИ. А већ партизанска пропаганда никада није употребила реч “српски” кад је реч о њиховој партији, њиховом покрету или држави. У најповољнијем случају употребиће израз “југословенски”. Оне речи “Срби” и “српски народ” употребљавају онда кад позивају те несрећнике да приступе у њихове редове или кад треба извршити какво тешко или крупно дело за њихов рачун.

Али више од тога падало је у очи, како се партизанска команда понаша према Србима уопште. Она шаље у најопасније и најжешће борбе најрадије Србе. Зашто? Јер су — веле они — Срби добри борци. Отуда Хрвате који су слаби борци, запада увек лакше, заштићенија служба у позадини, око команде или по стражама и извиђању. Али тим нашим људима у партизанским редовима није измакло, како се њихови команданти понашају према хрватском живљу и хрватским селима уопште, а како према Србима и српским насељима. То је и сувише велика разлика. НИЈЕДНО СРПСКО СЕЛО НЕ МИМОИЛАЗЕ И ТУ ОДМАХ ПОБИРУ И МОБИЛИШУ СВЕ МЛАДИЋЕ И ЉУДЕ У СНАЗИ. Девојке, жене и старце терају на тешке радове, па чак их и употребљавају и у борбама за доношење хране, муниције

и склањање рањеника. Све што нађу у селу од хране, одеће и осталих потреба односе БЕЗ ИКАКВЕ ОШТЕТЕ. Јер је, — веле — дужност свију да помажу “ослободилачку војску”. Српске цркве, школе и општине, редовито пале и руше. Уопште, терор, прогони, мучења и убијања у српским местима на дневном су реду за најмању ситницу.

Међутим, сасвим је друга ствар кад се ради о хрватском живљу и хрватским местима. Пре свега многа хрватска села једноставно заобилазе или се тамо само шаље патрола на извиђање. Отуда се много ређе воде борбе у хрватском терену. А ако већ партизани морају улазити у хрватска насеља, онда се по смиреном изразу лица и понашању команданата Хрвата, види, колико су им срцу прирасли ти људи, и ако се они труде да то сакрију. Стави се и по који Србин, командант окорели комуниста, који се острви на све српско а да се препоручи код својих претпостављених, Хрвата, труди се да буде милостив и предусретљив у хрватским селима. Ту се не одводе под пушку ни сви младићи, а камо ли ожењени људи који издржавају фамилију. Ту се редовно узимају у обзир многи разлози, за које се у српским местима неће ни да чује. Ту се жене само у ретким случајевима употребљавају за радове и то већином оне лакше. У старије људе никако се и не дира. Све што партизани узимају у хрватским местима за своје потребе плаћа се у новцу, често пута више но што вреди. И тако даље. Хрвати се уопште претпостављају, да су сами по себи одличан материјал за партизана, па према томе на њих се у сваком случају мора рачунати.

Од Срба, напротив, као пресног и дивљег елемента — како партизани веле — треба истом направити партизана. Јер Србин, у већини случајева, има мозак који је кадар сам да расуђује, и срце које је тешко сломити. Зато су партизани према Србима увек на опрезу и никад им до краја не верују. А оне Србе које су успели стопостотно да обрлате и преведу на своју страну, оне не сматрају више Србима већ неким зверовима чију дивљину, ренегатство и крвну преврнутост треба до краја искористити баш против српског елемента. Тако бар постизавају онај свој крајни циљ: УНИШТАВАЊЕ СРБА ПОМОЋУ ЊИХ САМИХ.

Ту сада неможе бити ни говора да би у партизанство могли ући какви српски елементи и утицај. Ту стварно нема приступа ни југословенске идеје и

особине, јер је цело партизанство преплавило хрватство, односно великохрватство. То се поред осталог види по начину мишљења, осећаја, по језику и изражавању у њиховим списима, говорима и пропаганди. Дакако тај копирански кроатизам ушао је у партизанство по оној својој старој подмуклој методи: полагаано, одоздо, **НА ПРВИ ПОГЛЕД НЕ УОЧЉИВО И НЕ НАМЕТЉИВО.**

Не могући то више гледати ни подносити неки наши људи, Срби, решили су се да се ослободе тог партизанског јарма под сваку цену. И тако, у овим крајевима, настаје прво стварање и заметање најпре малих а онда већих четничких јединица. Без своје интелигенције и личне помоћи, српски народ у тим крајевима сам је створио српске четнике. Колико је то била неумољива потреба тог нашег народа, види се по томе, што су изгледи за такву акцију били очајни, управо немогући обзиром на ситуацију у којој се тај народ нашао. — После усташког клања, у разбојничким канџама партизана, а опкољени са свију страна окупаторима и Хрватима, нашем народу у тим крајевима није било другог излаза него да се удави у партизанској каљузи, или да жив легне у гроб. А при томе, колико је било партизанско тровање и насиље најбоље се види по томе, што су се ипак ти наши људи решили макар и за ово потоње. Данас, кад је српско четништво, са Дражом Михаиловићем на челу, моћна и сјајна народна организација, лако је решити се на приступање у четничке редове. Али онда, кад у овим крајевима (у Н. Д. Х.) не само да није било четника, него се чз страха од усташа, партизана и Хрвата уопште, то име није смело ни изустити (баш као у Загребу за Бановине Хрватске), била је више него смелост решити се на то. **ЗАТО СУ НЕИЗРЕЧИВО ДИРЉИВИ, ПУНИ БЕЗ ОГРАНИЧЕНОГ САМОПРЕГОРА И ХЕРОЈСТВА, БАШ ТИ ПРВИ, ПОЈЕДИНАЧНИ ПОКУШАЈИ НАШИХ ЉУДИ ДА СЕ ОСЛОБОДЕ ПАРТИЗАНА И ДА СТВОРЕ ЧИСТО СРПСКУ ЧЕТНИЧКУ ОРГАНИЗАЦИЈУ, КОЈА ЋЕ ЗАШТИЋАВАТИ СРПСКА СЕЛА, НАШЕ ЉУДЕ И ЊИХОВУ ИМОВИНУ А КОЈА ЋЕ И БРАНИТИ И СВЕ ОНО УЗВИШЕНО И СВЕТО ШТО ЈЕ СРПСКИ НАРОД УОПШТЕ СТВОРИО И ДАО.** Један од тих незнатих јунака који је и свој млади живот положио у тој борби, рекао нам је: **“НЕ ВЕРУЈМО ВИШЕ НИКОМЕ: НИ ХРВАТИМА НИ ПАРТИЗАНИМА, СВЕ ЈЕ ТО ИСТИ ГАД И РАЗБОЈНИК КОЈИ СЕ ЗДРУЖИО У ЈЕДНОМ ГЛАВНОМ ЦИЉУ: ДА ПРОДРЕ И**

УНИШТИ СРБЕ. ПА КАД ВЕЋ МОРАМО ГИНУТИ И ПРОПАСТИ, НЕКА УМРЕМО КАО СЛОБОДНИ ЉУДИ И СРБИ. КАКВИ СУ НАМ И СТАРИ БИЛИ. ПА ШТА БОГ ДА И СРЕЋА ЈУНАЧКА”.

По томе се лепо види колико је нашем свету у тим крајевима дојадило и хрватско и партизанско ропство. А већ да се о окупаторима и не говори. То стварање четника од стране самог неуког али бистрог и честитог нашег народа, одвијало се у главном на овај начин. Један отресит Србин, нашао се међу партизанима а да ни сам незна како, и који је доцније својом главом и личним јунаштвом створио, међу првима, једну групу четника, причао нам је од речи до речи ово:

“Одмах од почетка било ми је јасно да су партизани, и баш они на врховима, зли и покварени људи. Осим тога са ретким изузецима, сви су као по некој команди из дна душе мрзели Србе и желели њихово уништење. Мислим зато, јер су их се бојали и јер су им завидели, што су челичнији и честитији сој од њих. Али кад сам у суседној команди видео једног Хрвата, бившег усташу, кога сам од раније познавао и који је у селу моје тазбине својом руком клао српске жене и децу, нисам више имао мира. Решио сам се био по сваку цену да извршим нешто на своју руку против тих разбојника. Али како? И с ким? Дисциплина и шпијунажа у нашем одреду били су толики, да брат са братом није смео отворено говорити. Наши људи, Срби, губили су главе за ситнице. Највише смо зазирали од ХРВАТА без разлике и школованих Срба, љутих комуниста. Ти су нам крв пили и сатрли нас, где год су могли. Још су опасније биле жене, оне “фине фрајле” партизанке.

Чекајући згону, осам дана нисам спавао, све размишљајући шта да учиним. У својој околини оштро сам посматрао сваког нашег човека и издалека испипавао, да ли можда мисли као и ја. Били смо у једном српском заселку као мала посада, којом сам ја командовао. Најзад сам открио душу двојици другога, Срба. Они одмах пристадоше уз мене и ми се заклесмо и побратимисмо. Први најтежи камен паде ми са срца. Од тада смо се стално договарали и вребали даље згону.

Једног дана стиже к нама једна овећа партизанска патрола с једним лаким митраљезом, доста бомби и муниције. Разуме се, међу њима као и међу нама

било је и Хрвата, али увек мање од нас. Ја и моја два побратима трудили смо се да их што боље дочекамо. Набавили смо меса, вина и ракије. Исте те ноћи кад су сви позаспали, ми им дигосмо ооужје и муницију, на месту побисмо 3 Хрвата и једног нашег пса, Србина, за које смо знали да су клали у убијали по српским местима. Тада смо људима рекли зашто смо то учинили и шта намеравамо. Преостале Хрвате и неколико Срба, ко ји су се бојали или били неодлучни затворисмо у шталу под стражом и рекосмо им нека иду куда хоће, кад се ми макнемо.

У саму зору покуписмо све оружје и муницију, као и од хране колико смо могли понети, па се упутисмо према оближњим, шумицама и закриљеним српским насељима. Путовали смо цео дан до подне. Уз пут нам се придружише из појединих заселака 18 младића, Срба. Сад нас је било 32. И таман после ручка и малог одмора кад кренусмо даље, стиже нас партизанска потера. Било их је неколико стотина. Отворише одмах ватру на нас у три правца. Није било друге морали смо примити борбу и нагло се повлачити према Плашком. То је трајало скоро до предвече. Имали смо једног мртвог и три лако рањена. Кад одједном осу се јаки плотун у леђа. То су били Талијани. Шта да радимо? Опкољени са свију страна, на пробијање није се могло ни да помисли. Ако нас партизани ухвате, побиће нас све од реда. Чули смо да Талијани оне који се боре против партизана, не осуђују на смрт већ само интернирају. Помислимо из робије некад а из гроба никад, па извесимо белу крпу да се предајемо Талијанима.

Ово је још један доказ више да је наш народ желео и створио српске четнике као једини излаз из провалије у коју је запао. Затим да има много нашег света који је запао у партизанске редове мимо своје воље и који једва чека да се ослободи тих својих других крвника. Али нема још могућности да то одмах учини. Најзад сви наши људи без разлике осећају свесно или несвесно, више или мање, да се у овом судару великих сила и у још већој нашој несрећи ЈАКО КОМПРОМИТОВАЛО ЈУГОСЛОВЕНСТВО, ЗА УВЕК УПРЉАЛО ХРВАТСТВО СА СВОЈОМ ЦРКВОМ И СВЕШТЕНСТВОМ А НЕИЗБРИСИВО ОБРУКАЛО ПАРТИЗАНСТВО. Једино је остало чисто и не окаљано четничко српство и његове православна вера. И као што је само један зрак сунца довољан да пробије и растера све тмине и магле са свим њиховим отровним гнезистима, ТАКО ЋЕ СЕ ПРЕКО ПРЕКАЉЕНОГ

СРПСТВА ОКУПИТИ СВЕ ШТО ЈЕ ЗДРАВО И ЧЕСТИТО ДА НЕОДОЉИВОМ СНАГОМ РАС ТЕРА И УНИШТИ СВА ЗЛА, ГАДОСТИ И ИСКУШЕЊА, КОЈА СУ ГА ПРИТИСЛИ. И ВАСКРСНУЋЕ НОВО, БОЉЕ И ЈАЧЕ СРПСТВО КАКВО ЈОШ ДОСАД НИЈЕ ПОСТОЈАЛО.

На исти начин, само другим путем и елементарном снагом, поступила је Србија заједно са Црном Гором против партизана. Овога пута тамо није било хрватске баштарди је да својим прљавим прстима опет замеси Србима погачу. Бистар и трезвен србијански сељак, удружен са својим честитим официрима и интелигенцијом брзо је провидио ко су комунисти и партизани и шта они управо хоће, па их је за најкраће време истерао мотком из своје земље. То исто, после грубог искуства и разочарења, учинише онда и Црногорци. И тако је она шака заведених несрећника, пропалица и шићарција српских, под именом партизана, морала да бежи и да се склања у Н. Д. Х., где им је управо и место. ПОД КОМАНДОМ БЕЛОСВЕТСКОГ ПУСГОЛОВА, ХРВАТА ТИТА И ЈЕВРЕЈИНА ПИЈАДА, А У ДРУШТВУ МНОГИХ БИВШИХ УСТАША, ФРАНКОВАЦА И ОСТАЛИХ СРПСКИХ КРВНИКА, ТИМ ИЗРОДИМА СРПСКИМ У НАОПАКОМ РЕДУ СВОМ НИЈЕ ПРЕОСТАЛО ДРУГО НЕГО ДА ЗАГОРЧУЈУ И ОНЕМОГУЋУЈУ ЖИВОТ ОНОМ ПРЕОСТАЛОМ НАШЕМ ЈАДНОМ НАРОДУ У ТИМ КРАЈЕВИМА. Али није далеко време кад ће се тај наш напаћени свет и ти наши опустошени крајеви ослободити те последње море и покора па се за увек здружити са осталом својом браћом. СРБИЈАНЦИМА И ЦРНОГОРЦИМА. У ЧИСТОЈ СРПСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ. БЕЗ ИЧИЈИХ ОТРОВНИХ УПЉУВАКА.

А сад је ред да се види како је хрватска баштардија реагирала на т. зв. партизански покрет. Дабоме, за Југославије, док су Хрвати пливали у добру и ликовали од обести на рачун Срба, сем нешто радника и интелектуалаца, ником од њих није ни пало на ум да иде у комунисте. Као што смо видели деведесет од сто Хрвата, под папучом поповском, у крилу Мачекову, а непрекидно режећи и оштрећи зубе на Србе, са највећим надама и задовољством радили су сви без разлике на остварењу Независне Државе Хрватске. Али како та баштардија није никад умела да својом муком на честит начин створи нешто, већ само разарајући и подваљујући да живи на туђи рачун, то та држава, кад су је најзад на прљав начин стекли, постаје за најкраће време чудо од бруке, крвопроливства, неспособности и

покварености. У таквој ситуацији партизанство као чист деструктиван елемент долази им као поручено. И СВА НЕГАТИВНОСТ И ЦИНИЗАМ СВОГ БАШТАРДНОГ КАРАКТЕРА ПРЕНОСЕ НА ВЕЋ И ОНАКО ЗАТРОВАНЕ ПАРТИЗАНЕ. При томе им онај подмукло сакривен жалац против Срба, у том покрету, долази као неко сатанско задовољство за сва она невероватна зла и пакости што су нанели Србима.

И КАО ШТО СУ ОНДА, КАД ЈЕ НЕМАЧКА У ОВОМЕ РАТУ БИЛА НА ВРХУНЦУ СВОЈЕ СНАГЕ, СЕЦОВАЛИ, ПОД ПЛАШТОМ УСТАША, НА НЕМАЧКУ ОДНОСНО ОСОВИНСКУ КАРТУ. ТАКО СУ ИЗГЛЕДА ДА У НАЈНОВИЈЕ ДОБА ПОЧЕЛИ СУМЊАТИ И У ТУ СВОЈУ НАДУ, И САД СЕ ЈАВЉАЈУ ЗНАЦИ НАЈНОВИЈЕГ ЊИХОВОГ КАМЕЛЕОНСТВА; БЕСТИДНО ОЦИЈУКАЈУ СА “БРАЋОМ” СРБИМА. КАО ДА СЕ МЕЂУ ЊИМА НИЈЕ НИШТА ДЕСИЛО, И “НЕЖНО” УЗДИШУ ЗА ЈУГОСЛАВИЈОМ. ПА ДА СТАРИ СВОЈ ПОСАО ТРОВАЊА И РАЗАРАЊА ПОЧНУ ИЗНОВА.

Међутим баш та хрватска баштардија је партизанском вођству натурала уверење, да су Срби по свом јаком националном карактеру индивидуалан елемент, па према томе неподесан за партизанство и комунизам у опште. Зато треба, у интересу нове социјалне правде и поредка, српски народ што је могуће више истребљивати и уништавати. И тако оно што баштардија није могла постићи преко својих најљућих усташа, франковаца, клерикалаца и мачековаца, постижава сад то преко партизана: ДА ИСТРЕБЉУЈЕ СРБЕ ПОМОЋУ ЊИХ САМИХ. У МРЖЊИ, ЗЛОБИ И ПОКВАРЕНОСТИ ЗАР СЕ МОЖЕ ДАЉЕ И ВИШЕ?

Најзад ако има још неко, коме ово све што смо изнели о партизанима није довољно, ево му најновијег партизанског документа као необоривог доказа и потврде наших горњих тврдња и закључака.

На дан 1 јуна о. г. (1943) одржан је на Плитвичким Језерима састанак партизанских пријатеља из Хрватске и са тог састанка упућен је проглас или резолуција на “народе Хрватске”. Тај проглас драгоцен је докуменат за нас. Убедљивије и јасније него и један досадашња изјава са стране партизана, тај проглас говори о правим циљевима борбе коју води “Антифашистичко

Вијеће народног ослобођења Хрватске” заједно са партизанским одредима. Шта се стварно каже у томе прогласу? Он позива “народе Хрватске”, разуме се, у првом реду хрватски народ а затим све остале народе као што су Срби, Чеси, Словаци, Немци и Мађари, да сви крену у борбу против окупатора, усташа и четника Драже Михаиловића. Како су постављени циљеви те борбе у том прогласу? Та борба има да донесе хрватском народу “МОГУЋНОСТ ДА КОНАЧНО ОСТВАРИ СВОЈ ВЈЕКОВНИ САН — ПУНУ НАЦИОНАЛНУ СЛОБОДУ И ИСТИНСКУ САМОСТАЛНОСТ”. Шта је то та слободна и независна држава Хрватска коју сада партизани постављају Хрватима као идеал борбе? Проглас и то јасно каже. Она обухвата читаву Хрватску и Славонију са Сремом, Далмацијом, Ликом и Кордуном. Горским Котаром, Хрватским Приморјем итд. Дакле више него што је помоћу Немаца и Талијана могао да од Срба отргне Павелић за своју Независну Државу Хрватску. Остављена је ван тога само Босна и Херцеговина, чије становништво про глас назива Хрватима, тачно по усташком узору, али којој је у будућем уређењу овог дела Балкана одређена такође самосталност. Немогуће поћи тако далеко да једну чисто српску покрајину оклопе у нову независну Хрватску Државу, они су јој одредили самосталан положај да би је истргли из њене српске државе.

Шта дају ови црвени Павелићевци Србима у Хрватској? Даје им се признање за њихову досадашњу борбу нарочито против великохрватске политике Драже Михаиловића, који је ПОКОЉИМА НАД ХРВАТИМА, бацио на славно српско име “СРАМОТНУ ЛЈАГУ”. Дакле и опет и увек оно исто: нигде и никад нису Хрвати клали Србе — Боже сачувај. — Већ су то радили и увек раде само Срби са Хрватима. Тачно увек по патолошкој логици и обрани ове баштардије: да је заклани заклао свог крвника.

А зашто да Срби у Хрватској проливају крв и дају своје животе у редовима партизанских одреда? Зато да би се “остварио вјековни сан хрватског народа”, да би се остварила национална слобода, истинска самосталност “на светом ослобођеном тлу Хрватске”, која према нацрту овога прогласа иде тачно од ЗЕМУНА ДО КОТОРА. Дакле на длаку онако како Хрватској постављају границе највећи хрватски шовинисти са усташима на челу.

Пошто су тако осигурали границе новој Независној Држави, Хрватској, они су нагостили у прогласу, да ће та Хрватска живети у братској заједници са слободном Србијом. И сад долази оно што је најбештијалније у том прогласу ове мангупске франковачке дружине. Та слободна Србија не би била ни за длаку већа од Србије Милана Недића и генерала Бадера, створена од стране бахатог Хитлера, као казна за њен велики слободарски гест од 27 марта 1941 год. Проглас даље вели да ће слободна Хрватска Држава живети у заједници са слободном Босном и Херцеговином, слободном Црном Гором, слободном Македонијом и слободном Словенијом. Зар овај нацрт Великохрвата Назора, претседника тог антифашистичког партизанског већа и делегата франковачке Матице Хрватске није тачна копија онога плана по којем Немци већ 50 година настоје да расцепе и раскомадају јединство српског народа и српске државе, и тиме уклоне са Балкана једну здраву националну државну целину која је највећа гаранција самосталности и независности. Владимир Надзор не само да тачно погађа жеље Анте Павелића, него пред нашим очима поново црта слику разбијеног и разапетог српства, раздијељеног управо онако како је то извршила Осовина после слома Југославије. Та подла мисао могла га је и довести на то, да колевку српске државне мисли, Црну Гору, одвоји од српства, једнако као што су то учинили “фашистички окупатори”: да колевку српске културе Јужну Србију, отргне у слободну Македонију, онакву исту какву су је осовински завојевачи поклонили Борисовој Бугарској као уздарје за њену подмуклу издају; и најзад и да крваво попрште српских борби, Босну и Херцеговину, истргну из заједнице и даде јој дожавну самосталност, једнако као што је то радила Аустоија и како то смерају данас немачки завојевачи те покрајине.

Овај најновији партизански пооглас са Плитвичких Језера јасно открива ону нама давно познату истину. **ДА СЕ ИЗА АНТИФАШИСТИЧКОГ ВИЈЕЋА И ЊЕГОВЕ БОРБЕ, КРИЈЕ ОНО ИСТО АНТИСРПСКО РАСПОЛОЖЕЊЕ ХРВАТСКИХ МАСА, КОЈЕ ЈЕ ДОВЕЛО ДО ПОКОЉА СРБА ОД 1941 ПА ДАЉЕ, И КОЈЕ САДА ТРАНСФОРМИРАНО И ПОД ДРУГИМ ИМЕНОМ ТРАЖИ ДА СЕ КРОЗ ПАРТИЗАНСКУ БОРБУ НЕ САМО ОСЛОБОДИ ОДГОВОРНОСТИ ЗА ТЕШКЕ ЗЛОЧИНЕ И ПРЕМА СРБИМА И ПРЕМА САВЕЗНИЦИМА, НЕГО ИДЕ У СВОЈОЈ ПОДМУКЛОСТИ И БЕСОМУЧНОСТИ ДОТЛЕ ДА СМИШЉА СРПСКОМ**

НАРОДУ НОВИ И ТЕЖИ УДАРАЦ ОД ОНОГ ПРВОГ. А ТО ЈЕ, ДА ВОДЕЋУ УЛОГУ СРБИЈЕ И СРПСКОГ НАРОДА МЕЂУ ЈУЖНИМ СЛОВЕНИМА И НА БАЛКАНУ ОНЕМОГУЋЕ У НОВОМ ПОКРЕТУ ЕВРОПЕ И ДА УНИШТЕ СВЕ ОНО ШТО ЈЕ СРПСКИ НАРОД СТЕКАО МОЋНОМ БОРБОМ И ТЕШКИМ ЖРТВАМА ПОЧЕВ ОД КАРАЂОРЂА ПА ДО АЛЕКСАНДРА И ОД МИШАРА ПА ДО КАЈМАКЧАЛАНА. УПРАВО ДА СРПСКУ НАЦИЈУ УКЛОНЕ СА ИСТОРИЈСКЕ ПОЗОРНИЦЕ У ОВОМ ДЕЛУ ЕВРОПЕ.

Када се све ово види и зна, онда тек постаје јасна сва беда и издајништво оне шачице изрода, од реда комуниста, који су дали своје српско име и презиме на тај проглас.

Али захваљујући Богу и свом здравом инстинкту, српски народ у великој својој већини, упркос страховитих жртава и искушења, већ се искобељао из тих сатанских сплетених мрежа црних и црвених усташа, и определио се за либерално-демократску **НАЦИОНАЛНУ СТРАНКУ** са Дражом Михаиловићем на челу. Последице тог јединства и слоге осећају се на све стране. И **ВЕЋ ДАНАС ВЕЛИКИ МИР СА БЕЗГРАНИЧНИМ НАДАМА И ПОУЗДАЊЕМ ЗА БУДУЋНОСТ ИСПУЊАВА СВА СРЦА СРПСКА НА СТРАХ И НЕСПОКОЈСТВО СВИХ НАШИХ ЗЛОТВОРА НЕЧИСТЕ САВЕСТИ.**